

2021

Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych

Gmina Nowy Żmigród

Małopolskie
Centrum
Profilaktyki

MCP

SPIS TREŚCI

WSTĘP	4
DANE DEMOGRAFICZNE	5
METRYKA GMINY	7
DZIAŁALNOŚĆ OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ	7
DZIAŁALNOŚĆ GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH.....	8
<i>Punkt Konsultacyjno-Informacyjny Przeciw Przemocy w Rodzinie</i>	9
<i>Procedura niebieskiej karty</i>	10
<i>Rynek alkoholowy</i>	10
SKALA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	11
<i>Nadużywanie alkoholu i innych substancji psychoaktywnych</i>	11
<i>Przestępczość</i>	11
PRZEMOC W RODZINIE	12
ZASOBY W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	13
<i>Ważniejsze oddziaływania profilaktyczne dla młodzieży</i>	13
<i>Szkolenia DLA PRACOWNIKÓW: KRPA, GOPS, ŚWIETLIC</i>	18
LOKALNE ZAGROŻENIA SPOŁECZNE W GRUPIE DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW	19
GRUPA BADANA.....	19
CEL BADANIA	20
PODSTAWOWE PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII MIESZKAŃCÓW	21
SPOŻYWANIE ALKOHOLU ORAZ ZWIĄZANE Z NIM INNE PROBLEMY SPOŁECZNE.....	22
SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: NIKOTYNA	26
SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: NARKOTYKI I DOPALACZE ORAZ LEKI	28
PRZEMOC W RODZINIE	31
<i>Przekonania dotyczące wychowania dzieci</i>	31
<i>Zjawisko przemocy w rodzinie</i>	33
HAZARD	35
CYBERPRZEMOC I UZALEŻNIENIE OD INTERNETU.....	37
BADANIA SPRZEDAWCÓW NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH	39
GRUPA BADANA.....	39
CEL BADANIA	39
WYNIKI BADAŃ.....	40
PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU DZIECI I MŁODZIEŻY	48
METODOLOGIA	48

CEL BADANIA	48
CHARAKTERYSTYKA GRUPY BADANEJ	49
WYNIKI	52
<i>Substancje psychoaktywne: Alkohol</i>	52
<i>Substancje psychoaktywne: Papierosy</i>	56
<i>Substancje psychoaktywne: Narkotyki i dopalacze</i>	58
<i>Postawy wobec substancji psychoaktywnych</i>	60
<i>Przemoc w szkole</i>	63
<i>Uzależnienie od internetu i cyberprzemoc</i>	65
<i>Hazard</i>	73
<i>Czas Wolny</i>	75
<i>Telewizja</i>	79
PODSUMOWANIE	81
ODDZIAŁYWANIA PROFILAKTYCZNE WŚRÓD DZIECI I MŁODZIEŻY – REKOMENDACJE OPARTE NA MODELU PROFILAKTYKI POZYTYWNEJ:.....	84
CZYNNIKI CHRONIĄCE	84
ANALIZA SWOT SYTUACJI GMINY NOWY ŻMIGRÓD NA PODSTAWIE ZAPREZENTOWANYCH W DIAGNOZIE DANYCH	89

WSTĘP

Raport ma na celu przedstawienie wyników badań ankietowych przeprowadzonych w pierwszym kwartale 2021 roku. Obejmuje on podstawowe problemy społeczne związane z nadużywaniem alkoholu, nikotyny, dopalaczy i narkotyków, uzależnieniem od hazardu, przemocą w rodzinie oraz w środowisku szkolnym, cyberprzemocą, a także postawami społecznymi wobec powyższych zjawisk.

Dane dotyczące lokalnych zagrożeń społecznych uzyskane zostały w drodze anonimowych badań ankietowych przeprowadzonych w Gminie Nowy Żmigród wśród trzech grup reprezentujących trzy lokalne środowiska:

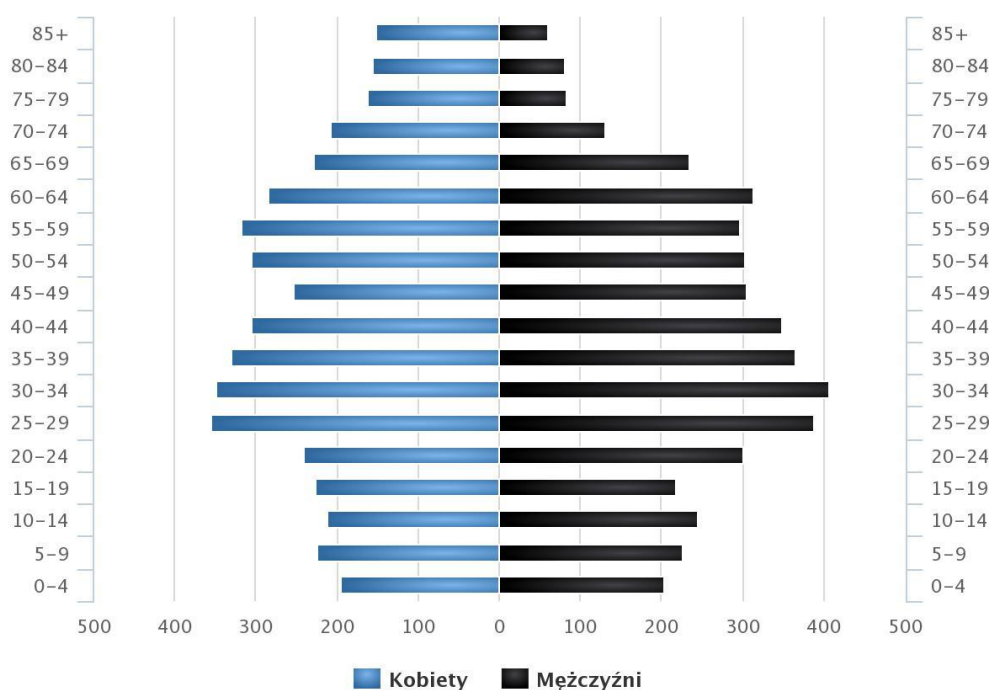
- a) dorośli mieszkańcy;
- b) dzieci i młodzież szkolna;
- c) sprzedawcy i właściciele punktów sprzedaży alkoholu.

DANE DEMOGRAFICZNE

Gmina Nowy Żmigród liczy 9009 mieszkańców, z czego 49,9% stanowią kobiety, a 50,1% mężczyźni. W latach 2002-2019 liczba mieszkańców zmalała o 4,6%. Średni wiek mieszkańców wynosi 41,0 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa podkarpackiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Piramida wieku mieszkańców gminy Nowy Żmigród, 2019

(Źródło: GUS)

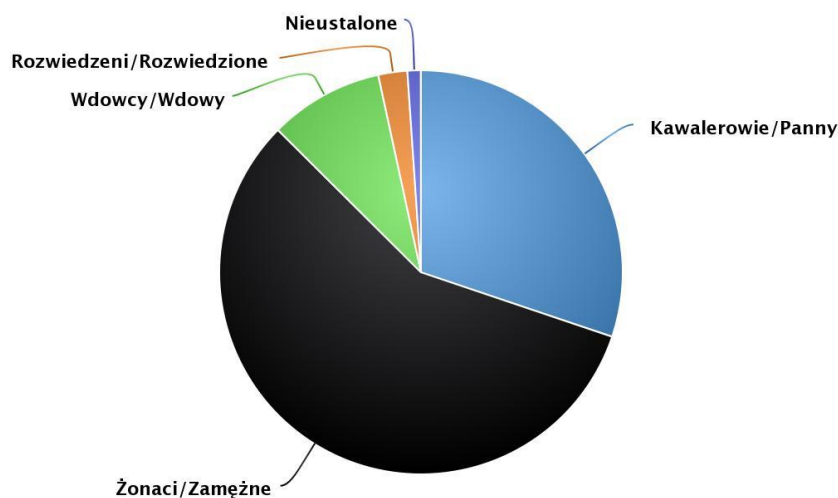

www.polskawliczbach.pl

Mieszkańcy gminy Nowy Żmigród zawarli w 2019 roku 45 małżeństw, co odpowiada 5,0 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to nieznacznie więcej od wartości dla województwa podkarpackiego oraz nieznacznie więcej od wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,0 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. 30,2% mieszkańców gminy Nowy Żmigród jest stanu wolnego, 57,2% żyje w małżeństwie, 2,3% mieszkańców jest po rozwodzie, a 9,1% to wdowy/wdowcy.

Stan cywilny (Ludność w wieku 15+ lat) – Gmina Nowy Żmigród

(Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2011)

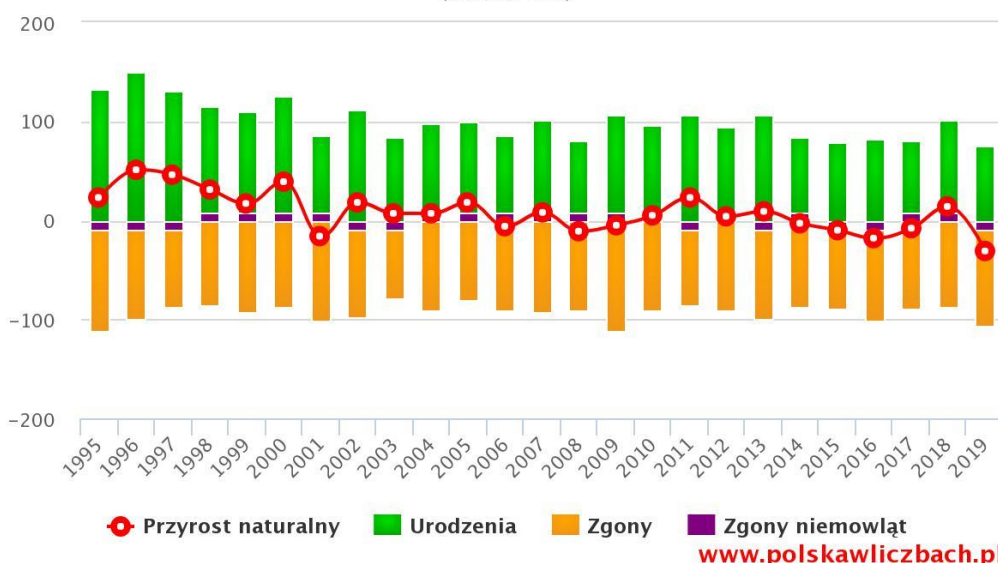

www.polskawliczbach.pl

Gmina Nowy Żmigród ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -31. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -3,43 na 1000 mieszkańców gminy Nowy Żmigród. W 2019 roku urodziło się 75 dzieci, w tym 53,3% dziewczynek i 46,7% chłopców. Średnia waga noworodków to 3 274 gramów. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,90 i jest znacznie mniejszy od średniej dla województwa oraz porównywalny do współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

Przyrost naturalny w latach 1995–2019 w gminie Nowy Żmigród

(Źródło: GUS)

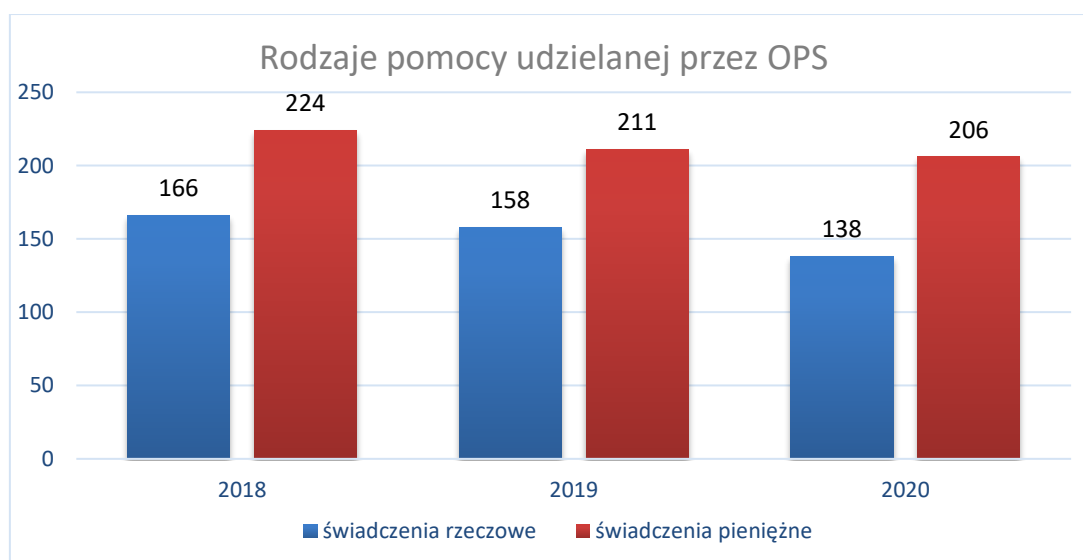
www.polskawliczbach.pl

METRYKA GMINY

DZIAŁALNOŚĆ OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

Pomoc Ośrodka Pomocy Społecznej

	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Liczba rodzin ogółem	336	313	267
Rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnień	14	17	11

Powody przyznawania pomocy społecznej

(liczba osób)

	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Niepełnosprawność	260	239	199
Bezrobocie	507	429	392
Osoby dotknięte klęską żywiołową	0	0	0
Ubóstwo	605	463	424
Bezradność opiekuńczo-wychowawcza	34	43	44

Osoby dotknięte długotrwałą chorobą	509	462	370
Alkoholizm	29	33	20
Potrzeba ochrony macierzyństwa	228	189	195

**Struktura odbiorców pomocy społecznej ze względu na aktywność zawodową
(liczba osób)**

	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Pracuje	89	80	68
Pracuje dorywczo	447	443	395
Na rencie i na emeryturze	250	230	177
Bezrobotni	168	144	131

DZIAŁALNOŚĆ

GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

GKRPA

	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Posiedzenia GKRPA (ogółem)	15	22	15
Ogólne posiedzenia GKRPA	15	22	15
Zespół motywujący	12	17	12
Przeprowadzone rozmowy	20	19	12
Kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych	9	3	0
Wydane zezwolenia	20	9	12

Działalność Podkomisji interwencyjno- motywującej

Wpłynęło wniosków o leczenie odwykowe	27	24	14
Obecnie rozpoczętych spraw	0	0	0

Zleceń przeprowadzenia badania przez biegłych sądowych	20	10	13
Wniosków do Sądu w sprawie obowiązkowego leczenia odwykowego	14	11	10

PUNKT KONSULTACYJNO-INFORMACYJNY PRZECIW PRZEMOCY W RODZINIE

	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Liczba rodzin korzystających z pomocy Punktu	8(36 porad)	6(36 porad)	4(15 porad)
Porady, konsultacje, rozmowy motywujące	8	6	4

Punkt Konsultacyjno-Informacyjny przeciw Przemocy w Rodzinie, zakres działań i wykształcenie osób zatrudnionych:

- Specjalista w zakresie pomocy ofiarom przemocy w rodzinie udziela pomocy osobom uzależnionym, współuzależnionym oraz ofiarom przemocy. Udziela informacji o możliwościach podejmowania profesjonalnej terapii, kieruje do odpowiedniej instytucji, motywuje do leczenia i udziela wsparcia rodzinom osób uzależnionych i ofiarom przemocy. Specjalista jest z zawodu funkcjonariuszem policji.

PROCEDURA NIEBIESKIEJ KARTY

W związku z procedurą Niebieskiej Karty sporządzono:

	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Ogółem NK	45	19	20
W tym przez:			
GOPS	2	0	3
KRPA	0	0	0
Placówki Służby Zdrowia	1	0	0
Placówki szkolno-wychowawcze	0	0	0
Policja	42	19	17

RYNEK ALKOHOLOWY

Liczba podmiotów gospodarczych prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia poza miejscem sprzedaży:

- do 4,5%: **20**
- od 4,5% do 18%: **21**
- powyżej 18%: **17**

Liczba podmiotów gospodarczych prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia w miejscu sprzedaży:

- do 4,5%: **8**
- od 4,5% do 18%: **4**
- powyżej 18%: **2**

SKALA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

NADUŻYWANIE ALKOHOLU I INNYCH SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH

Poniższa tabela przedstawia dane pozyskane od Policji dotyczące problemów społecznych związanych z nadużywaniem alkoholu.

Przestępstwa/wykroczenia popełnione pod wpływem alkoholu			
	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Ilość interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu	46	80	62
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości	16	22	17
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej po użyciu alkoholu	1	1	1
Zakłócanie porządku publicznego	12	25	21
Liczba wypadków	0	0	11

PRZESTĘPCZOŚĆ

Przestępstwa na terenie gminy			
	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Kradzież z włamaniem	1	2	2
Pobicie	3	2	2

PRZEMOC W RODZINIE

Liczba zdarzeń związanych z przemocą domową

	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Liczba interwencji	b.d.	17	15
Dotyczące przemocy w rodzinie	b.d.	17	15
Liczba ofiar przemocy w rodzinie ogółem, w tym:			
○ Kobiety	b.d.	17	15
○ Mężczyźni	b.d.	0	1
○ Nieletni	b.d.	0	0
Liczba sprawców przemocy domowej ogółem, w tym:			
○ Kobiety	b.d.	0	b.d.
○ Mężczyźni	b.d.	17	b.d.

Artykuł KK Kwalifikacja prawna wszczętych / stwierdzonych / zakończonych

	2018r.		
	Wszczęte	Stwierdzone	Zakończone
Znęcanie się na rodziną	4	4	4
Groźby karalne	0	0	0
Rozpijanie małoletniego	0	0	0
Uchylanie się od płacenia alimentów	7	7	7
	2019 r.		
	Wszczęte	Stwierdzone	Zakończone
Znęcanie się nad rodziną	4	4	4
Groźby karalne	1	1	1

Rozpijanie małoletniego	0	0	0
Uchylanie się od płacenia alimentów	4	4	4
Inne	0	0	0
2020 r.			
	Wszczęte	Stwierdzone	Zakończone
Znęcanie się na rodziną	4	4	4
Groźby karalne	0	0	0
Rozpijanie małoletniego	0	0	0
Uchylanie się od płacenia alimentów	7	7	7
Inne	0	0	0

ZASOBY W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

WAŻNIEJSZE ODDZIAŁYWANIA PROFILAKTYCZNE DLA MŁODZIEŻY

2018:

W ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych sfinansowano:

- zajęcia sportowo-rekreacyjne w szkołach:
 - warsztaty taneczne dla dzieci z Filialnej Szkoły Podstawowej w Starym Żmigrodzie (18 uczestników) **(1.500,00 zł)**;
 - 4 wyjazdy uczniów ze Szkoły Podstawowej w Łysej Górze i Starym Żmigrodzie na basen (43 uczestników) **(1.848,00 zł)**;
 - organizacja zabawy karnawałowej dla dzieci z Toków, Sadek i Grabaniny (50 uczestników) **(1.001,78)**;
 - projekt „Przyroda jak przygoda” realizowany przez Szkołę Podstawową w Starym Żmigrodzie, który miał na celu ukształtowanie wrażliwości proekologicznej dzieci oraz promował spędzanie wolnego czasu na świeżym powietrzu (18 uczestników) **(1.500,04 zł)**;
- uroczystości w szkołach:
 - jubileusz 210-lecia Szkoły Podstawowej w Nowym Żmigrodzie **(2.100 zł)**;
 - projekt „Byliśmy, jesteśmy, będziemy” - widowisko artystyczno-patriotyczne zorganizowane przez Szkołę Podstawową w Łężykach z okazji 100-lecia odzyskania Niepodległości przez Polskę **(1.000,00 zł)**;

- projekt „Na zawsze niepodległa - obchody 100 rocznicy odzyskania Niepodległości” zorganizowany przez Szkołę Podstawową w Kątach **(301,86 zł)**;
- wycieczki szkolne dla dzieci i młodzieży do: Sandomierza, Warszawy, Zakopanego, Wrocławia, Krakowa, Oświęcimia, Pstrągowej i Muzeum Kultury Szlacheckiej w Kopytowej.

Z dofinansowanych wycieczek skorzystało łącznie 343 uczniów **(3.432,92 zł)**;

- Turnieje sportowe odbywające się na Hali sportowej:
 - Turniej w Piłce Siatkowej Szkół Podstawowych o Puchar Wójta Gminy Nowy Żmigród **(998,24 zł)**;
 - Turniej Piłki Nożnej Halowej Chłopców o Puchar Wójta Gminy Nowy Żmigród i Dyrektora Liceum w Nowym Żmigrodzie **(1.000,00 zł)**;

Łącznie w obu turniejach uczestniczyło blisko 100 uczniów.

- zakup wyposażenia dla szkół:
 - 19 kpl. strojów sportowych na zawody dla Szkoły Podstawowej w Łysej Górze **(1.482,00 zł)**;
 - gra „Piłkarzyki” dla świetlicy szkolnej działającej przy Szkole Podstawowej w Nowym Żmigrodzie **(948,00 zł)**;
- zakup nagród konkursowych: Ogólnopolski Turniej Ruchu Drogowego- eliminacje gminne i etap powiatowy, 3 konkursy czytelnicze, konkurs matematyczny, konkurs kaligraficzny, konkurs profilaktyczny „Trzymaj Formę”, policyjny konkurs prac plastycznych.

Łącznie we wszystkich konkursach nagrodzonych zostało 202 uczniów **(3.874,09 zł)**;

- zakup wyposażenia dla sołectw:
 - stół do tenisa stołowego z wyposażeniem oraz piłki do piłki nożnej dla Sołectwa Toki **(2.027,00 zł)**;
 - stół bilardowy dla Sołectwa Brzezowa **(1.698,00 zł)**;
 - wyposażenie siłowni wewnętrznej w Gorzycach **(2.500,00 zł)**;
 - stroje sportowe dla Sołectwa Makowiska **(1.000,00 zł)**;
 - gra „Piłkarzyki” dla Sołectwa Siedliska Żmigrodzkie **(1.016,00 zł)**;
- organizację rodzinnych festynów kulturalnych:
 - w Sołectwie Łęzyny **(1.000,00 zł)**;
 - w Sołectwie Stary Żmigród **(1.497,86 zł)**;
 - przy Szkole Podstawowej w Łysej Górze **(1.400,00 zł)**;

Łącznie w zorganizowanych festynach udział wzięło ponad 600 osób. Przyznane środki zostały przeznaczone na przygotowanie posiłków dla uczestników, wynajem dmuchanych zjeżdżalni i oprawę artystyczną).

- wycieczka do Krakowa na mecz piłkarski dla młodzieży z Sołectwa Nienaszów (50 uczestników) **(500,00 zł)**.

Z inicjatywy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych sfinansowano:

- 3 wyjazdy na basen podczas ferii zimowych, z których skorzystali uczniowie ze szkół podstawowych i klas gimnazjalnych z miejscowości: Nowy Żmigród, Nienaszów i Łężyń. Ze środków GKRPA pokryte zostały koszty umowy zlecenia z 2 instruktorami pływania, karnety na basen, ubezpieczenie uczestników wyjazdów oraz przejazd autobusem. W zajęciach udział wzięło 40 uczniów **(3.659,00 zł)**;
- wyjazd na narty na stok „Mareszka” w Świątkowej Wielkiej dla młodzieży z klas gimnazjalnych ze szkół podstawowych w Nowym Żmigrodzie, Łężyń i Kątach. Wyjazd obejmował 5-cio godzinne zajęcia z instruktorem, wypożyczenie sprzętu narciarskiego oraz ciepły posiłek. Z kursu skorzystało 44 uczniów **(2.503,66 zł)**;
- cykl 6 rajdów pieszych po Beskidzie Niskim dla młodzieży gimnazjalnej z terenu gminy pt. „Korony Beskidu Niskiego”:
 - 11 kwiecień – szczyt „Polańska” - 737 m n.p.m.;
 - 25 maj – szczyt „Kamień” – 857 m n.p.m.;
 - 18 czerwiec – szczyt „Ostry Wierch” – 938 m n.p.m.;
 - 19 wrzesień – szczyt „Jaworze” – 882 m n.p.m.;
 - 3 październik – szczyt „Cergowa” – 716 m n.p.m.;
 - 19 październik – szczyt „Chełm” – 780 m n.p.m.;

Uczestnicy rajdu każdorazowo zostali objęci ubezpieczeniem, zapewniono im: transport, ciepły posiłek oraz przewodnika. W każdej wyprawie udział wzięło 49-54 uczestników **(6.963,50 zł)**;

- zajęcia z piłki siatkowej na hali z trenerami dedykowane dzieciom od 4 klasy szkoły podstawowej (grupa młodszą i starszą). Zajęcia prowadzone są przez 2 trenerów 2 razy w tygodniu. W zajęciach uczestniczy 40-45 osób **(6.390,00 zł)**;
- czwartą edycję akcji „Dni Otwartych Strażnic” (ok. 300 uczestników) **(2.952,78 zł)**;
- funkcjonowanie świetlic szkolnych w okresie wakacyjnym, w ramach, których dzieci wyjeżdżały na basen, do parku linowego, do kina, na kręgle. Dzieci spędzały także wolny czas na terenie ośrodka rekreacyjnego „Przystanek Kwiatowa”. Z wakacyjnych świetlic skorzystało ogółem blisko 300 podopiecznych **(25.547,73 zł)**;
- spotkanie z osobami skazanymi za przestępstwa spowodowane po spożyciu alkoholu i narkotyków dla młodzieży z klas gimnazjalnych **(350,00 zł)**;
- koszty przejazdu uczniów na spektakl profilaktyczny **(1.050,00 zł)**;
- zakup 1000 szt. opasek odblaskowych, które zostaną rozdane mieszkańcom Gminy Nowy Żmigród **(1.107,70 zł)**;

W ramach Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii sfinansowano:

- 2 spektakle teatralne profilaktyczne „Dekalog Twoim Drogowskazem” o tematyce antynarkotykowej dla młodzieży z terenu gminy.
Spektakl obejrzało blisko 160 uczniów z klas gimnazjalnych i starszych klas szkół podstawowych z terenu gminy Nowy Żmigród **(2.706,00 zł)**;

Spektakle zorganizowano z inicjatywy GKRPA.

- 2 spektakle profilaktyczne o tematyce antynarkotykowej:
 - „Wyjść poza schemat” – odbiorcami były dzieci z klas 4-6 szkoły podstawowej;
 - „Retusz” - odbiorcami była młodzież z klas 7-8 szkoły podstawowej oraz III klasy gimnazjalnej;
- Spektakle obejrzało 197 uczniów ze Szkoły Podstawowej w Nowym Żmigrodzie **(760,00 zł)**.

2019:

W ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych sfinansowano:

- Spektakle profilaktyczne, program szkoleniowy „Bezpiecznie chce się żyć”, program profilaktyczny „Trzymaj Formę”, spotkania teatralne oraz profilaktyczne dla szkół, w których uczestniczyło 308 uczniów **(7.291,49 zł)**;
- Wycieczki szkolne dla dzieci i młodzieży do Inwałdu, Sanoka, Zatoru, Wadowic, Krakowa i Korczyny. W sumie ok. 250 uczniów **(7.142,00 zł)**;
- Turnieje sportowe i uroczystości: Turniej o Puchar Przewodniczącego Rady Gminy, Podsumowanie amatorskiej ligi piłki siatkowej, Turniej tenisa stołowego dla dzieci, turniej piłki nożnej dla dzieci. W turniejach uczestniczyło ok. 100 uczniów **(4.046,10 zł)**;
- Pikniki rodzinne w miejscowościach: Nienaszów, Mytarka i Makowiska **(4.000 zł)**;
- Zakup wyposażenia dla szkół- stroje sportowe dla SP w Łęczynach **(1.000 zł)**
- Zakup nagród konkursowych, m.in. Ogólnopolski Turniej Ruchu Drogowego- eliminacje gminne i etap powiatowy, 3 konkursy czytelnicze, konkurs matematyczny, policyjny konkurs plastyczny „Bezpieczne wakacje 2019”, konkurs mini lista przebojów. Łącznie nagrodzono 215 uczniów **(5.600 zł)**;
- Zakup wyposażenia dla sołectw: stół do tenisa stołowego dla Sołectwa Makowiska **(1.400 zł)**, zakup gier do świetlicy wiejskiej w Nienaszowie **(1.000 zł)**, zakup gier do świetlicy wiejskiej w Grabaninie **(1.000 zł)**.

Z inicjatywy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych sfinansowano:

- Wyjazdy na basen i na narty podczas ferii zimowych. Udział wzięło ok. 80 dzieci **(3.400,00 zł)**;
- Zakup 2 stołów do tenisa stołowego **(5.860,20 zł)**;
- Cykl 6 rajdów pieszych po Beskidzie Niskim pt. „Korona Beskidu Niskiego” dla młodzieży gimnazjalnej. W każdej wyprawie uczestniczyło 49-54 dzieci **(6.799,75 zł)**;
- Zajęcia z piłki siatkowej na hali sportowej z trenerami dedykowane dzieciom od 4 klasy SP ok. 40 osób **(15.210,00 zł)**;

- Zajęcia nauki pływania na wakacjach, które odbywały się na krytej pływalni Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Jaśle, dla czterech 30-osobowych grup, prowadzone przez instruktora nauki pływania raz w tygodniu **(16.926,96 zł)**;
- Organizacja akcji „Dni Otwartych Strażnic” **(3.400,00 zł)**;
- Zakup opasek odblaskowych dla mieszkańców Gminy Nowy Żmigród **(591,10 zł)**;

2020:

W ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych sfinansowano:

- zajęcia sportowo-rekreacyjne dla dzieci i młodzieży:
 - organizacja zabawy karnawałowej dla dzieci z Sadek i Grabaniny (40 dzieci) **(10.44,46 zł)**;
 - piknik dla dzieci z miejscowości Desznica i Jaworze (60 dzieci) **(2.016,32 zł)**;
 - piknik dla dzieci z miejscowości Toki (70 dzieci) **(1.700,00 zł)**;
 - piknik dla dzieci z miejscowości Mytarka (50 dzieci) **(1.998,97 zł)**;
 - piknik dla dzieci z miejscowości Siedliska Żmigrodzkie (20 dzieci) **(312,59 zł)**;

Łącznie w zorganizowanych piknikach rodzinnych udział wzięło ponad 600 osób. Przyznane środki zostały przeznaczone na przygotowanie posiłków dla uczestników, wynajem dmuchanych zjeżdżalni i oprawę artystyczną).

- warsztaty taneczne dla dzieci uczęszczających do Przedszkola Gminnego w Nowym Żmigrodzie (50 uczestników) **(1.000,00 zł)**
- Turnieje sportowe odbywające się na Hali sportowej:
 - XII Turniej Piłki Siatkowej o Puchar Przewodniczącego Rady Gminy Nowy Żmigród **(478,80 zł)**;
- zakup wyposażenia dla szkół:
 - zakup książek w projekcie „Dziedzictwo Jana Pawła II” realizowanym przez Filialną Szkołę Podstawową w Starym Żmigrodzie” (17 uczniów) **(300,00 zł)**;
 - zakup piłek do gry w piłkę: siatkową, nożną, koszykową i ręczną w projekcie „Na zdrowo znaczy sportowo” realizowanym przez Szkołę Podstawową w Kątach dla klas V-VIII (30 uczniów) **(499,85 zł)**;
 - zakup materiałów papierniczych i dekoracyjnych na warsztaty artystyczne dla uczniów z klas I-III ze Szkoły Podstawowej w Makowiskach, projekt „Mały Artysta” (10 uczniów) **(381,84 zł)**;
 - projekt „Bo co może Mały Człowiek” realizowany przez Filialną Szkołę Podstawową w Starym Żmigrodzie – zakup książek, gier edukacyjnych i radiomagnetofonu (24 uczniów) **(700,63 zł)**;
 - zakup lektur szkolnych dla klas I-III dla Biblioteki Szkolnej działającej przy Szkole Podstawowej w Nowym Żmigrodzie (101 uczniów) **(1.000,00 zł)**;

- zakup 3 zestawów komputerowych i tabletu do nauki zdalnej dla Szkoły Podstawowej w Łysej Górze, projekt „Komputer w dobie pandemii COVID-19” (46 uczniów) **(7.000,00 zł)**;
- zakup instrumentów melodycznych o perkusyjnych oraz akcesoriów do tańca dla Przedszkola Gminnego w projekcie „Taniec i muzyka” (120 dzieci) **(1.474,00 zł)**;
- zakup bujaka sprężynowego na plac zabaw przy Przedszkolu Gminnym **(800,00 zł)**;
- zakup nagród konkursowych w policyjnym konkurs prac plastycznych „Bezpieczne Wakacje 2020” **(300,00 zł)**;
- warsztaty artystyczne dla dzieci uczęszczające na zajęcia do Gminnego Ośrodka Kultury w Nowym Żmigrodzie (100 osób) **(1.500,00 zł)**;
- Projekt „Siatkówka- moja gra w aktywne życie” realizowany przez SP w Nowym Żmigrodzie – 2 wyjazdy na mecze siatkówki młodzieży trenującej piłkę siatkową- pokrycie kosztów transportu (30 osób) **(1.000,00 zł)**

W 2020 r. kontynuowane były zajęcia trenerskie adresowane do dzieci i młodzieży szkolnej z gminy Nowy Żmigród. Projekt zapoczątkowany został w czerwcu 2018 r. Zajęcia odbywają się w każdy poniedziałek i czwartek miesiąca na hali sportowej w Nowym Żmigrodzie. Wynagrodzenie dla dwóch trenerów za 2020 r. to kwota **10.440 zł**.

Z inicjatywy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych sfinansowano:

- 2 wyjazdy młodzieży szkolnej trenującej piłkę siatkową na mecze towarzyskie w Dukli i Ustrobnej. Pokryte zostały koszty przejazdu oraz ubezpieczenia uczestników wyjazdów **(717,50 zł)**;
- zakup 500 szt. kamizelek odblaskowych oraz 300 szt. zawieszek odblaskowych, które zostały rozdane dzieciom i dorosłym mieszkańcom Gminy Nowy Żmigród **(3.915,21 zł)**;

W ramach Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii sfinansowano:

- Zakup materiałów profilaktycznych: ulotek i plakatów nt. dopalaczy, przemocy i bezpieczeństwa w szkole, dla Szkoły Podstawowej w Nowym Żmigrodzie **(500,00 zł)**. W projekcie udział wzięło 252 uczniów i 48 pracowników szkoły.
- Z inicjatywy GKRPA zakupiono duży pakiet materiałów „Dopalacze- powiedz stop!”, które zostaną rozpropagowane wśród uczniów oraz mieszkańców Gminy”. Koszt zakupu to **2.460,00 zł**.

SZKOLENIA DLA PRACOWNIKÓW: KRPA, GOPS, ŚWIETLIC

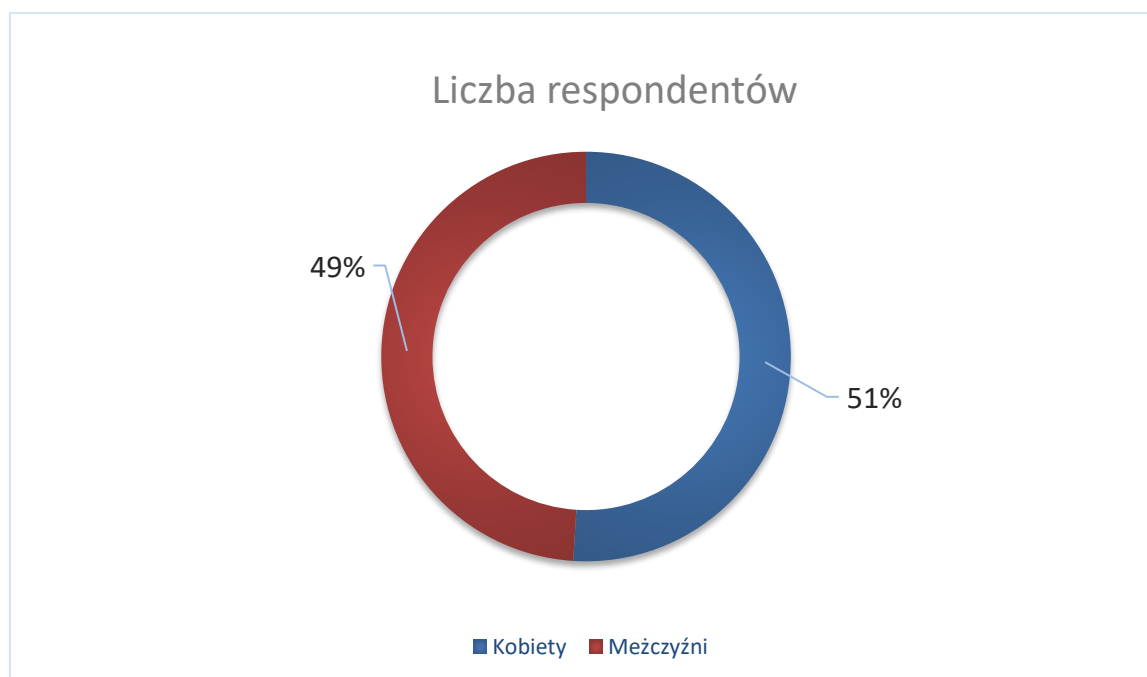
	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Ilość szkoleń	4	5	12

LOKALNE ZAGROŻENIA SPOŁECZNE W GRUPIE DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW

GRUPA BADANA

Badania miały charakter ankiety online przeprowadzonej przy użyciu internetowego narzędzia CORIGO. Jest to program pozytywnie zaopiniowany przez Ośrodek Rozwoju Edukacji. Obejmowały mieszkańców gminy Nowy Żmigród, którzy ukończyli osiemnasty rok życia. Respondenci byli informowani o anonimowym charakterze ankiety oraz możliwości rezygnacji z badania w dowolnym momencie.

W badaniu wzięło udział 302 osoby, w tym 147 mężczyzn oraz 155 kobiet. Średnia wieku respondentów wyniosła 46 lat.

CEL BADANIA

Celem badania była identyfikacja zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym, w szczególności obejmujących:

- postawy społeczne dotyczące problemów istotnych w środowisku lokalnym;
- zagadnienia związane z substancjami psychoaktywnymi, takimi jak narkotyki i dopalacze;
- zagadnienia związane ze spożywaniem alkoholu, postawami wobec alkoholu oraz problematyką uzależnienia;
- zagadnienia związane z uzależnieniem od papierosów oraz e-papierosów;
- zagadnienia związane z uzależnieniem od hazardu;
- zagadnienia związane z przemocą w rodzinie w tym przekonania dotyczące modelu wychowania dzieci i młodzieży w kontekście stosowania kar fizycznych;
- zagadnienia związane z cyberprzemocą oraz uzależnieniami od czynności związanych z nowymi technologiami.

PODSTAWOWE PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII MIESZKAŃCÓW

W pierwszej części badania poprosiliśmy o ocenę ważności różnych problemów społecznych w środowisku lokalnym. Przyjętą w tych badaniach miarą ważności różnych problemów społecznych jest odsetek respondentów, którzy wskazują dany problem jako bardzo ważny. Poniższa tabela przedstawia rozkład odpowiedzi uzyskanych w badaniu mieszkańców Gminy Nowy Żmigród.

Ocena ważności lokalnych problemów społecznych przez badanych mieszkańców				
Problem	<i>Bardzo istotny</i>	<i>Raczej istotny</i>	<i>Raczej nieistotny</i>	<i>Zdecydowanie nieistotny</i>
%				
Zanieczyszczenie powietrza (smog)	77	20	2	1
Zanieczyszczenie wody	22	69	8	1
Zanieczyszczenie krajobrazu (zaśmiecenie)	61	34	5	0
Bezrobocie	28	63	7	2
Bieda, ubóstwo	22	65	11	2
Bezdomność	16	63	13	8
Wzrost przestępczości	14	68	14	4
Kryzys rodziny	19	65	11	5
Kryzys norm moralnych	25	64	7	4

Z powyższej tabeli wynika, że dla mieszkańców Gminy Nowy Żmigród wszystkie z wymienionych problemów społecznych są w znaczącym stopniu istotne.

SPOŻYWANIE ALKOHOLU ORAZ ZWIĄZANE Z NIM INNE PROBLEMY SPOŁECZNE

Przyjęto się sądzić, że Polacy piją alkohol często, w dużych ilościach. Należałoby więc wnioskować, że istnieje społeczne przyzwolenie, norma, która nie potępia częstego spożycia alkoholu, lecz przeciwnie – czyni je społecznie akceptowalnym wzorem postępowania. Jednak nie potwierdza tego rozkład deklaracji, jaki uzyskaliśmy w trakcie badania. Ponad połowa Polaków (53%) twierdzi, że pije alkohol, ale tylko od czasu do czasu i mając ku temu dobrą okazję. Można to nazwać umiarkowanym stylem picia. Niewielkie grupy badanych deklarują częste (4%) i dosyć częste (7%) wykorzystywanie różnych okazji do napicia się alkoholem. Co szósty respondent (16%) przyznaje, że unika okazji do tego, żeby pić alkohol, a prawie co piąty (19%) deklaruje abstynencję. Warto zauważyć, że pewien normatywny styl picia nie zmienił się od dziesięciu lat, gdyż w badaniu z 1997 roku respondenci odpowiadali bardzo podobnie¹.

Kolejne badania CBOSu, z 2010 roku, wydają się potwierdzać wskazane wcześniej tendencje Polaków w picu alkoholu. Mianowicie: *Od alkoholu nie stroni ponad trzy czwarte dorosłych Polaków (76%), przy czym dwie trzecie (65%) twierdzi, że pije czasami, a co dziewiąty (11%) – że często. Ponad jedna piąta badanych (22%) deklaruje abstynencję. W ciągu ostatnich trzynastu lat zwiększyła się (o 6 punktów procentowych) grupa abstynentów, zmalał zaś (o 4 punkty) odsetek tych, którzy rzadko piją alkohol².*

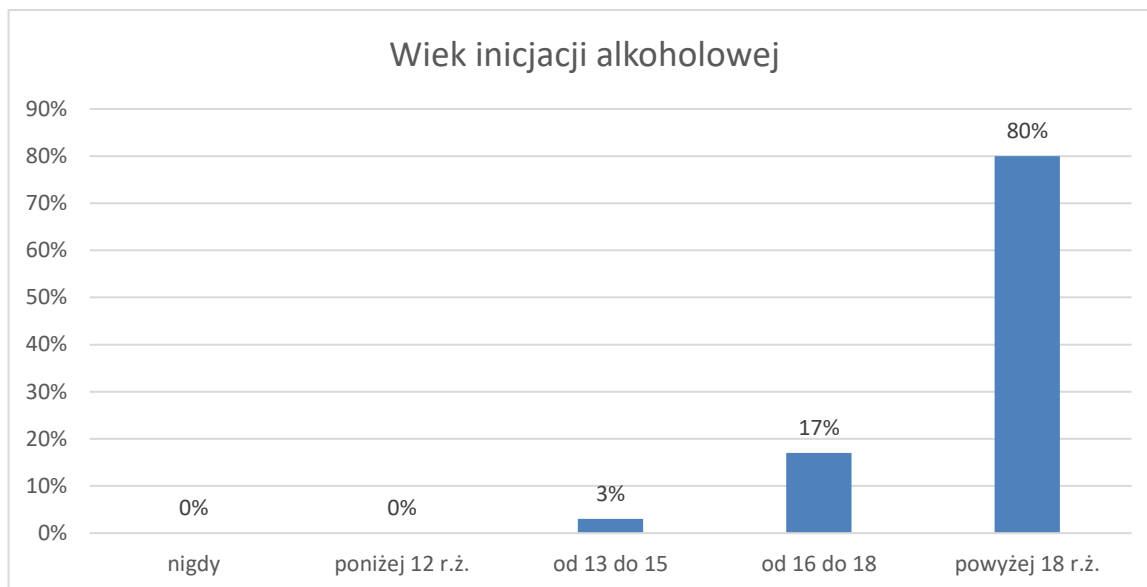
W przeprowadzonej ankiecie zbadano postawy i przekonania dorosłych mieszkańców na temat alkoholu.

Pierwszą z poruszanych kwestii był **wiek inicjacji alkoholowej. 80% ankietowanych mieszkańców zadeklarowało, że po raz pierwszy spróbowało alkoholu po uzyskaniu pełnoletności. 17% osób swój wiek inicjacji alkoholowej wskazało na wiek między 16 a 18 rokiem życia.**

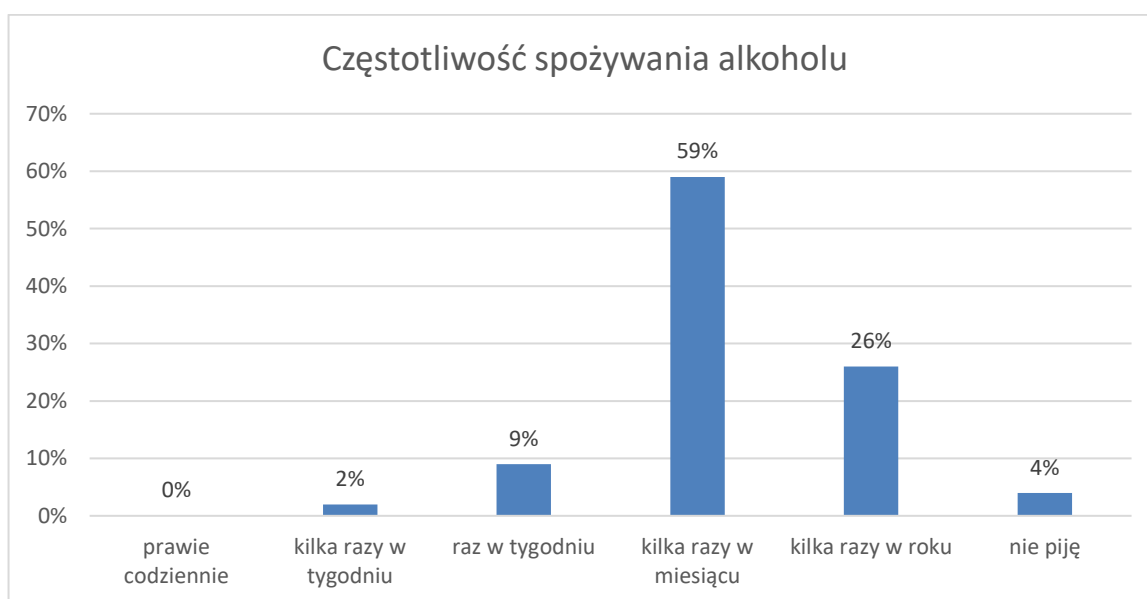
¹ Centrum Badania Opinii Społecznej, *Komunikat z badań: Postawy wobec wybranych substancji psychoaktywnych*, Warszawa, marzec 2007.

Źródło: www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2007/K_039_07.PDF (dostęp: 16.06.2017)

² Centrum Badania Opinii Społecznej, *Komunikat z badań: Postawy wobec alkoholu*, Warszawa, sierpień 2010. Źródło: www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2010/K_116_10.PDF (dostęp: 19.06.2017).

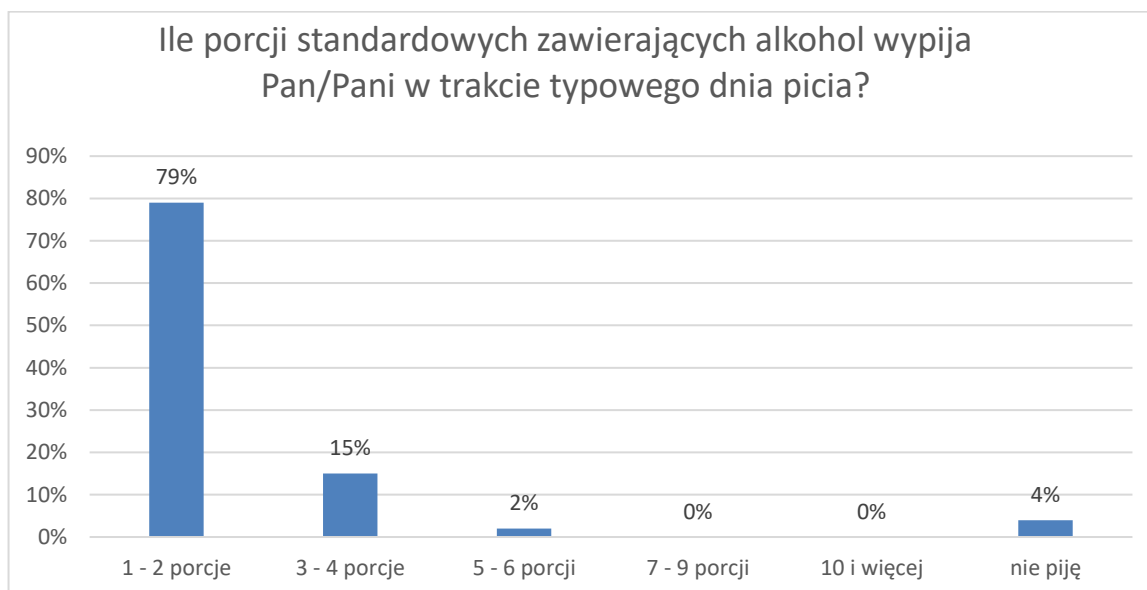
Kolejną kwestią była **częstotliwość spożywania alkoholu**. W tym pytaniu żaden z respondentów nie zadeklarował abstynencji. Największa liczba badanych przyznała, że spożywa alkohol **kilka razy w miesiącu (59%)** oraz **kilka razy w roku (26%)**.

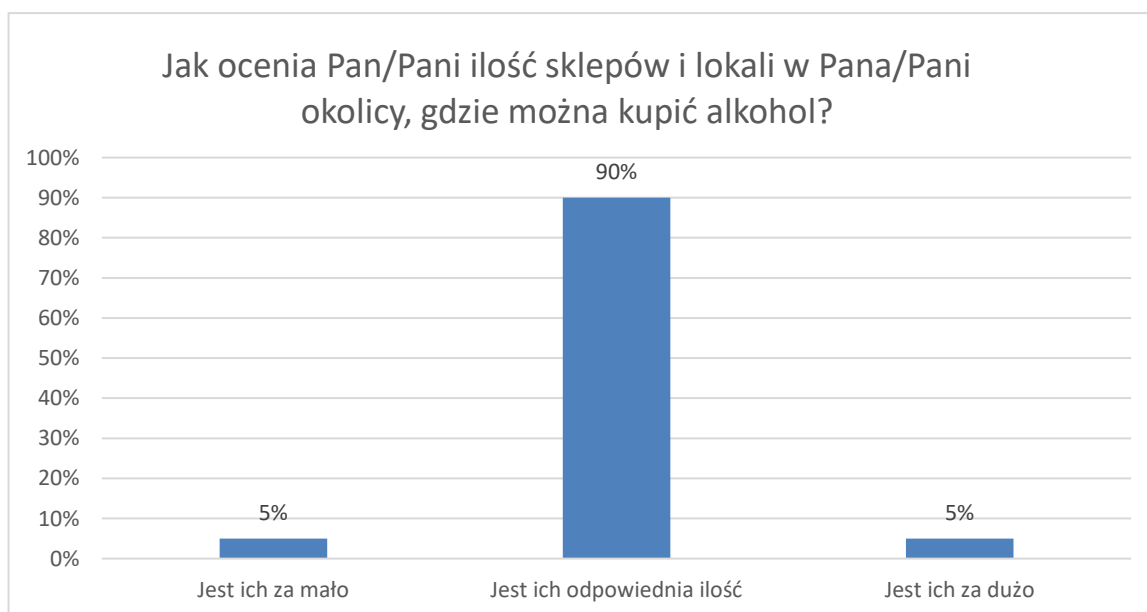
Oprócz częstotliwości spożywania alkoholu ważne są także jego **ilości**. Porcja standardowa alkoholu (tzn. 10g czystego, 100% alkoholu) zawarta jest w ok. 250 ml piwa o mocy 5% (pół butelki), w ok. 100 ml wina o mocy 12% (jeden kieliszek wina) oraz w ok. 30 ml wódki o mocy 40% (mały kieliszek wódki).

Badani łącznie deklarowali najczęściej, że spożywają jednorazowo 1-2 porcje alkoholu (79%). W związku z powyższym, należy uznać, że mieszkańcy Gminy Nowy Żmigród odzwierciedlają postawy wobec picia alkoholu o niskim poziomie ryzyka.

Mieszkańcy gminy piją okazyjnie jednorazowo spożywają stosunkowo małe ilości alkoholu.

90% mieszkańców Gminy Nowy Żmigród uważa, że **w okolicy znajduje się odpowiednia liczba punktów**, w których można kupić alkohol. Jednocześnie **5%** respondentów deklaruje, że na terenie gminy jest ich **za mało**. **Dla 5%** takich miejsc jest **za dużo**.

Zachowania związane z piciem alkoholu są w dużej mierze zależne od postaw, czyli chociażby wiedzy na temat szkodliwego działania alkoholu, emocji i motywacji, które towarzyszą jego spożywaniu.

Pierwsze z pytań w tej części dotyczyło mitu, jakoby alkohol zawarty w „słabszych” napojach (piwie, winie) był mniej szkodliwy niż ten zawarty w wysokoprocentowych napojach (np. w wódce). Wyniki świadczą o tym, że to błędne przekonanie jest rozpowszechnione wśród dorosłej społeczności Gminy Nowy Żmigród, ponieważ **łącznie 72% mieszkańców zgodziło się z powyższym twierdzeniem.**

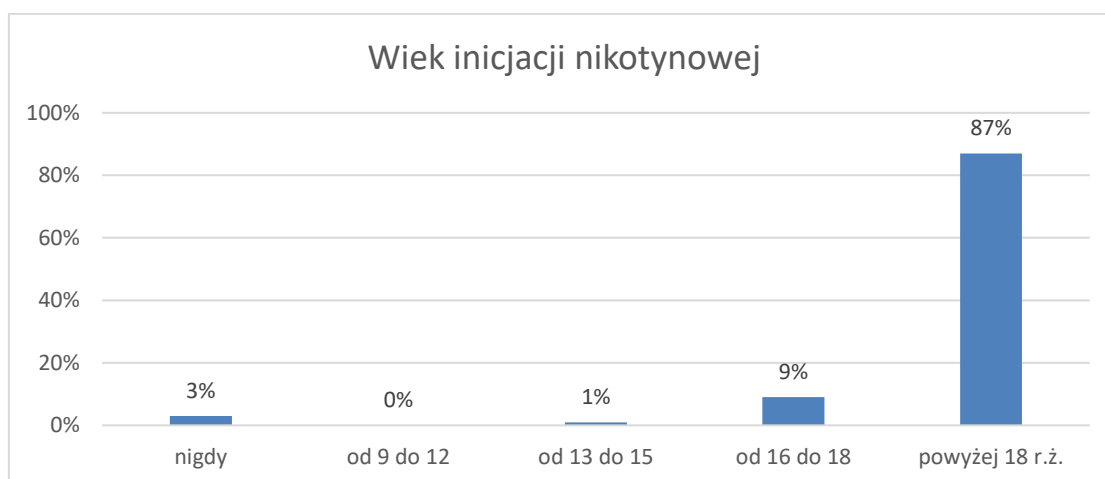
Kolejne pytanie badające postawy względem alkoholu dotyczyło dostępności i kontroli sprzedaży alkoholu. **Łącznie 37% mieszkańców uważa, że należy lub raczej należy ograniczać dostęp do napojów alkoholowych bądź kontrolować jego sprzedaż.** Jednocześnie, łącznie **66% respondentów ocenia osoby pijące alkohol jako zagrażające bezpieczeństwu w środowisku lokalnym.** Łącznie 31% respondentów przychyliła się do stwierdzenia, że osoby nieletnie mogą z łatwością kupić alkohol w lokalnych sklepach.

Łącznie **98% respondentów uważa, że kobiety w ciąży nie mogą pić bezpiecznie nawet niewielkich ilości alkoholu.** 97% badanych twierdzi, że **alkohol nie pomaga w trudnych sytuacjach życiowych.** 99% badanych mieszkańców **nie zgadza się z tym, aby prowadzić samochód po spożyciu nawet niewielkich ilości alkoholu.**

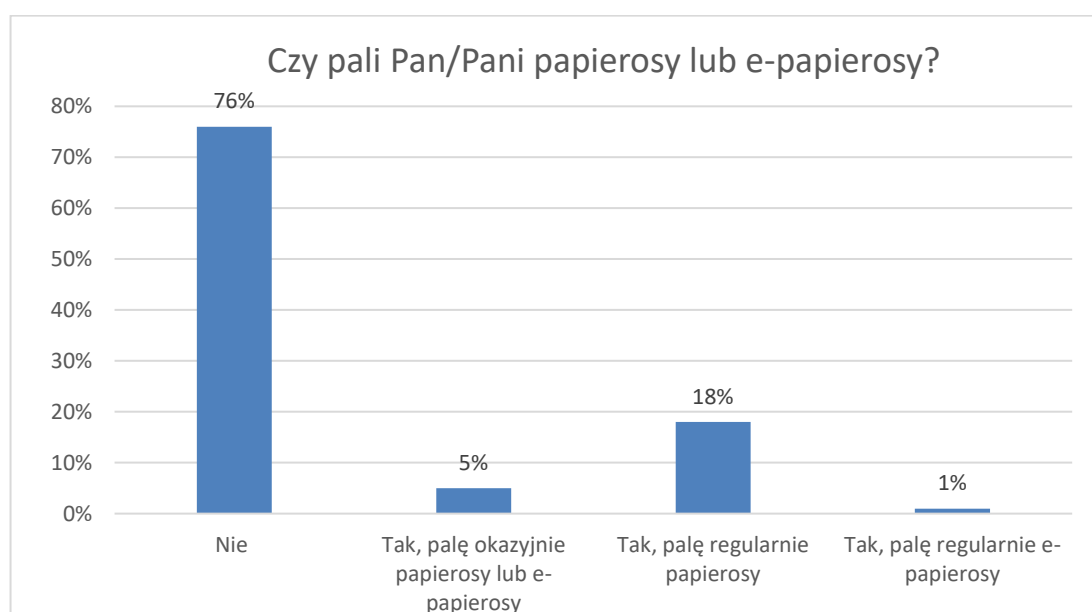
<i>Twierdzenie</i>	<i>Zdecydowanie zgadzam się</i>	<i>Raczej zgadzam się</i>	<i>Raczej nie zgadzam się</i>	<i>Zdecydowanie nie zgadzam się</i>
	<i>%</i>			
Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.	5	67	18	10
Dostęp do alkoholu powinien być ograniczony lub kontrolowany.	15	21	41	23
Osoby pijące alkohol zagrażają bezpieczeństwu w moim środowisku lokalnym.	48	18	18	16
Osoby nieletnie mogą z łatwością kupić alkohol w lokalnych sklepach.	7	24	11	58
Picie alkoholu pomaga w trudnych sytuacjach życiowych.	1	2	6	91
Prowadzenie samochodu po niewielkiej ilości alkoholu jest bezpieczne.	0	2	3	95
Kobiety w ciąży mogą bezpiecznie pić niewielkie ilości alkoholu.	0	1	2	97

SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: NIKOTYNA

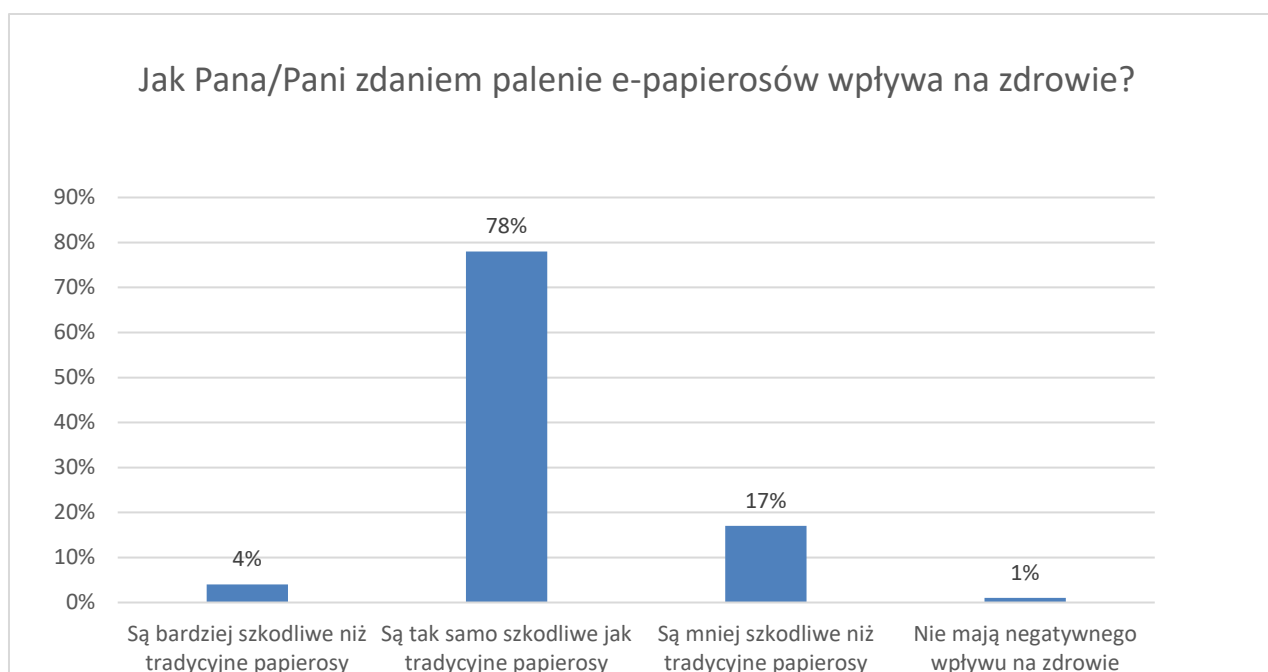
Pierwszą z poruszanych kwestii był wiek inicjacji nikotynowej. Okazuje się, że **87% respondentów** zapaliło pierwszego papierosa jako **osoby pełnoletnie**. 9% mieszkańców wskazało na wiek między 16 a 18 rokiem życia, a 1% na wiek poniżej 15 lat. **Warte jest zauważenia, że 3% mieszkańców zadeklarowało, że nigdy nie paliło papierosów.**

76% badanych odpowiedziało, że nie pali papierosów. Okazyjnie robi to 5% mieszkańców Gminy Nowy Żmigród. 18%, wskazało, że regularnie pali papierosy, a 1% e-papierosy.

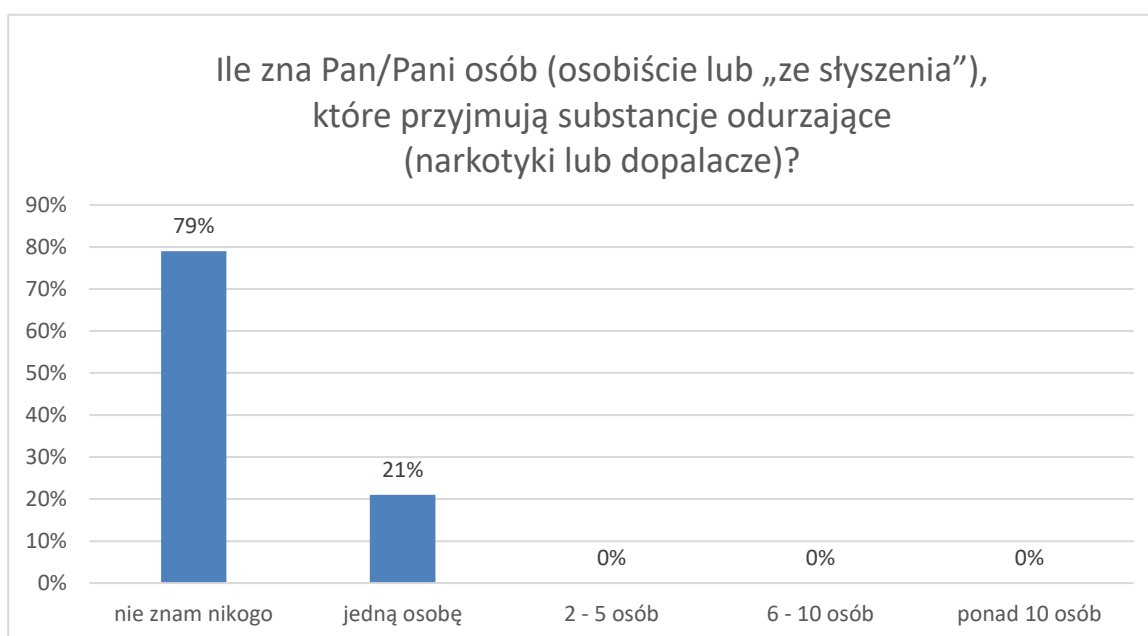

Ze względu na rosnącą popularność e-papierosów zapytaliśmy mieszkańców, co sądzą o ich szkodliwości. Producenci tych wyrobów sugerują, że stanowią one zdrowsze odpowiedniki klasycznych papierosów. Istotnie nie zawierają one substancji smolistych, jednak nadal dostarczają one nikotyny – substancji o działaniu psychoaktywnym, skutkującej wieloma negatywnymi konsekwencjami zdrowotnymi. **78% respondentów uważa, że e-papierosy są tak samo szkodliwe, jak klasyczne papierosy.** Aczkolwiek, aż **17% uważa, że są one mniej szkodliwe** niż tradycyjne papierosy. 4% badanych jest przeciwnego zdania, stwierdzając, że mają one gorszy wpływ na zdrowie człowieka niż tradycyjne papierosy. **1% mieszkańców uważa, że e-papierosy nie oddziałują negatywnie na zdrowie człowieka.**

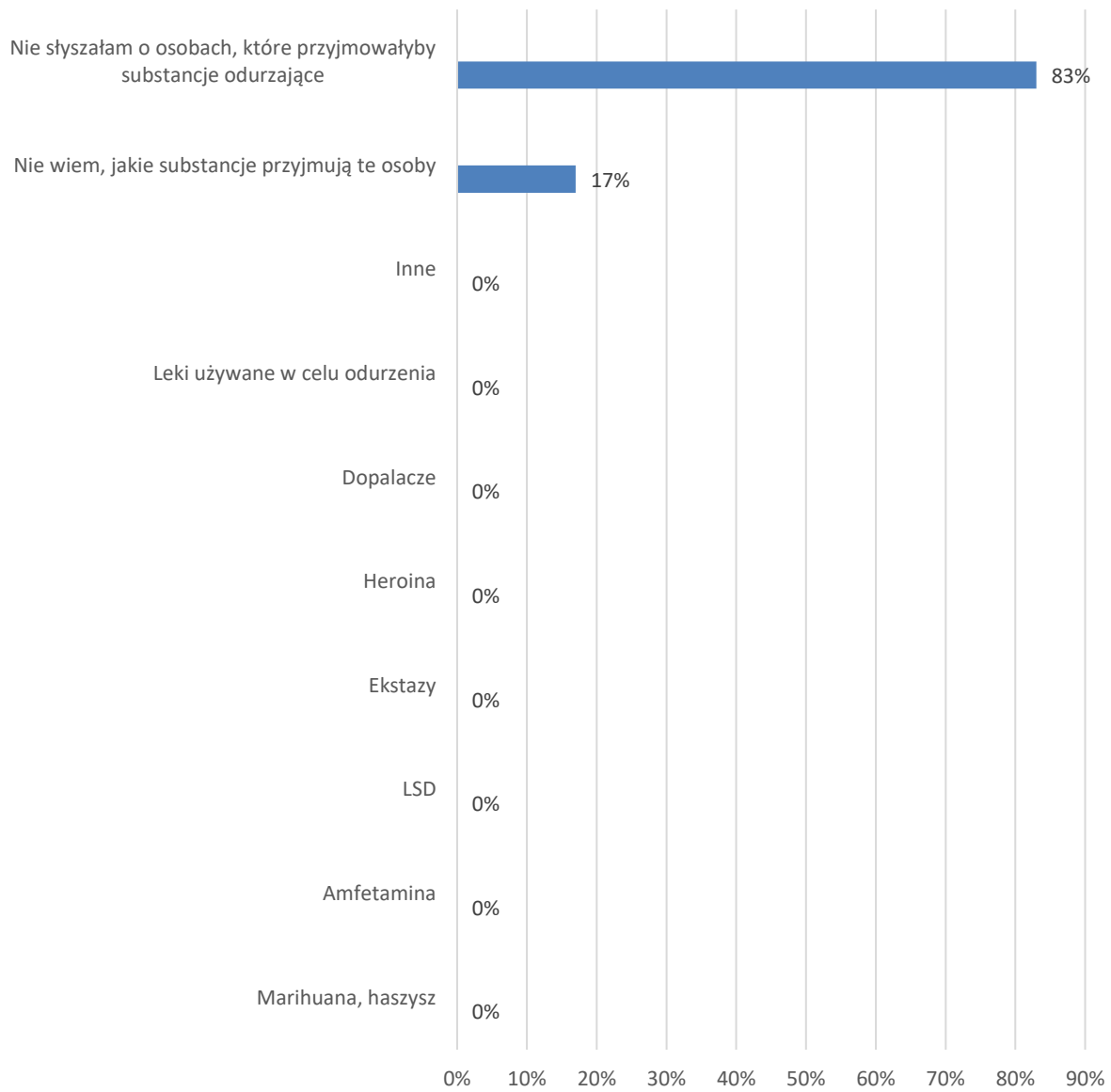

Badanie rozpoczęliśmy od pytania niezagrażającego, tj. niebudzącego oporu oraz motywujące do wyrażenia swojego rzeczywistego stanowiska. Dotyczy ono osób zażywających narkotyki i dopalacze w najbliższym środowisku badanych osób. Poniższy wykres prezentuje otrzymane wyniki.

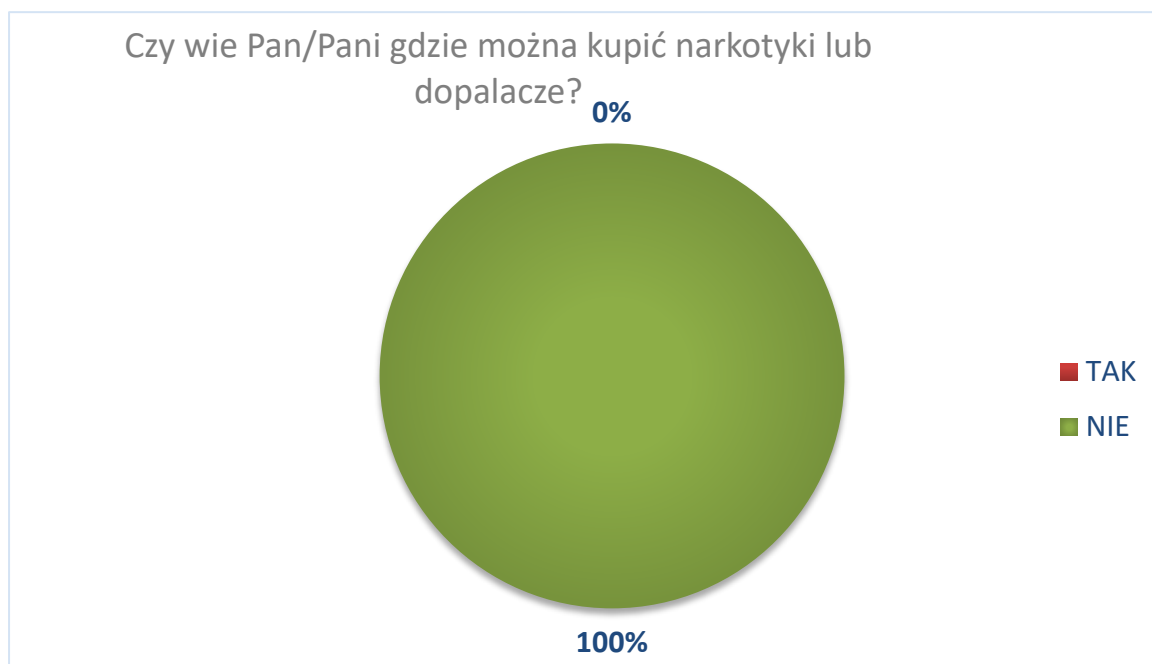
79% badanych mieszkańców Gminy Nowy Żmigród twierdzi, że nie ma w swoim otoczeniu osób przyjmujących substancje odurzające. Natomiast 21% deklaruje, że zna co najmniej jedną osobę.

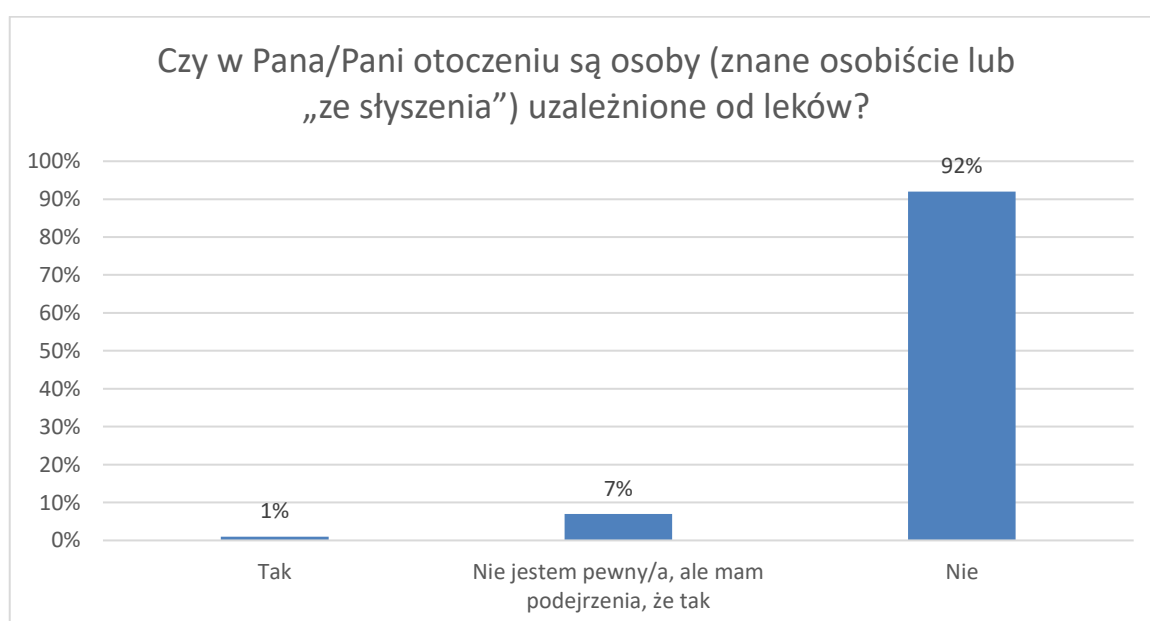
Jakie substancje odurzające są najczęściej przyjmowane przez osoby, które znasz?
(pytanie wielokrotnego wyboru)

100% respondentów nie wie, gdzie może nabyć substancje psychoaktywne takie, jak narkotyki czy dopalacze.

Coraz częściej zdarza się używanie leków w charakterze substancji odurzających. Wyniki badań wskazują, że 1% badanych mieszkańców Gminy Nowy Żmigród ma w swoim otoczeniu osoby uzależnione od leków, a 7% nie jest tego pewna, lecz podejrzewa, że tak się dzieje.

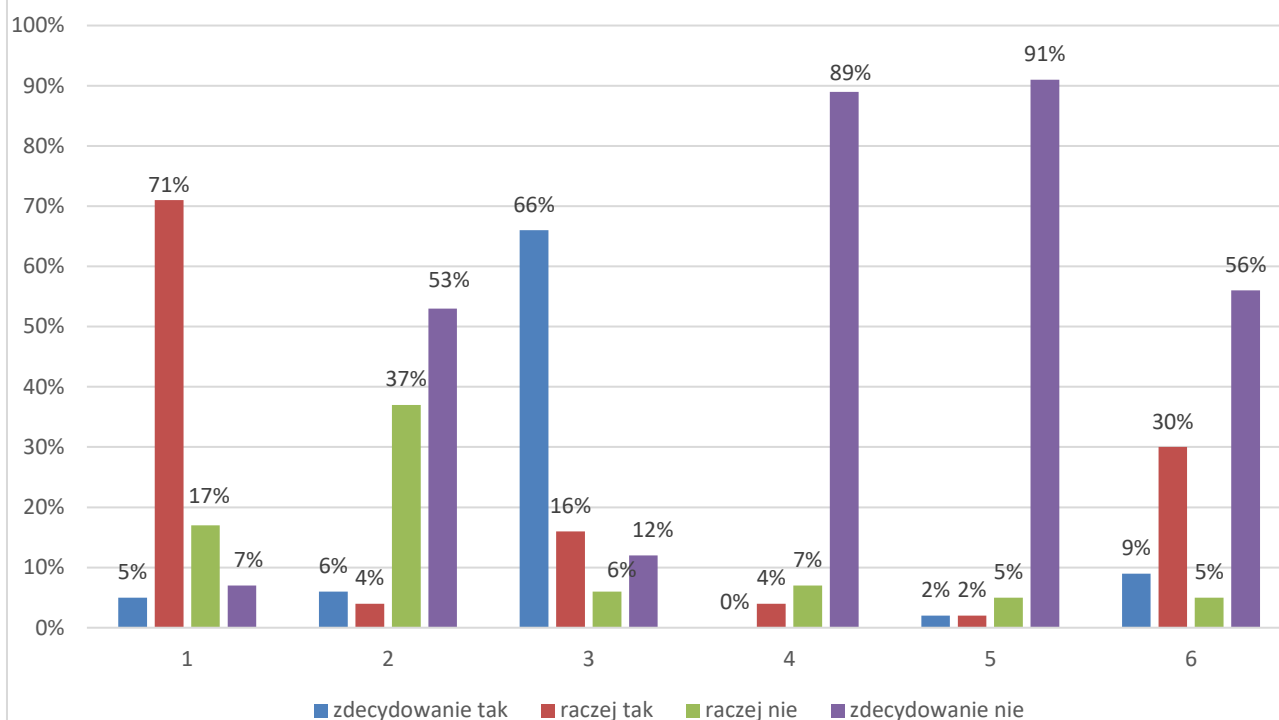
PRZEKONANIA DOTYCZĄCE WYCHOWANIA DZIECI

Respondenci otrzymali propozycje czterech stwierdzeń dotyczących wychowania dzieci, z którymi mogli się zgodzić bądź też nie. **Poniższe wartości pozwalają sądzić, że większość badanych nie przejawia postaw wychowawczych, które są charakterystyczne dla tradycyjnego, tj. konserwatywnego wychowania.**

Stwierdzenie „**Aby prawidłowo wychować dziecko, należy od czasu do czasu dawać klapsa**” spotkało się z negacją **łącznie tylko 24% mieszkańców nie zgadza się z takim stwierdzeniem**. Dodatkowo, łącznie 96% badanych zdecydowanie lub raczej nie zgadza się ze stwierdzeniem, że stosowanie kar fizyczne hartuje dziecko i pozwalają sobie lepiej radzić w przyszłości. Jednakże **82% badanych zgadza się, aby kary fizyczne były zakazane prawem**.

Kolejne twierdzenie: „Dziecko powinno bać się rodziców, wtedy łatwiej o posłuszeństwo i szacunek” spotkało się z negacją 90% respondentów.

Przekonania dotyczące wychowania

1 - Aby prawidłowo wychować dziecko, należy od czasu do czasu dawać klapsa.

2 - Dziecko powinno bać się rodziców, wtedy łatwiej o posłuszeństwo i szacunek.

3 - Stosowanie kar fizycznych powinno być zakazane prawem.

4 - Kary fizyczne hartują dziecko i pozwalają mu lepiej radzić sobie w przyszłości.

5 - Łagodne kary fizyczne nie są przemocą w rodzinie

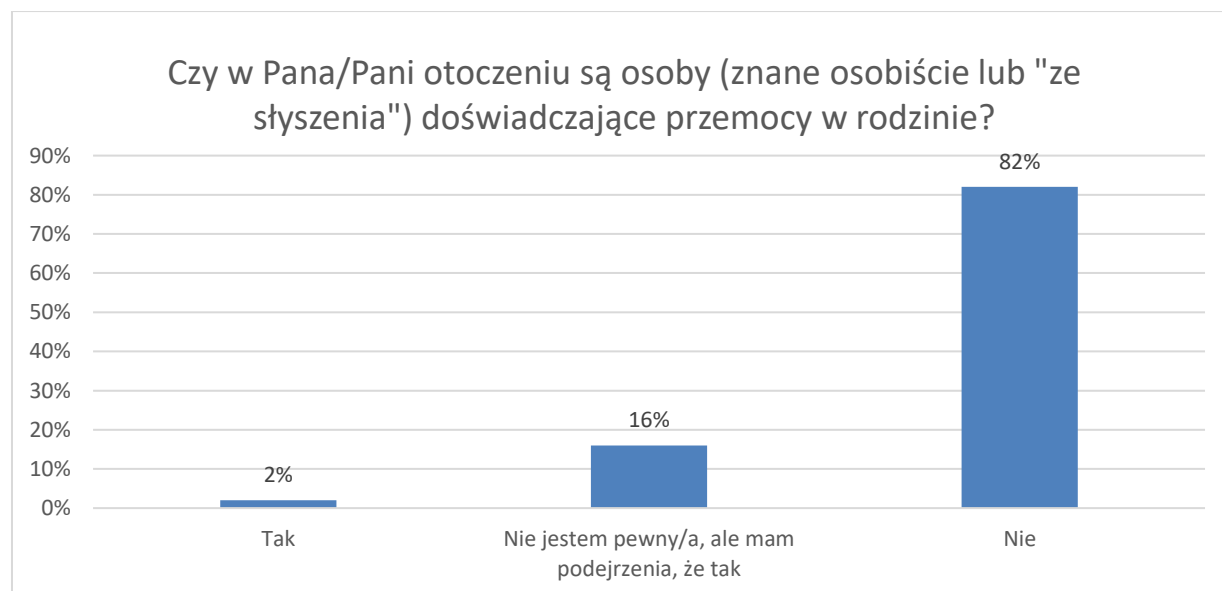
6 - Bicie dziecka jest oznaką bezradności rodziców

ZJAWISKO PRZEMOCY W RODZINIE

Polacy deklarują, że najczęściej doświadczali agresji w domu (9%) bądź na ulicy poza najbliższą okolicą (9%). Podobna liczba osób (8%) padła ofiarą przemocy nieopodal miejsca zamieszkania. Co dwudziesty ankietowany (5%) został zaatakowany w restauracji, kawiarni lub na dyskotecze, czterech na stu (4%) spotkało się z przemocą w pracy lub szkole, a trzech na stu (3%) w środkach komunikacji³.

Powyższe wyniki są zbliżone do danych sprzed 3 lat, kiedy CBOS realizował podobne badania. Przemoc, zarówno ta fizyczna, jak i psychiczna, jest zjawiskiem dość powszechnym w polskiej społeczności, o czym świadczą wyniki cytowane wyżej. Jest to zjawisko niezwykle trudne do zbadania, ponieważ osoby doświadczające przemocy w różny sposób zniekształcają swoje doświadczenia, np. racjonalizując zachowanie sprawcy lub go usprawiedliwiając. Z tego względu zbadaliśmy rozpowszechnienie przemocy fizycznej oraz psychicznej w środowisku lokalnym bez kierowania bezpośredniego pytania o bycie ofiarą lub sprawcą przemocy w rodzinie.

Deklaracje respondentów wskazują, że 2% ma w swoim otoczeniu osoby, które doświadczałyby przemocy w rodzinie a 16% nie jest tego pewna, lecz ma podejrzenia, że do tego dochodzi.

³ CBOS, Komunikat z badań: *Przemoc i konflikty w domu*, Warszawa, czerwiec 2012.

Wśród badanych mieszkańców 45% badanych wie do jakich instytucji może zgłosić się osoba doświadczająca przemocy w rodzinie. Najczęściej wymieniano następujące instytucje: policję, urząd i szpital.

W dalszej części ankiety badane były przekonania dotyczące przemocy oraz funkcjonujące w społeczności lokalnej mity. **Łącznie 14% badanych zdecydowanie lub raczej nie zgadza się ze stwierdzeniem, że przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol.** Warto pamiętać, że spożywanie alkoholu nasila tendencję do stosowania przemocy, ale nie jest jej bezpośrednią przyczyną. Oznacza to, że wyleczenie uzależnienia od alkoholu nie pozwala na zakończenie problemu przemocy w rodzinie.

W społeczeństwie obecne jest przekonanie, że przemoc nie zdarza się w tzw. „dobrych domach”. 93% mieszkańców gminy nie jest skłonny myśleć schematycznie o przemocy w rodzinie, co oznacza, że w ich opinii przemoc występuje nie tylko w domach z marginesu społecznego. Ponadto, łącznie **95% mieszkańców zgadza się ze stwierdzeniem, że ofiarą przemocy w rodzinie może stać się zarówno kobieta, jak i mężczyzna.**

<i>Twierdzenie</i>	<i>Zdecydowanie prawdziwe</i>	<i>Raczej prawdziwe</i>	<i>Raczej nie-prawdziwe</i>	<i>Zdecydowanie nie-prawdziwe</i>
	%			
Przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol.	5	81	13	1
Przemoc zdarza się tylko w rodzinach z marginesu społecznego.	5	2	47	46
Ofiarą przemocy w rodzinie może stać się zarówno kobieta, jak i mężczyzna.	88	7	2	3
Przemoc w rodzinie to prywatna sprawa, nikt nie powinien się wtrącać.	1	1	5	93
Przemoc jest tylko wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiary.	2	0	4	94
Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych.	0	1	2	97

HAZARD

W ciągu 12 miesięcy poprzedzających badanie, co trzeci Polak w wieku 15+ grał w jakieś gry na pieniądze (34,2%). Polacy najczęściej grają w gry liczbowe Totalizatora Sportowego (26,8%), a w dalszej kolejności w zdrapki (13,3%), loterie/konkursy SMS-owe (7,4%) oraz na automatach do gier z tzw. niskimi wygranymi (4,5%). Wśród Polaków w wieku 15 lat i więcej 7,1% osób gra w jakąś grę na pieniądze co najmniej dwa razy w tygodniu. (...) symptomy zagrożenia uzależnieniem od hazardu występują u 5,3% ogółu Polaków w wieku 15+, a 0,7% osób w tej grupie wiekowej zdradza pewne symptomy problemu z hazardem. Wśród grających w gry na pieniądze realny problem z hazardem może mieć 2,2% graczy⁴.

O hazardzie mówi się, że jest to ukryty nałóg, ponieważ nie widać od razu wyraźnych symptomów uzależnienia. Niestety, uzależnienie od hazardu często współwystępuje z innymi problemami, jak nadużywanie alkoholu czy narkotyków. Pierwsze kroki w świecie hazardu, to zwykle korzystanie z gier internetowych, automatów czy zakładów bukmacherskich. Zapytaliśmy mieszkańców Gminy Nowy Żmigród o ich doświadczenia z tego typu formami rozrywki.

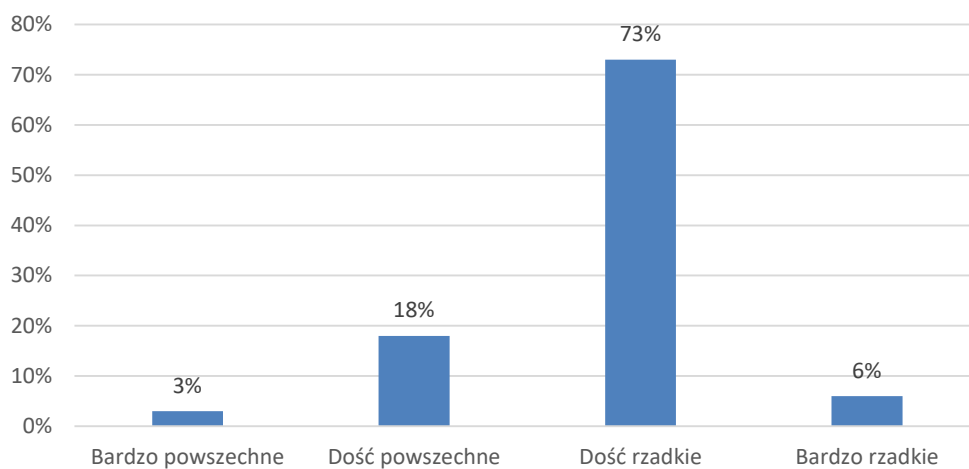
W subiektywnej ocenie **łącznie 21%** przebadanych **mieszkańców zjawisko uzależnienia od hazardu jest bardzo i dość powszechne**. 79% respondentów uważa natomiast, że nie jest to powszechny problem w ich środowisku lokalnym.

98% z respondentów nie wie, gdzie mogą zgłosić się osoby uzależnione od hazardu. 2% ankietowanych posiadających taką wiedzę, wskazując na terapię.

⁴ Centrum Badania Opinii Społecznych, *Komunikat z badań: Pracoholicy, siecioholicy, hazardziści... Uzależnienia od zachowań*, Warszawa, czerwiec 2015.

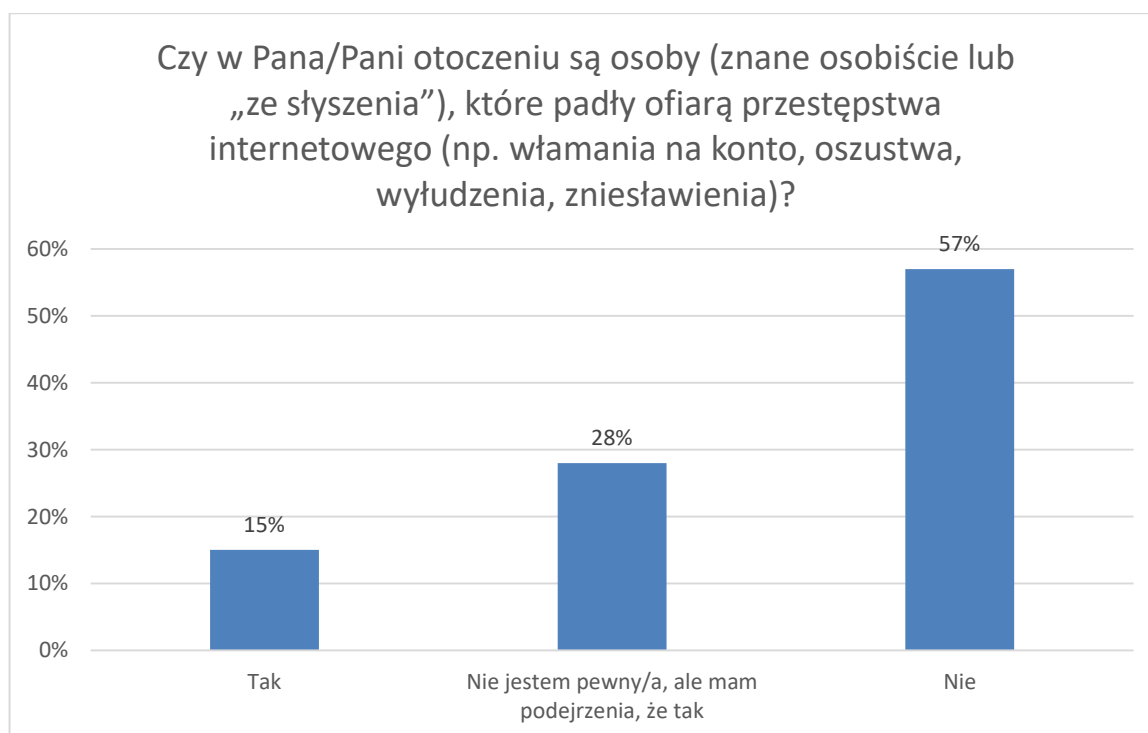
Źródło: www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2015/K_076_15.PDF (dostęp: 29.06.2017).

Jak ocenia Pan/Pani rozpowszechnienie uzależnienia od hazardu w Pana/Pani środowisku?

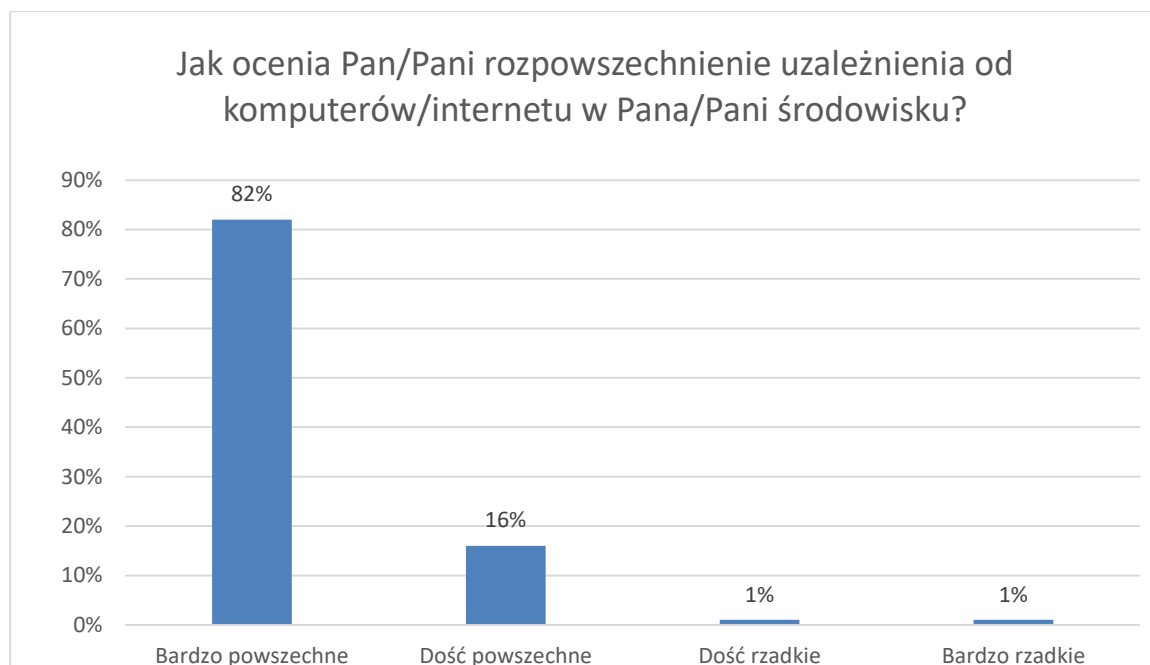
Kolejnym zagadnieniem badanym w ramach ankiety jest cyberprzemoc. *Zjawisko cyberprzemocy najkrócej definiuje się jako przemoc z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych. (...) Podstawowe formy zjawiska to nękanie, straszenie, szantażowanie z użyciem Sieci, publikowanie lub rozsyłanie ośmieszających, kompromitujących informacji, zdjęć, filmów z użyciem Sieci oraz podszywanie się w Sieci pod kogoś wbrew jego woli. Do działań określanych mianem cyberprzemocy wykorzystywane są głównie: poczta elektroniczna, czaty, komunikatory, strony internetowe, blogi, serwisy społecznościowe, grupy dyskusyjne, serwisy SMS i MMS⁵.*

Badania wykazały, że cyberprzemoc stanowi dla lokalnej społeczności pewien problem. **15% badanych ma w swoim otoczeniu osoby, które padły ofiarą przestępstwa internetowego** (np. włamania na konto, oszustwa, wyłudzenia, znieśławienia), a **28% nie jest pewna, ale ma podejrzenia, że tak właśnie się stało**.

⁵ Wojtasik, Ł. *Cyberprzemoc - charakterystyka zjawiska*.

Niepokojące są dane związane są z subiektywnym oszacowaniem uzależnienia od komputerów lub Internetu w środowisku lokalnym. **Łącznie 98% mieszkańców uważa, że tego typu uzależnienie jest dość i bardzo powszechne w środowisku lokalnym. Tylko 2% ocenia je jako dość rzadkie i bardzo rzadkie.**

BADANIA SPRZEDAWCÓW NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH

Niewątpliwie ważną grupą, która może zarysować szczególny obraz problemów związanych z alkoholem występujących w gminie są sami pracownicy punktów sprzedaży alkoholu, spotykający się codziennie w swojej pracy z konsumentami tego napoju. Ich postawy wobec osób nabywających/konsumujących alkohol oraz przestrzeganie prawa w zakresie sprzedaży alkoholu mogą w znaczącym stopniu przyczynić się do ograniczenia problemów związanych z nadużywaniem alkoholu zarówno przez nieletnich jak i dorosłych.

GRUPA BADANA

Badanie zostało przeprowadzone wśród sprzedawców napojów alkoholowych w punktach sprzedaży na terenie Gminy Nowy Żmigród. Grupa badana stanowiła 25 kobiet i 6 mężczyzn. 26 respondentów to pracownicy punktów, 5cioro zaś to właściciele. Średnia wieku przebadanych sprzedawców wyniosła 42,3 lat.

CEL BADANIA

Ten obszar przeprowadzonych badań miał na celu poznanie postawy sprzedawców napojów alkoholowych względem następujących zagadnień:

- sprzedaży alkoholu osobom nieletnim,
- sprzedaży alkoholu osobom nietrzeźwym,
- spożywania alkoholu w miejscu jego sprzedaży,
- nieprzyjemne sytuacje zainicjowanych przez osoby spożywające alkohol.

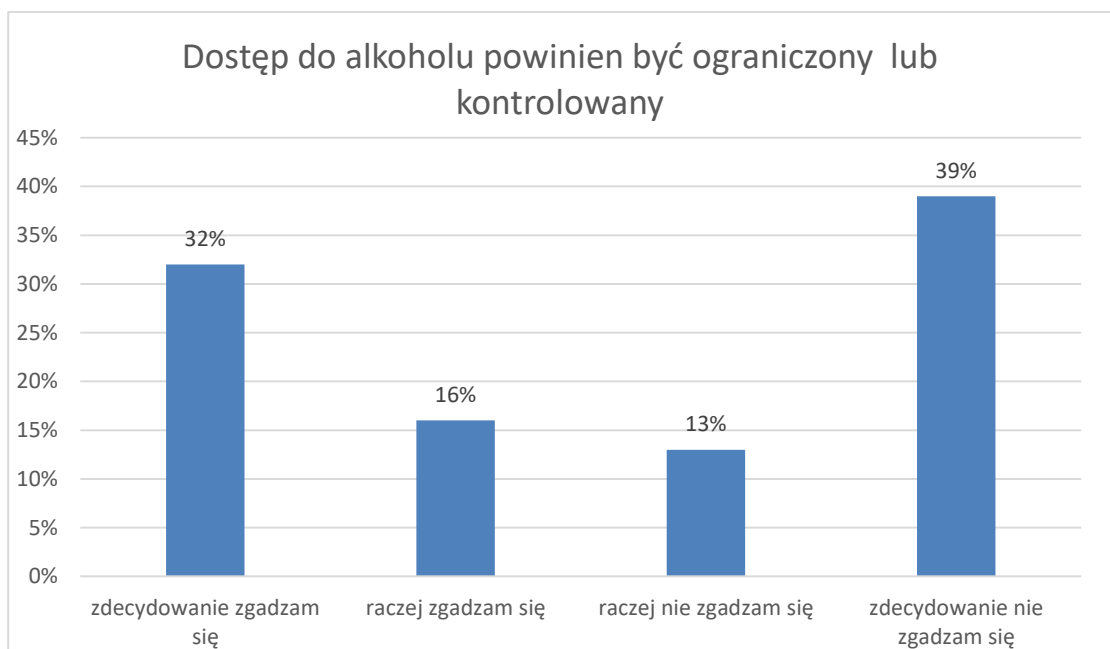
WYNIKI BADAŃ

Jednym z pierwszych zagadnień poruszonych w kwestionariuszu ankiety dla sprzedawców alkoholu było określanie poziomu świadomości na temat niebezpieczeństw wynikających z zawartości alkoholu w poszczególnych rodzajach napojów alkoholowych.

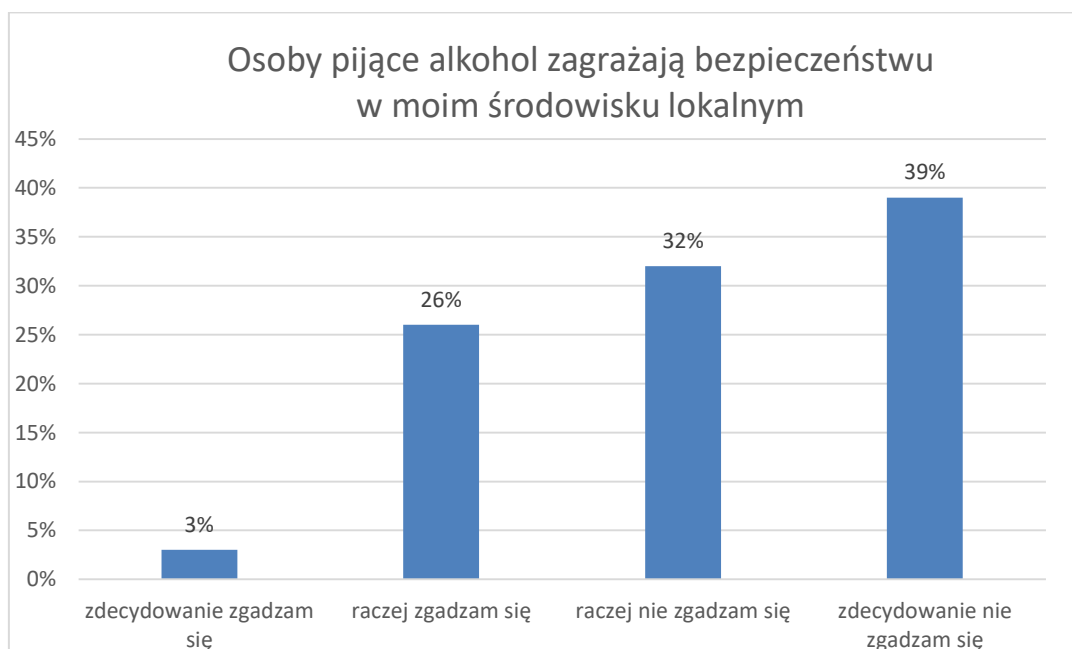
84% badanych sprzedawców napojów alkoholowych wskazało, że nie zgadzają się z twierdzeniem, aby alkohol zawarty w piwie był mniej groźny niż ten zawarty w wódce. Świadczy, to pośrednio o **wysokim** poziomie świadomości badanych na temat szkodliwości napojów o potencjalnie niższej zawartości procentowej alkoholu.

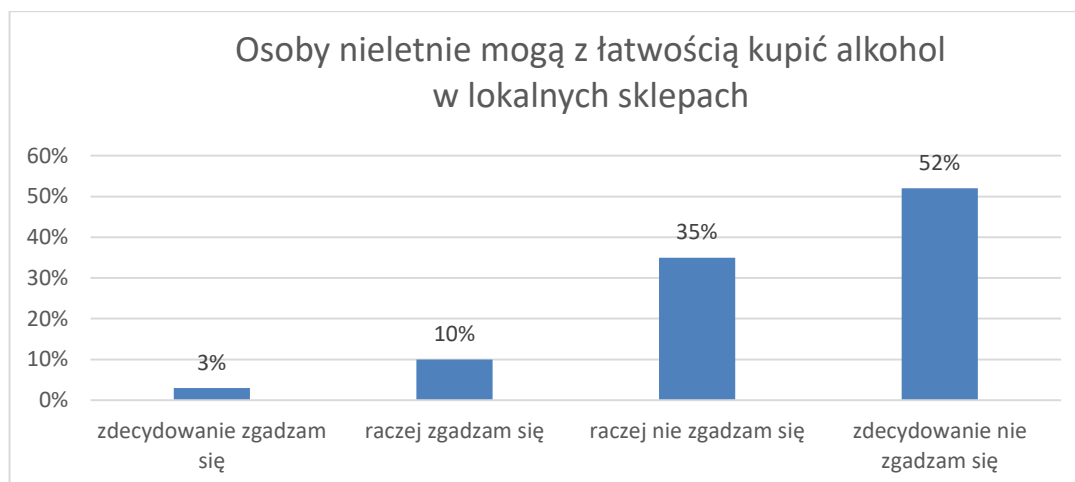
Łącznie 48% sprzedawców uważa, że dostęp do napojów alkoholowych powinien być ograniczony lub kontrolowany. 52% badanych wyraża zdanie przeciwne, czyli, że dostęp ten nie powinien podlegać kontroli.

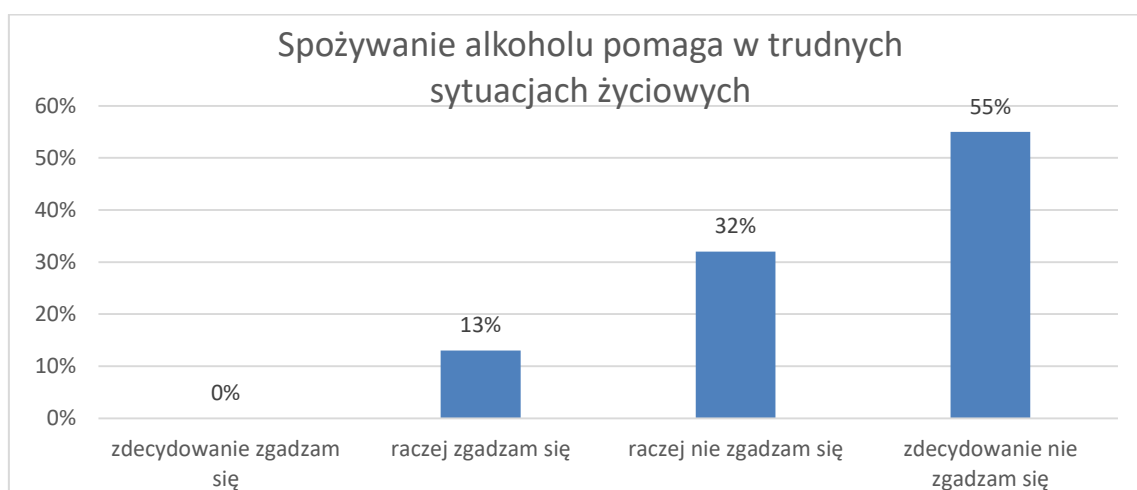
Łącznie 71% respondentów uważa, że osoby, które piją alkohol nie zagrażają bezpieczeństwu w ich lokalnym środowisku. Natomiast 29% badanych sprzedawców wyraża zdanie przeciwne.

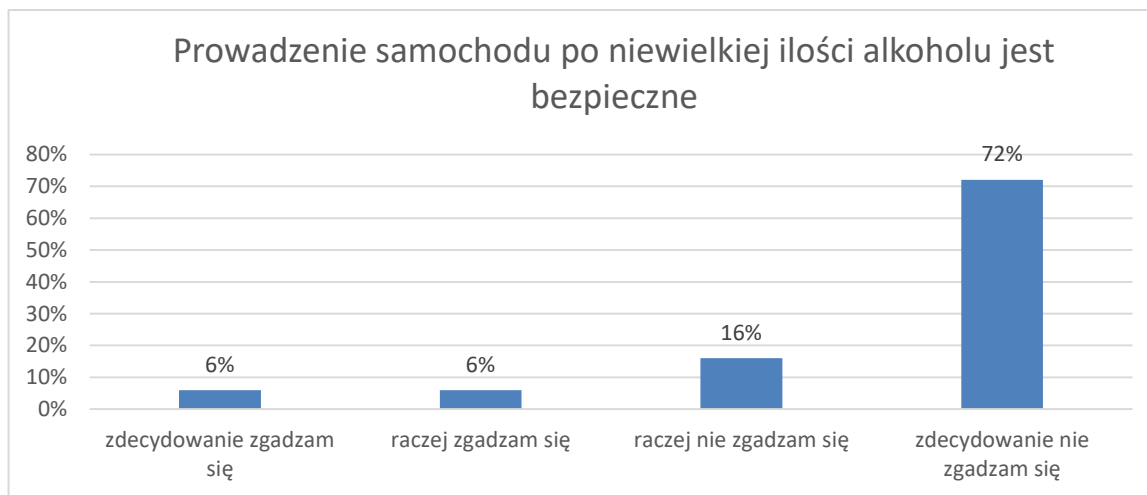

Kolejne pytanie dotyczyło subiektywnej oceny dostępności alkoholu dla osób poniżej 18. roku życia. **13% sprzedawców zgadza się ze stwierdzeniem, że osoby małoletnie mają łatwy dostęp do alkoholu.** Natomiast łącznie 87% ankietowanych przychyliło się do stwierdzenia, że zakup ten nie jest łatwy.

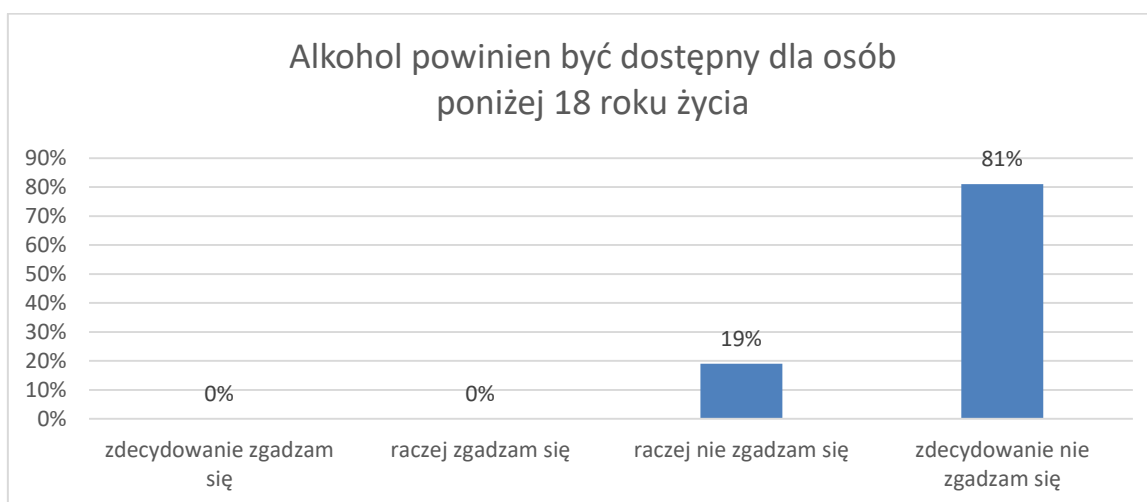

87% sprzedawców nie zgadza się ze stwierdzeniem, aby spożywanie alkoholu pomagało w trudnych sytuacjach życiowych. Co więcej, łącznie **88%** badanych odpowiedziało, że **prowadzenie samochodu po niewielkiej ilości alkoholu nie jest bezpieczne.** Również łącznie **97%** sprzedawców nie zgadza się ze stwierdzeniem, że **kobiety w ciąży mogą bezpiecznie pić niewielkie ilości alkoholu.**

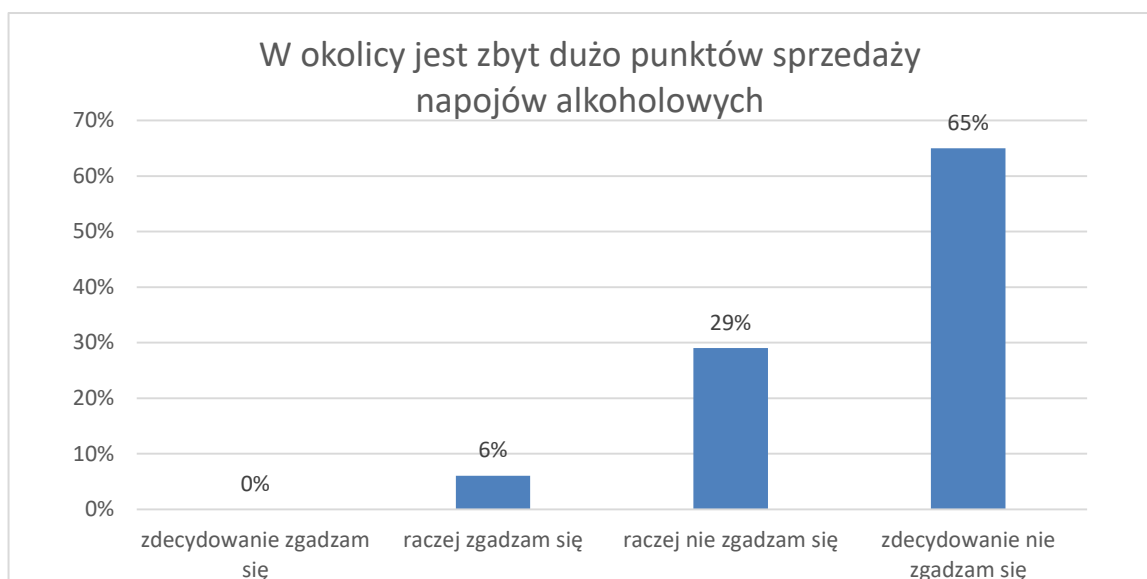

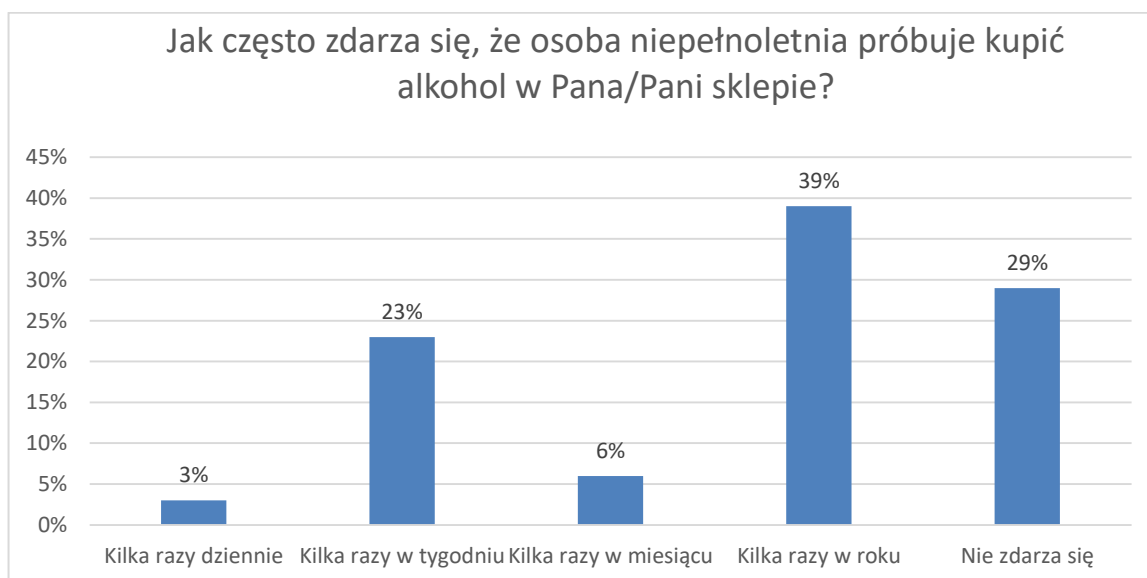
Łącznie **100%** sprzedawców napojów alkoholowych w Gminie Nowy Żmigród **uważa, że alkohol nie powinien być dostępny dla osób poniżej 18. roku życia.**

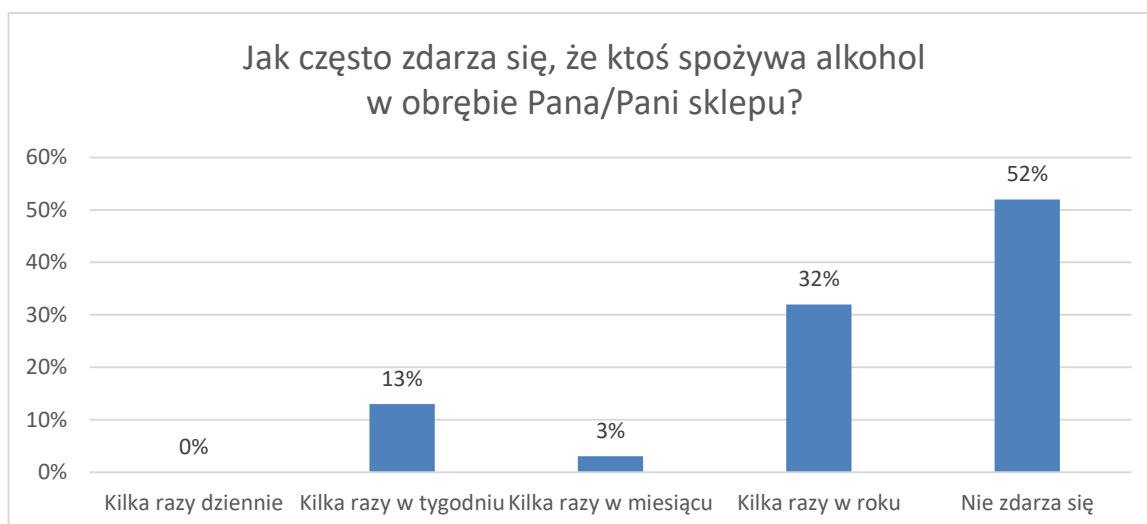
6% badanych uważa, że w okolicy jest zbyt dużo punktów sprzedaży napojów alkoholowych.

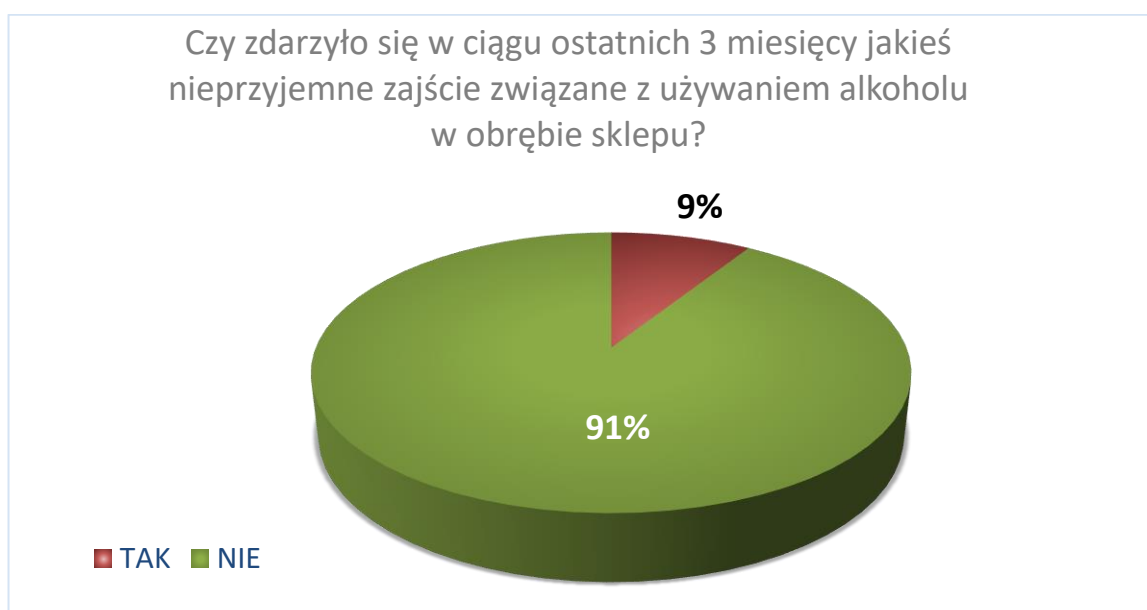
Sprzedawcy napojów alkoholowych w Gminie Nowy Żmigród deklarują, że przypadki **próby kupna alkoholu przez osobę poniżej 18 roku życia zdarzają się najczęściej kilka razy w roku (39%)**. Pozostałe wartości odnoszą się do prób zakupu alkoholu kilka razy w miesiącu (6%) oraz kilka razy w tygodniu (23%). Zdaniem 29% ankietowanych taka sytuacja się nie zdarza.

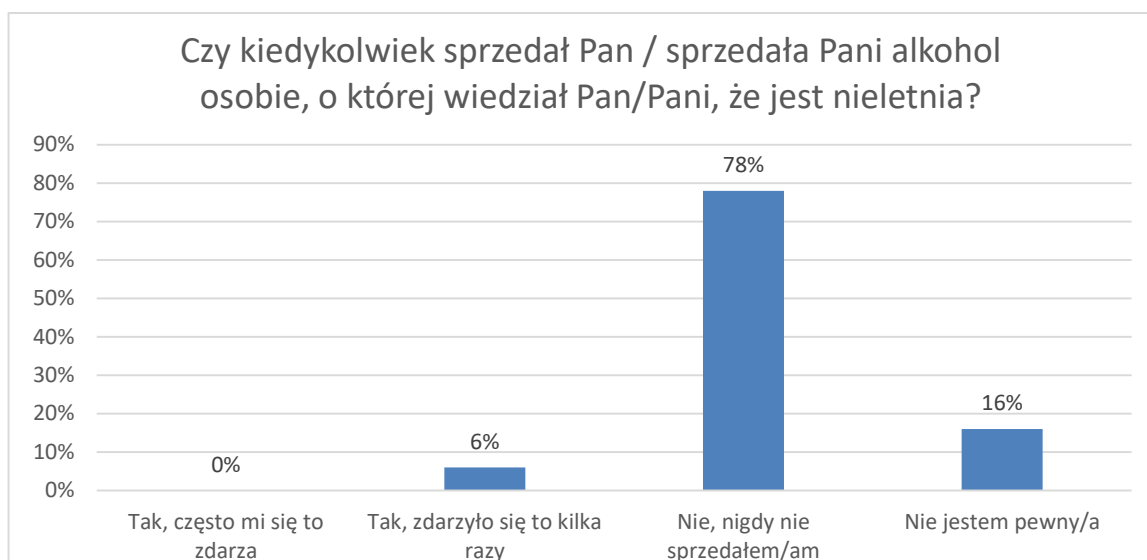
Spożywanie alkoholu w obrębie punktu sprzedaży nie wydaje się być częstym zjawiskiem. 32% badanych stwierdziło, że zdarza się to kilka razy w roku, a 3 % deklaruje, że taka sytuacja nie ma miejsca.

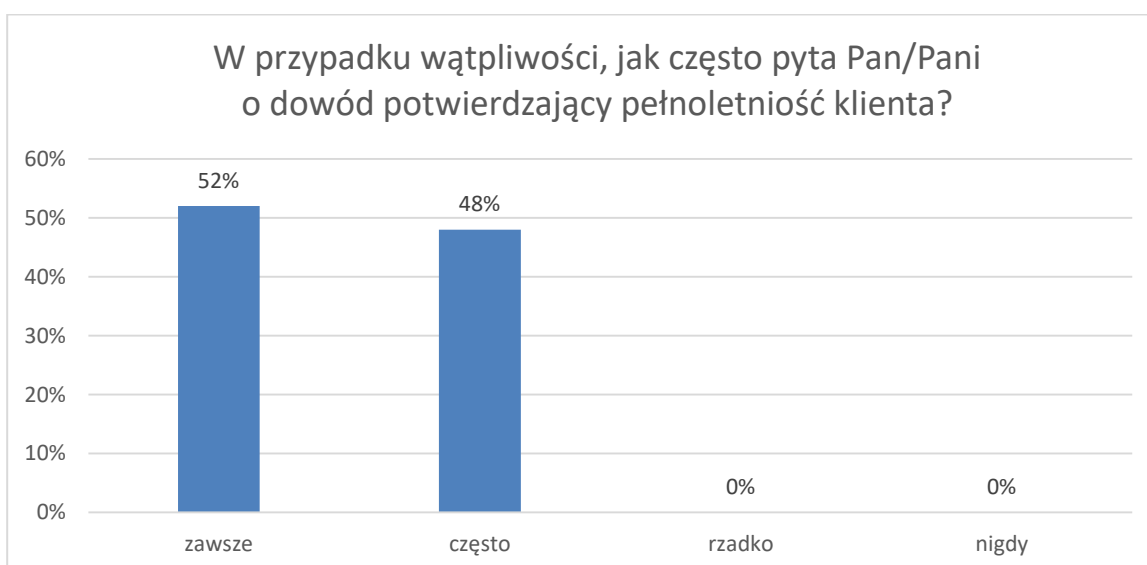
9% z przebadanych sprzedawców przyznaje, że w ciągu ostatnich 3 miesięcy miało miejsce nieprzyjemne zajście związane ze spożywaniem alkoholu w obrębie sklepu. W żadnym z przypadków nie była wymagana interwencja policji.

78% sprzedawców napojów alkoholowych z Gminy Nowy Żmigród deklaruje, że nigdy nie sprzedała alkoholu osobie, która budziła wątpliwości co do pełnoletności a 16% nie jest tego pewna. 6% badanych przyznało, że zdarzyło się im sprzedać alkohol osobie niepełnoletniej.

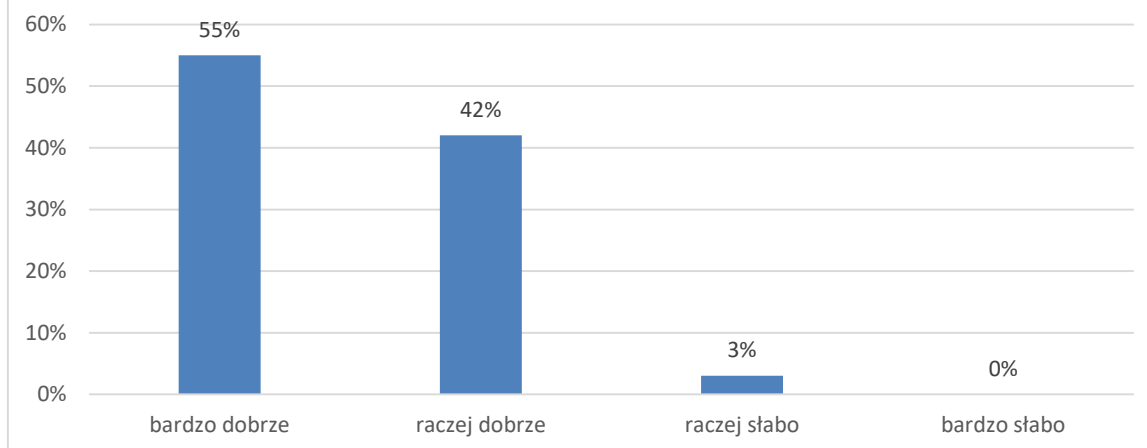

W przypadku wątpliwości, co do wieku, tylko **52% badanych zawsze sprawdza dowody potwierdzające wiek**, a 48% sprzedawców robi to często.

Ostatnie badane zagadnienie dotyczyło subiektywnej oceny funkcjonowania kontroli punktów sprzedaży alkoholu w Gminie Nowy Żmigród. **Łącznie 97% badanych oceniło jej funkcjonowanie raczej dobrze i bardzo dobrze**. Natomiast łącznie 3% sprzedawców ocenia ją przeciwnie.

Jak, Pana/Pani zdaniem funkcjonuje kontrola sprzedaży alkoholu w Pana/Pani miejscowości?

METODOLOGIA

Badania w placówkach oświatowych przeprowadzono przy użyciu internetowego narzędzia CORIGO. Jest to program pozytywnie zaopiniowany przez Ośrodek Rozwoju Edukacji, który pozwala na efektywne badanie postaw uczniów. Forma ankiety internetowej jest dla dzieci i młodzieży atrakcyjna oraz pozwala na upewnienie się, że na wszystkie pytania zostanie udzielona odpowiedź.

CEL BADANIA

Podstawowym celem przeprowadzonych badań była analiza postaw i przekonań wobec substancji psychoaktywnych:

- alkoholu,
- narkotyków,
- dopalaczy.

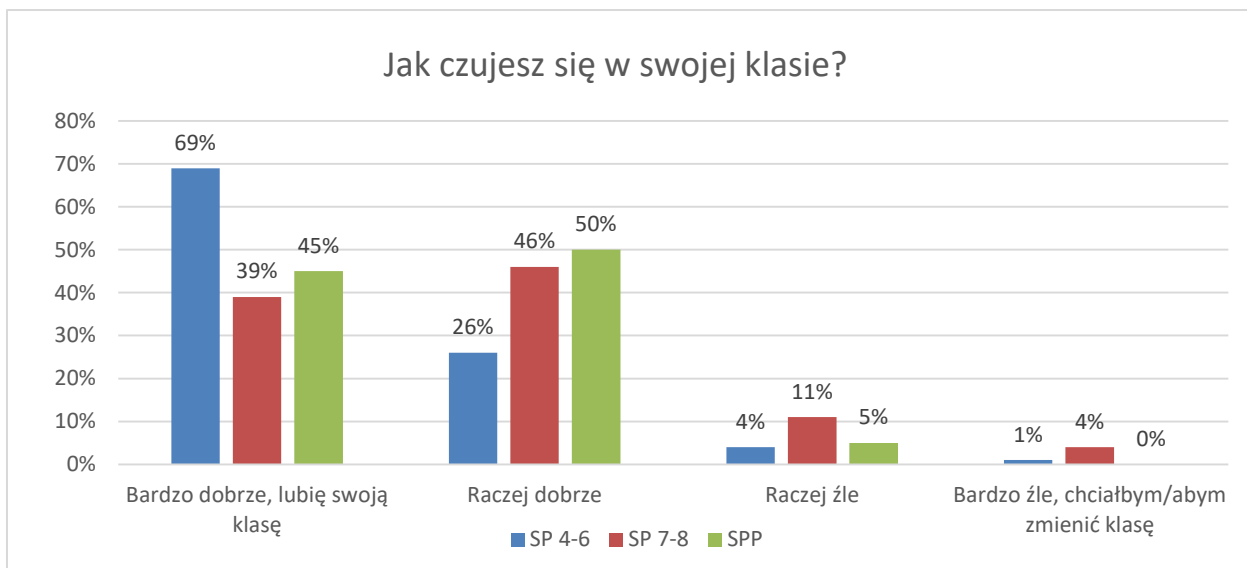
CHARAKTERYSTYKA GRUPY BADANEJ

<i>Liczebność grup badanych</i>	
Szkoły Podstawowe - uczniowie klas 4-6 (SP 4-6)	156
Szkoły Podstawowe - uczniowie klas 7-8(SP 7-8)	139
Szkoły Ponadpodstawowe (SPP)	80
ŁĄCZNIE	375

Uczniowie odpowiedzieli na kilka ogólnych pytań związanych z uczęszczaniem do szkoły. Uzyskane odpowiedzi pozwalają na przedstawienie szkolnego środowiska w kontekście kwestii, które mogą mieć pozytywny lub negatywny wpływ na częstość występowania niepożądanych zjawisk i zachowań wśród dzieci oraz młodzieży.

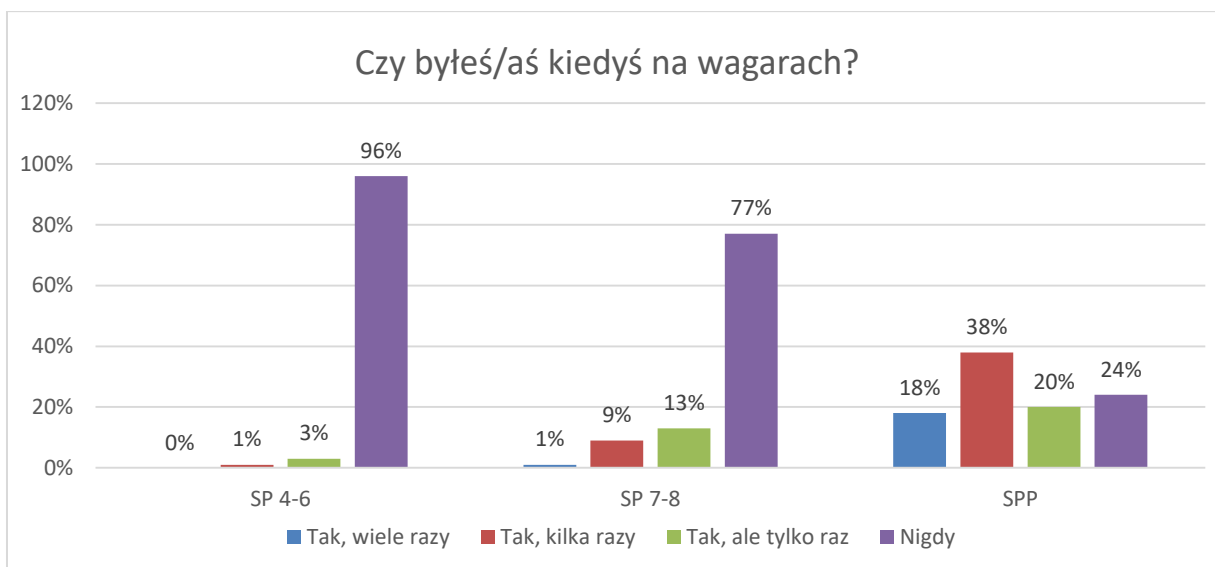
W pierwszej kolejności uczniowie zostali zapytani o to, jak czują się w swojej klasie. **Wyniki są zadowalające: bardzo dobrze w klasie czują się uczniowie szkół podstawowych (SP 4-6 - łącznie 95%⁶ i SP 7-8 - łącznie 85%).** Takiego samego zdania jest **95% uczniów szkół ponadpodstawowych.** Nie należy jednak bagatelizować faktu, że 5% uczniów klas 4-6 SP i 15% uczniów klas 7-8 SP oraz 5% uczniów SPP przeciwne określa swoje odczucia – do tego stopnia, że chciałoby zmienić klasę.

⁶ Zsumowane wyniki odpowiedzi: *bardzo dobrze, lubię swoją klasę i raczej dobrze.*

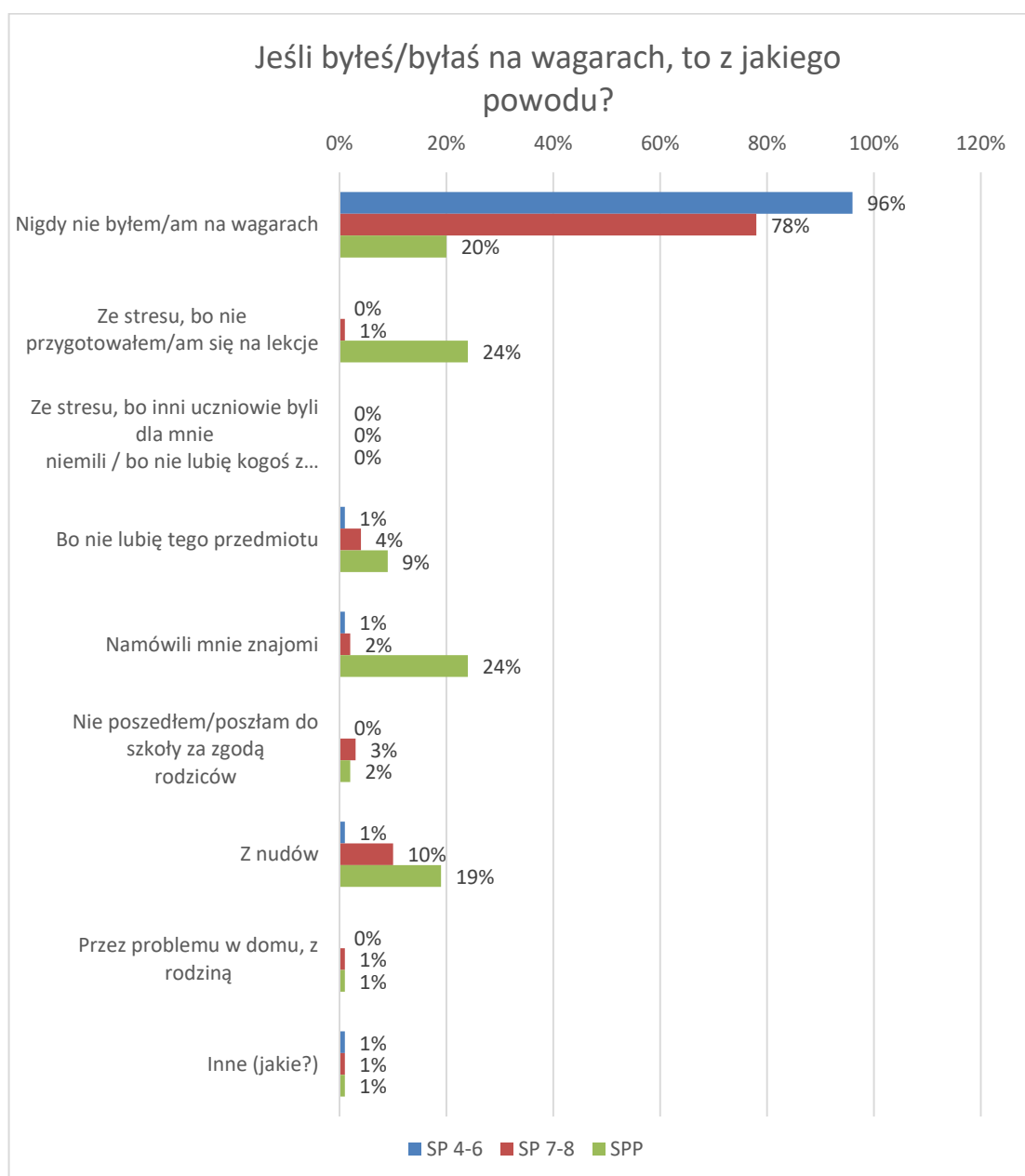
Wyniki prezentujące odpowiedzi uczniów na temat wagarowania, wydają się odzwierciedlać tendencje związane z wiekiem rozwojowym. **Uczniowie szkół podstawowych w sporej części nigdy nie byli na wagarach (SP 4-6 - 96%; SP 7-8 - 77%) lub byli na nich tylko raz (SP 4-6 - 3%; SP 7-8 - 13%).** 1% młodszych uczniów szkoły podstawowej oraz 10% starszych przyznaje, że wagarowało już kilka razy.

W szkołach ponadpodstawowych natomiast, już 76% uczniów ma za sobą pierwsze wagary. 38% uczniów SPP było na wagarach już kilka razy, a 18% przyznaje, że wagarowało wiele razy.

Od tego, jak często uczniowie wagarują, istotniejsze wydają się być powody, dla których decydują się to robić⁷. Uczniowie szkół Gminy Nowy Żmigród opuszczali najczęściej lekcje:

- **SP 4-6:** ze stresu związanego z nieprzygotowaniem się do lekcji (1%), z nudów (1%) oraz z powodu niechęci do przedmiotu (1%);
- **SP 7-8:** z nudów (10%), pod wpływem namowy znajomych (2%), niechęci do przedmiotu (4%);
- **SPP:** ze stresu związanego z nieprzygotowaniem się do lekcji (24%); pod wpływem namowy znajomych (24%); z nudów (19%).

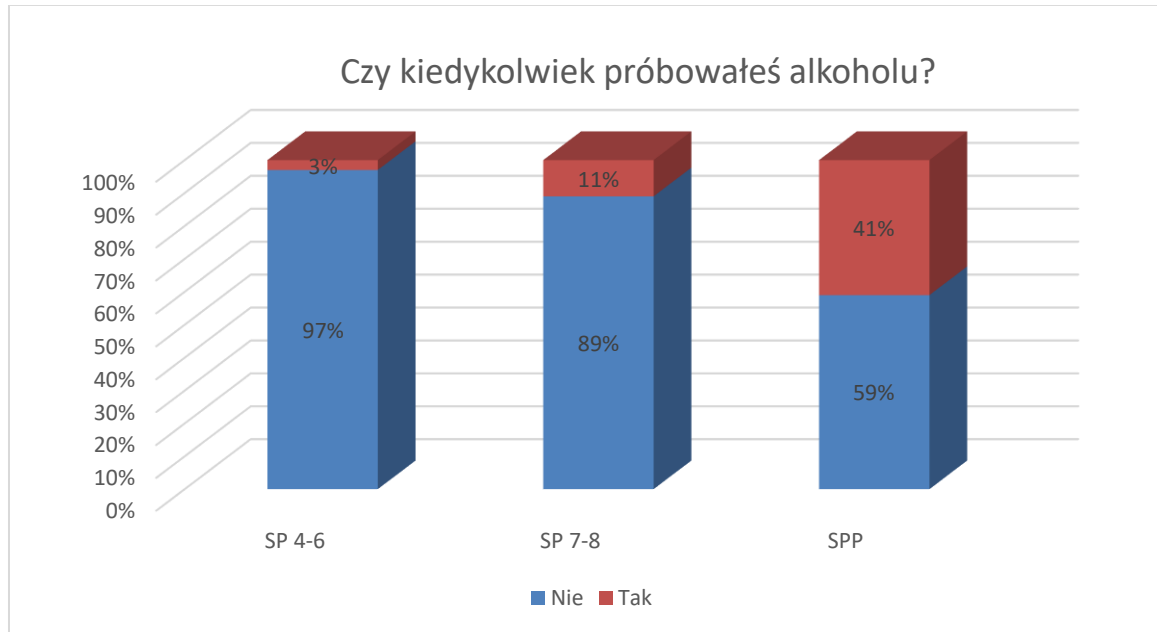

⁷ Uczniowie mogli wybrać więcej niż jedną odpowiedź.

WYNIKI

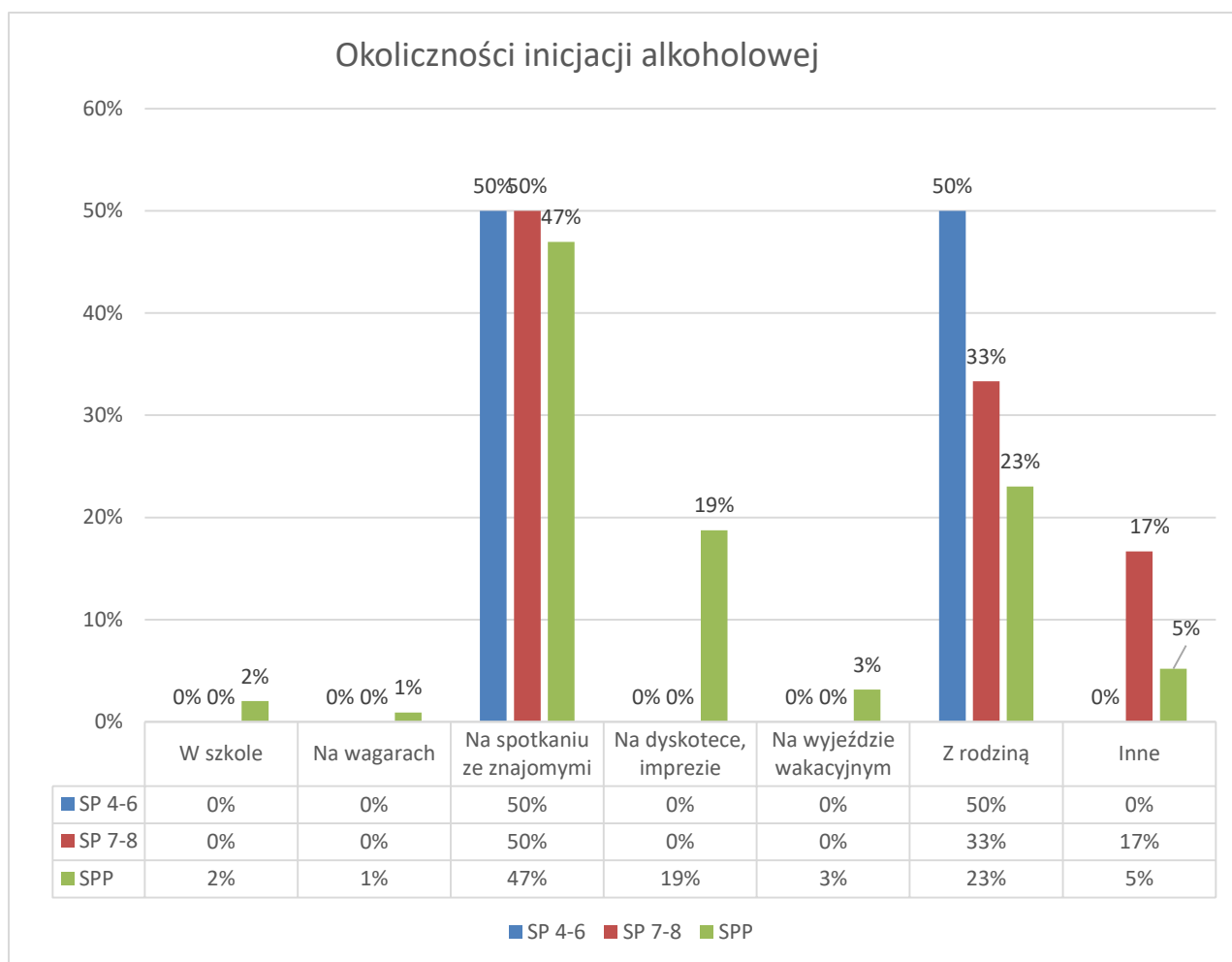
SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: ALKOHOL

Inicjację alkoholową ma za sobą: 3% uczniów klas SP 4-6, 11% uczniów klas SP 7-8 oraz 41% uczniów klas szkół ponadpodstawowych.

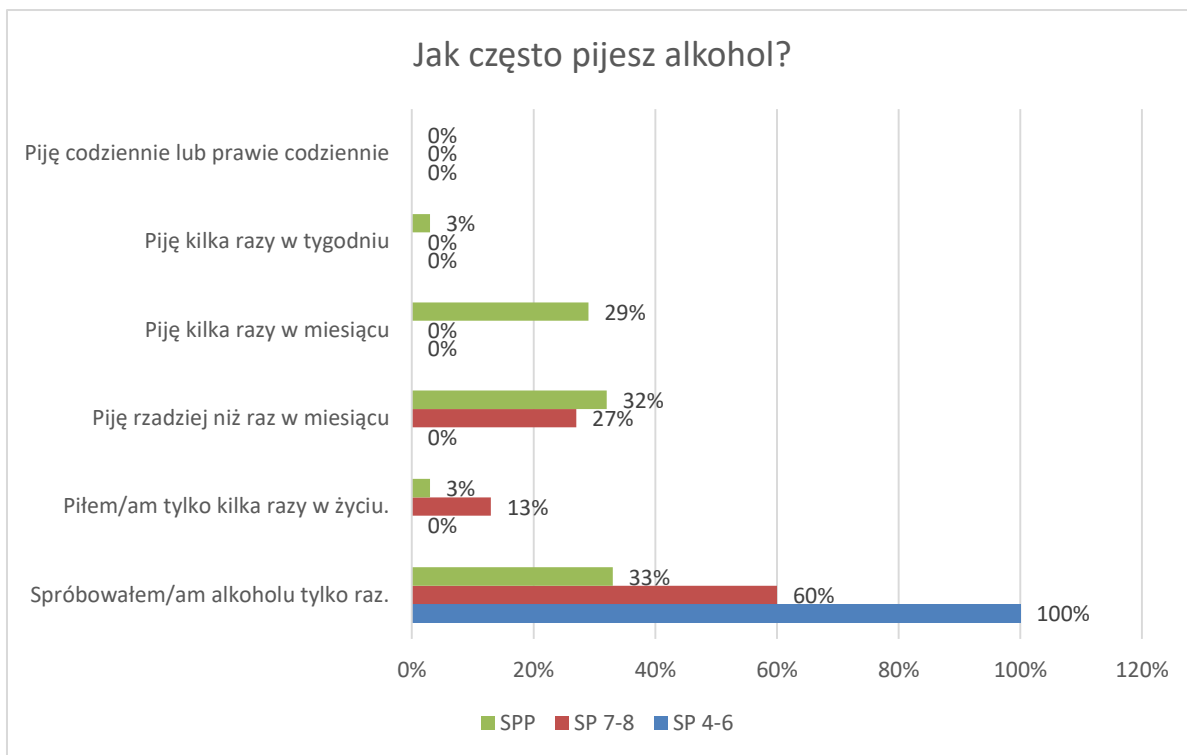

Najczęściej deklarowaną okolicznością inicjacji alkoholowej uczniów zarówno szkoły podstawowej, jak i ponadpodstawowej, jest **spotkanie ze znajomymi** oraz **towarzystwo rodziny**.

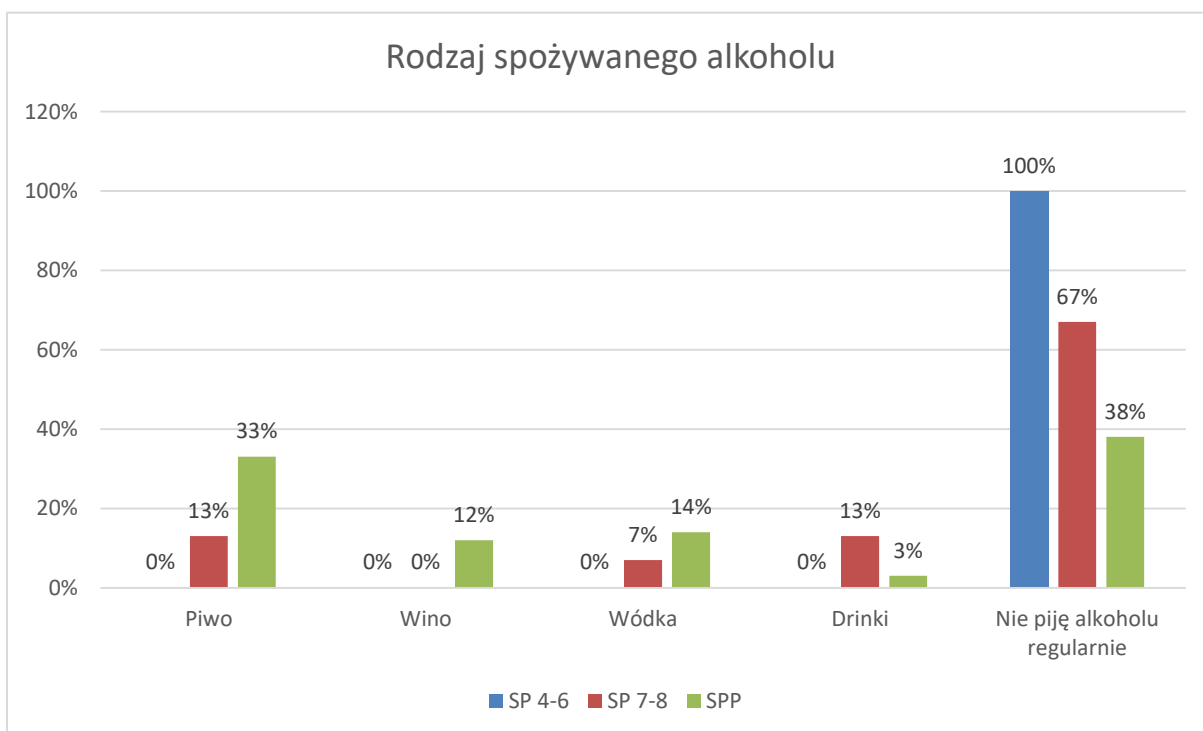
Powyższe wyniki wydają się potwierdzać prawidłowość związana z psychospołecznym rozwojem człowieka w wieku dorastania. Dla młodzieży najważniejszą społeczną grupą odniesienia są rówieśnicy. To utrzymanie pozycji w grupie znajomych jest jedną z najsilniejszych motywacji, aby sięgnąć po alkohol. Prawidłowość tę można wykorzystać w dobrym celu. Planując oddziaływania profilaktyczne kierowane do dzieci i młodzieży warto wykorzystywać proces uczenia się rówieśniczego. Jest to sytuacja, w której dorastający człowiek czerpie pozytywne poglądy i postawy nie tylko od nauczyciela czy pedagoga, ale głównie od swoich rówieśników. Jeśli podczas warsztatów profilaktycznych zostaną przeprowadzone odpowiednio dobrane ćwiczenia i zabawy, uczniowie sami wyciągną wnioski dotyczące alkoholu i będą mieli okazję podzielić się nimi z grupą.

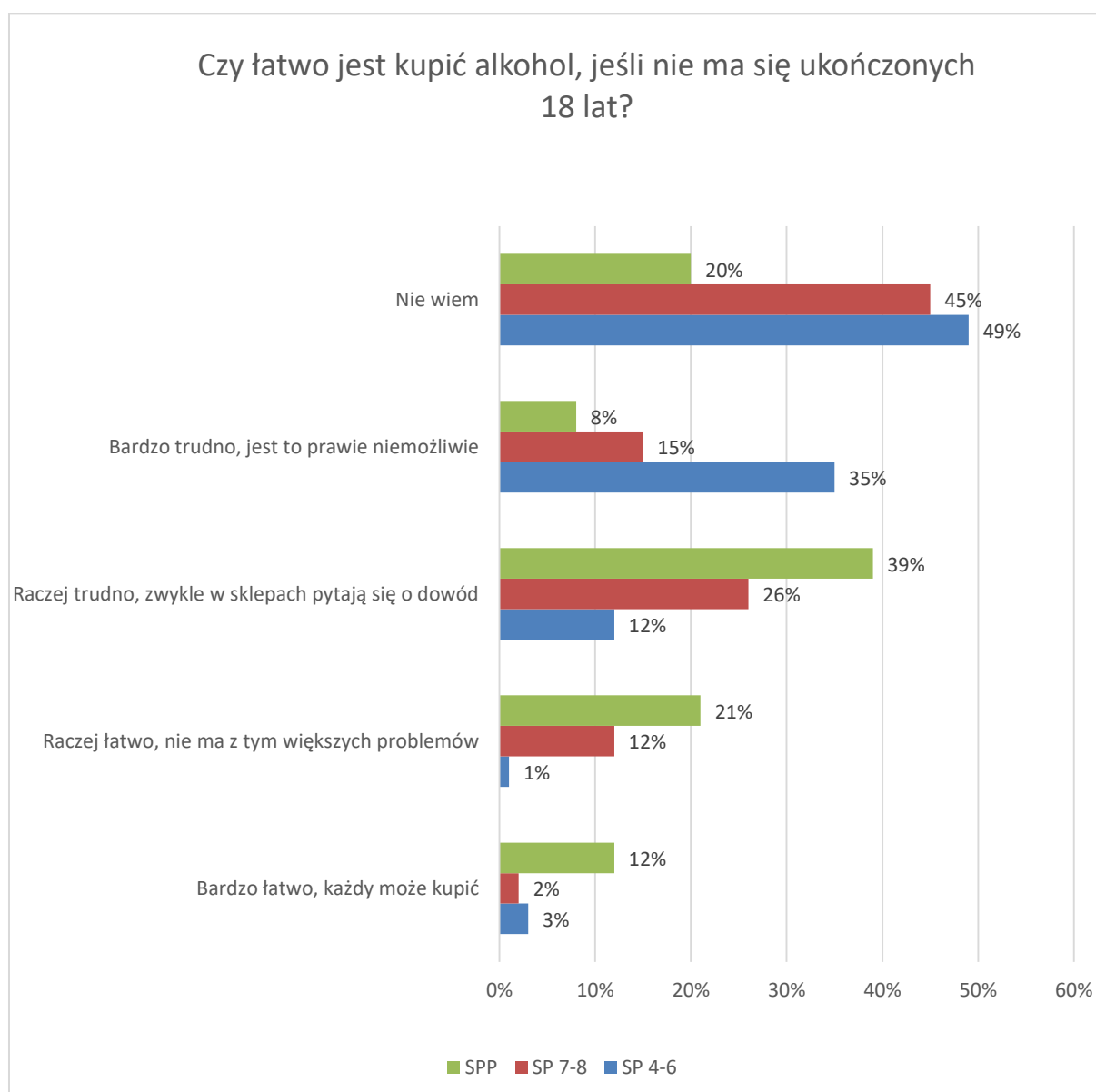
Oprócz okoliczności inicjacji ważne było dla nas także to, **jak często młodzi ludzie sięgają alkohol**. 100% najmłodszych uczniów deklaruje jednorazowy kontakt z alkoholem. Wraz z wiekiem ta tendencja się zmienia: SP 7-8 (60%), SPP (33%). Wśród uczniów klas SP 7-8 najczęściej pojawiały się dwie kategorie odpowiedzi, które odnosiły się do kilkukrotnego w życiu spożycia alkoholu (13%) oraz spożywania go rzadziej niż raz w miesiącu (27%). Natomiast uczniowie szkół ponadpodstawowych najczęściej deklarowali: rzadziej niż raz w miesiącu (32%) oraz picie kilka razy w miesiącu (29%). **Niepokojący jest fakt, że 3% najstarszych uczniów deklaruje, że spożywa alkohol kilka razy w tygodniu.**

W następnej kolejności zapytaliśmy uczniów o rodzaj wypijanego alkoholu. Uczniowie generalnie **najczęściej sięgają po piwo** (SP 7-8: 13%; SPP - 33%). Uczniowie klas ponadpodstawowych deklarują również spożycie wina (12%) oraz wódki (14%).

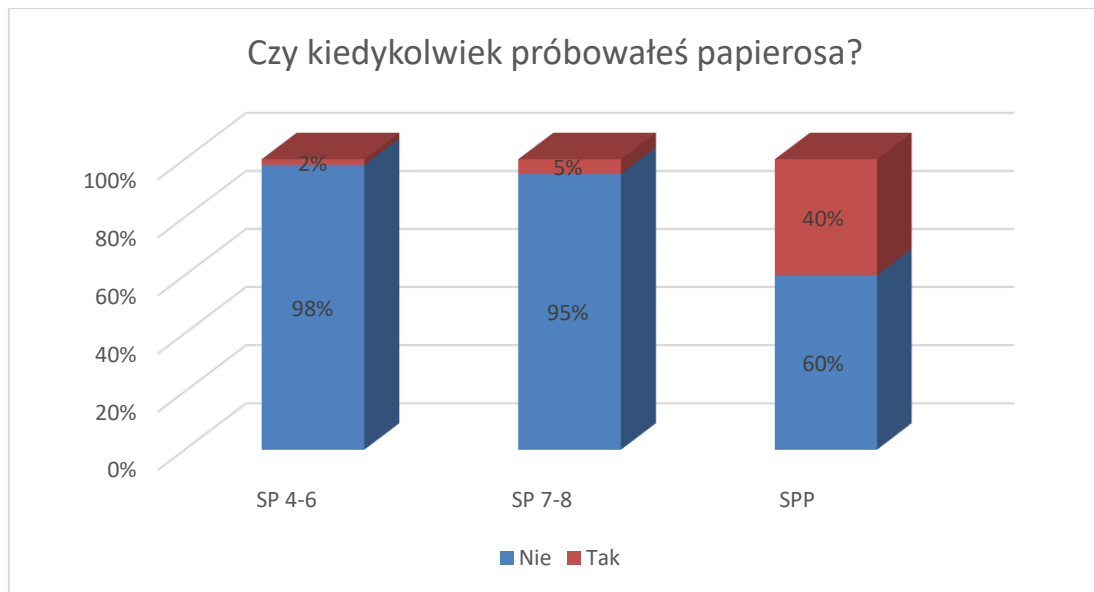

Kolejnym ważnym pytaniem, na które odpowiadali uczniowie było to dotyczące subiektywnej oceny dostępności alkoholu dla osób poniżej 18 roku życia. **Pokazane poniżej wyniki wskazują, że 49% uczniów klas SP 4-6; 45% uczniów klas SP 7-8 oraz 20% uczniów klas SPP nie wie, czy da się kupić alkohol, gdy nie ma się ukończonych 18 r.ż. Może to sugerować, że ta część uczniów nigdy nie podejmowała próby nabywania alkoholu.** Z kolei łącznie 33% najstarszych uczniów wskazuje, że jest przeciwnie, co oznacza, że mogą oni lub ich rówieśnicy być klientami w punktach ze sprzedażą alkoholu.

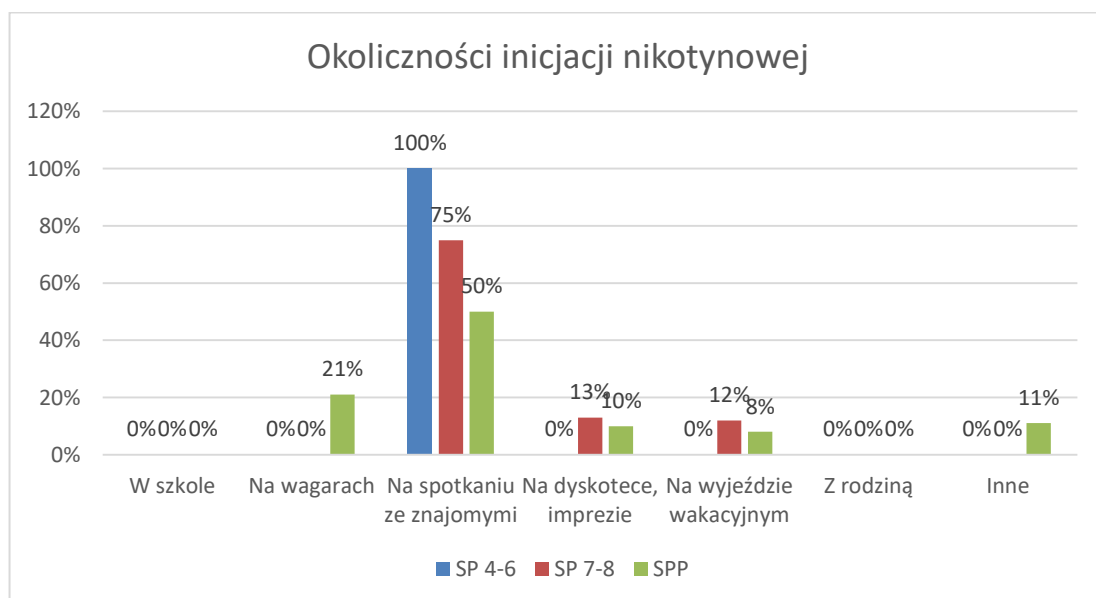

SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: PAPIEROSY

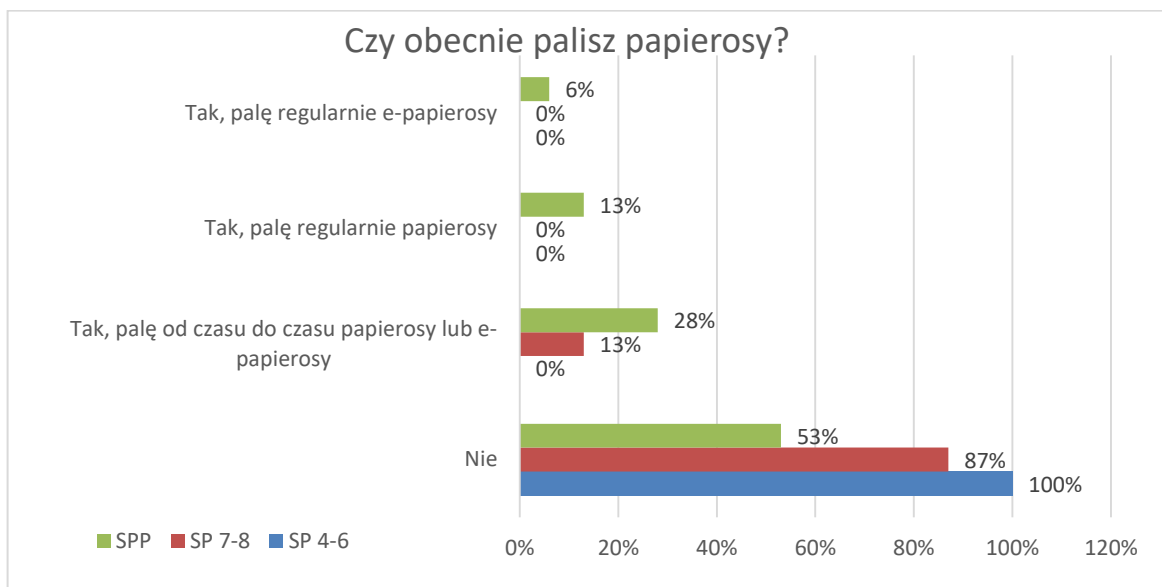
Mimo słabnącej popularności papierosy w naszym społeczeństwie są wciąż atrakcyjną używką dla młodzieży. Zapytaliśmy uczniów z Gminy Nowy Żmigród czy kiedykolwiek próbowali papierosa oraz w jakich okolicznościach. **Inicjację nikotynową ma za sobą: 2% uczniów klas 4-6 SP, 5% uczniów klas SP 7-8 oraz 40% uczniów klas SPP.**

Najczęściej wskazywaną przez uczniów okolicznością zapalenia pierwszego papierosa było spotkanie ze znajomymi (SP 4-6 - 100%; SP 7-8 - 75%; SPP - 50%).

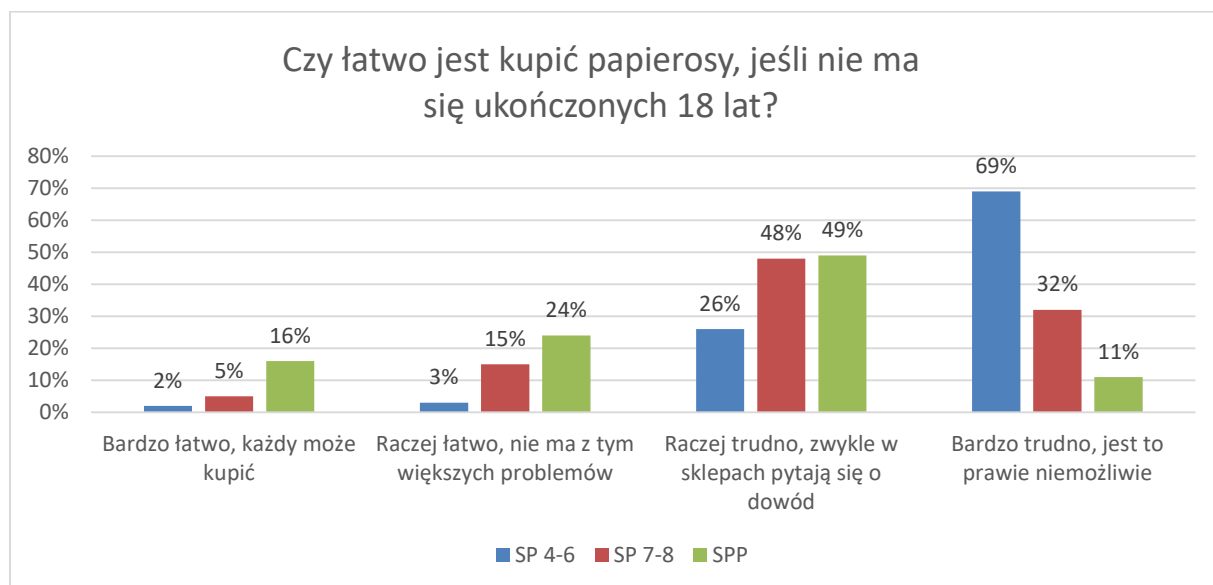

Większość uczniów z gminy Nowy Żmigród, którzy mają za sobą inicjację nikotynową, aktualnie nie pali papierosów (SP 4-6 – 100%; SP 7-8 - 87%; SPP - 53%).

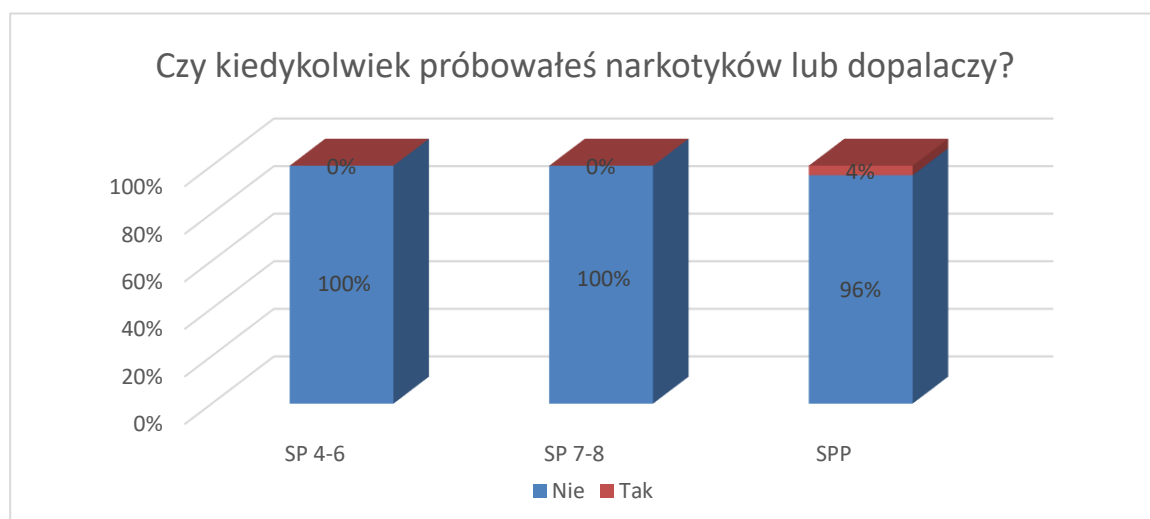

W kolejnym pytaniu uczniowie udzielali odpowiedzi na temat subiektywnej oceny łatwości, z jaką można dokonać zakupu papierosów. **Większość uczniów najmłodszych klas podstawowych uważa, że zakup papierosów nie jest łatwym zadaniem (SP 4-6 - 95%).** Starsi uczniowie mają w tym względzie bardziej zróżnicowane poglądy.

20% uczniów klas 7-8 SP i 40% SPP oceniło, że raczej łatwo lub bardzo łatwo jest kupić papierosy osobom poniżej 18 roku życia.

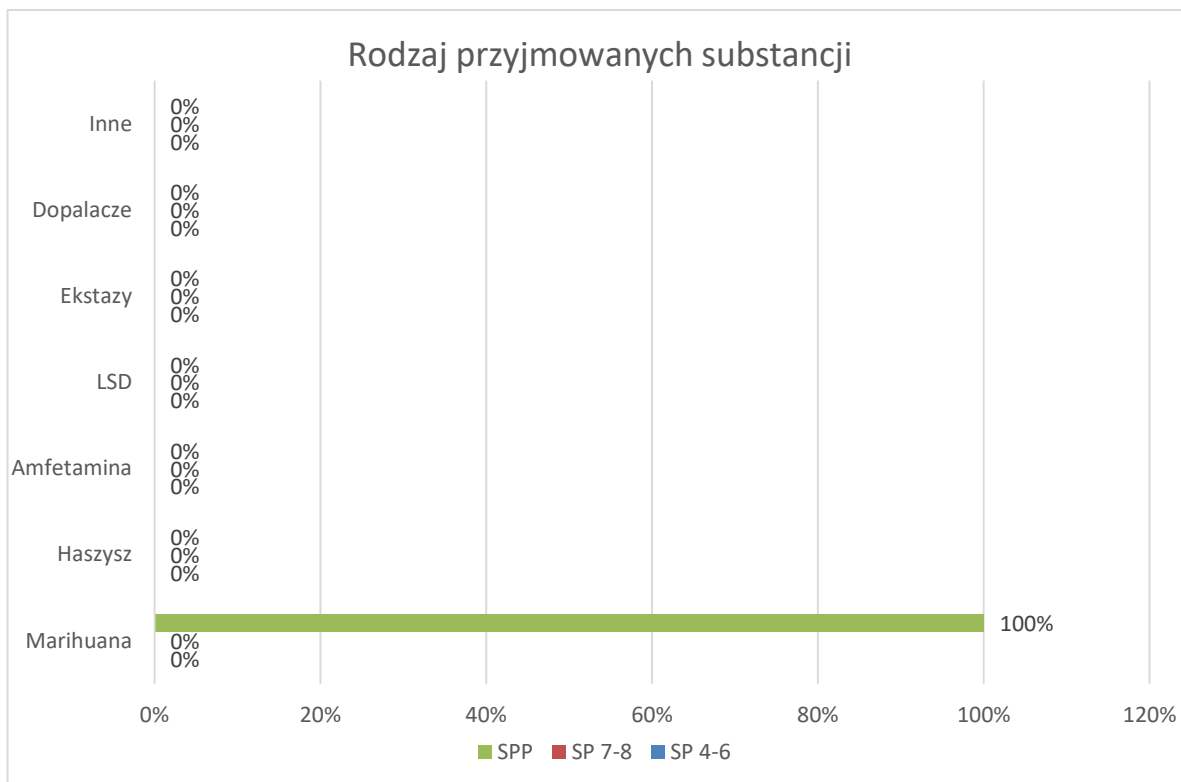
Wyniki badań wskazują, że uczniowie szkół podstawowych nie przejawiają problemów związanych z próbami przyjmowania narkotyków lub dopalaczy (SP 4-6 - 100%, SP 7-8 - 100%). Część starszych uczniów ma już za sobą inicjację narkotykową (SPP - 4%).

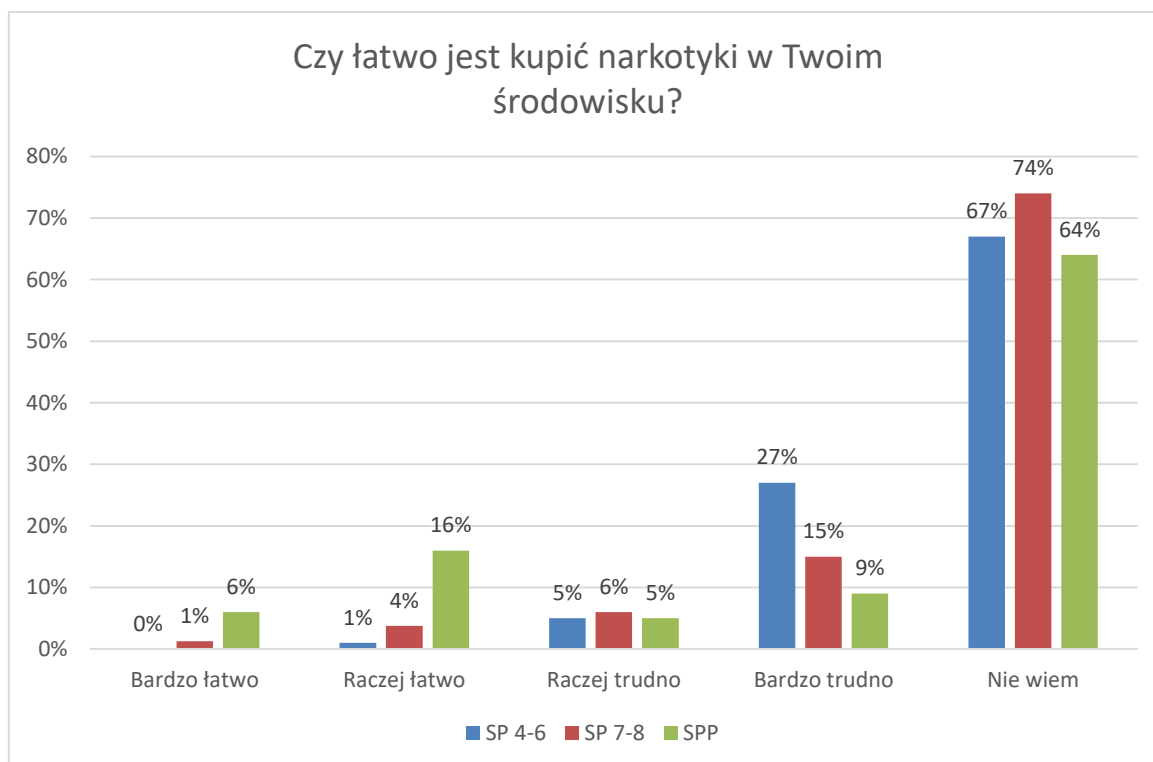
Na pytanie: „**Jak często przyjmujesz narkotyki lub dopalacze?**” uczniowie w większości odpowiedzi deklarowali, że **ten problem ich nie dotyczy**. **100% najstarszych uczniów mając do czynienia z tymi substancjami przyznało, że przyjmowało narkotyki lub dopalacze tylko raz w życiu.**

Substancje, które przyjmowały osoby deklarujące kontakt z narkotykami to głównie⁸ marihuana.

⁸ Uczniowie mogli wybrać więcej niż jedną odpowiedź.

Zdecydowana większość uczniów przyznaje, że nie wie czy łatwo jest kupić narkotyki i dopalacze w ich środowisku (SP 4-6: 67%, SP 7-8: 74%, SPP: 64%).

POSTAWY WOBEC SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH

Zbadaliśmy postawy i przekonania uczniów na temat różnych substancji psychoaktywnych. Wyniki zamieszczone są w tabelach poniżej.

Przekonania dotyczące substancji psychoaktywnych w klasach SP 4-6

<i>Twierdzenia</i>	<i>Zdecydowanie zgadzam się</i>	<i>Raczej zgadzam się</i>	<i>Raczej nie zga- dzam się</i>	<i>Zdecydowanie nie zgadzam się</i>
Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.	14%	31%	20%	35%
Picie alkoholu pomaga się wyluzować i zapomnieć o smutkach.	3%	10%	28%	59%
Alkohol jest szkodliwy, szczególnie dla osób poniżej 18 roku życia.	72%	11%	3%	13%
To normalne, że osoby w moim wieku piją regularnie alkohol. Warto korzystać ze wszystkich sposobów na dobrą zabawę.	1%	2%	13%	84%
Bez alkoholu nie można się dobrze bawić na imprezie.	4%	3%	18%	74%
Dopalacze są mniej szkodliwe niż narkotyki.	4%	17%	22%	58%
To normalne, że osoby w moim wieku próbują narkotyków i dopalaczy. Wszystko jest dla ludzi!	1%	3%	9%	87%
Od dopalaczy można uzależnić się tak samo jak od narkotyków.	67%	19%	3%	12%
Jeśli ktoś bierze narkotyki z umiarem, to się nie uzależni.	5%	6%	24%	65%
Palenie papierosów jest modne w mojej szkole.	1%	3%	15%	81%

Przekonania dotyczące substancji psychoaktywnych w klasach SP 7-8

<i>Twierdzenia</i>	<i>Zdecydowanie zgadzam się</i>	<i>Raczej zgadzam się</i>	<i>Raczej nie zga- dzam się</i>	<i>Zdecydowanie nie zgadzam się</i>
Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.	20%	49%	16%	15%
Picie alkoholu pomaga się wyluzować i zapomnieć o smutkach.	5%	23%	28%	44%
Alkohol jest szkodliwy, szczególnie dla osób poniżej 18 roku życia.	64%	18%	6%	12%
To normalne, że osoby w moim wieku piją regularnie alkohol. Warto korzystać ze wszystkich sposobów na dobrą zabawę.	1%	4%	22%	72%
Bez alkoholu nie można się dobrze bawić na imprezie.	8%	8%	14%	71%
Dopalacze są mniej szkodliwe niż narkotyki.	2%	22%	31%	45%
To normalne, że osoby w moim wieku próbują narkotyków i dopalaczy. Wszystko jest dla ludzi!	0%	4%	19%	77%
Od dopalaczy można uzależnić się tak samo jak od narkotyków.	63%	24%	4%	8%
Jeśli ktoś bierze narkotyki z umiarem, to się nie uzależni.	1%	9%	29%	62%
Palenie papierosów jest modne w mojej szkole.	3%	6%	40%	50%

Przekonania dotyczące substancji psychoaktywnych w klasach SPP

<i>Twierdzenia</i>	<i>Zdecydowanie zgadzam się</i>	<i>Raczej zgadzam się</i>	<i>Raczej nie zga- dzam się</i>	<i>Zdecydowanie nie zgadzam się</i>
Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.	15%	36%	31%	18%
Picie alkoholu pomaga się wyluzować i zapomnieć o smutkach.	14%	34%	18%	35%
Alkohol jest szkodliwy, szczególnie dla osób poniżej 18 roku życia.	43%	36%	13%	9%
To normalne, że osoby w moim wieku piją regularnie alkohol. Warto korzystać ze wszystkich sposobów na dobrą zabawę.	5%	19%	43%	34%
Bez alkoholu nie można się dobrze bawić na imprezie.	8%	10%	36%	46%
Dopalacze są mniej szkodliwe niż narkotyki.	6%	10%	19%	65%
To normalne, że osoby w moim wieku próbują narkotyków i dopalaczy. Wszystko jest dla ludzi!	4%	8%	19%	70%
Od dopalaczy można uzależnić się tak samo jak od narkotyków.	65%	24%	4%	8%
Jeśli ktoś bierze narkotyki z umiarem, to się nie uzależni.	4%	5%	33%	59%
Palenie papierosów jest modne w mojej szkole.	25%	34%	25%	16%

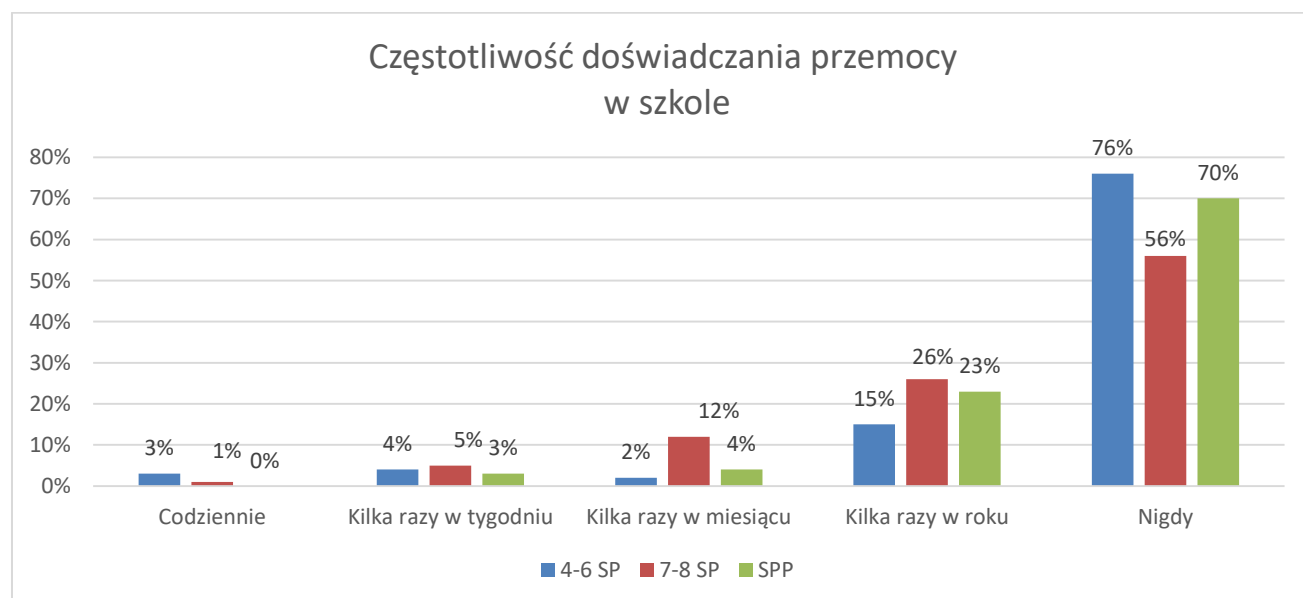
PRZEMOC W SZKOLE

Zjawisko przemocy w środowisku młodych ludzi staje się problemem coraz bardziej aktualnym i wymagającym podjęcia odpowiednich rozwiązań. Agresja ujawniająca się w szkole często ma swoje źródła w przemocy domowej, kiedy rodzice uczą swoje dzieci niewłaściwych wzorców reagowania i podejmowania kontaktów z innymi ludźmi. Przeprowadzone ankiety w Gminie Nowy Żmigród pozwalają przyjrzeć się dokładniej nasileniu zjawiska agresji w środowisku szkolnym.

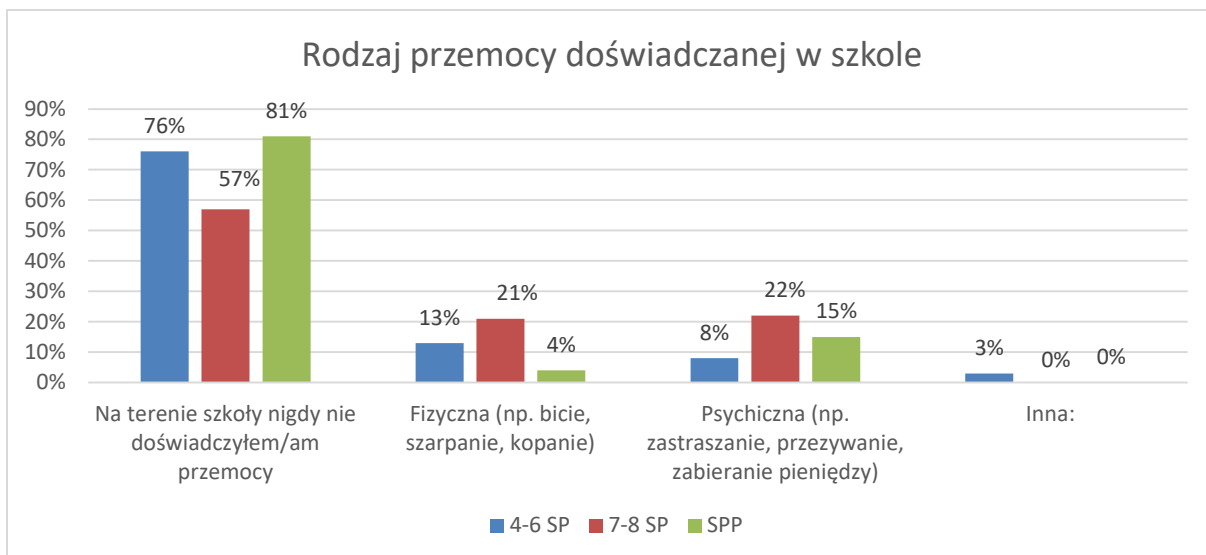
W ankiecie wytłumaczyliśmy uczniom, że przemoc może mieć formę fizyczną (np. bicie, popychanie) lub psychiczną (np. przezywanie, straszenie, wykluczanie z grupy). Zapytaliśmy ich, jak często doświadczają jakichkolwiek form przemocy.

Spora część uczniów deklaruje, że nie są ofiarami przemocy doświadczanej ze strony innych uczniów (76% 4-6SP; 56% 7-8SP; 70% SPP).

Niepokojące, wydają się dane, że jest grupa uczniów, która przyznaje, że kilka razy w tygodniu doświadczą w szkole przemocy (4% 4-6SP; 5% 7-8 SP; 3% SPP). Należy również zwrócić uwagę za fakt, że we wszystkich badanych grupach uczniów pojawiły się deklaracje mówiące o doświadczaniu przemocy w szkole: codziennie, kilka razy w miesiącu i roku.

Zapytaliśmy też uczniów o rodzaj doświadczanej przez nich przemocy w szkole. Wyniki wskazują, że młodszy uczniowie częściej padają ofiarami przemocy fizycznej, natomiast starsi psychicznej.

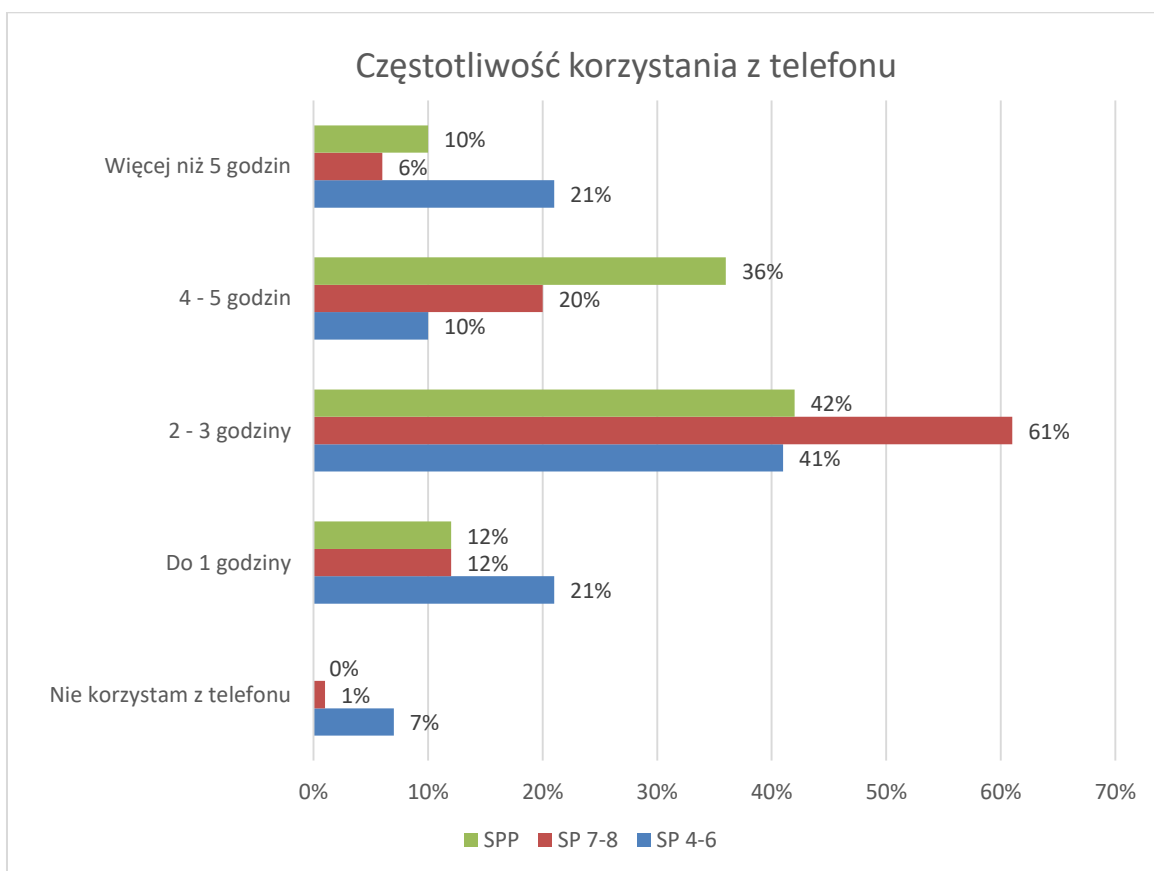
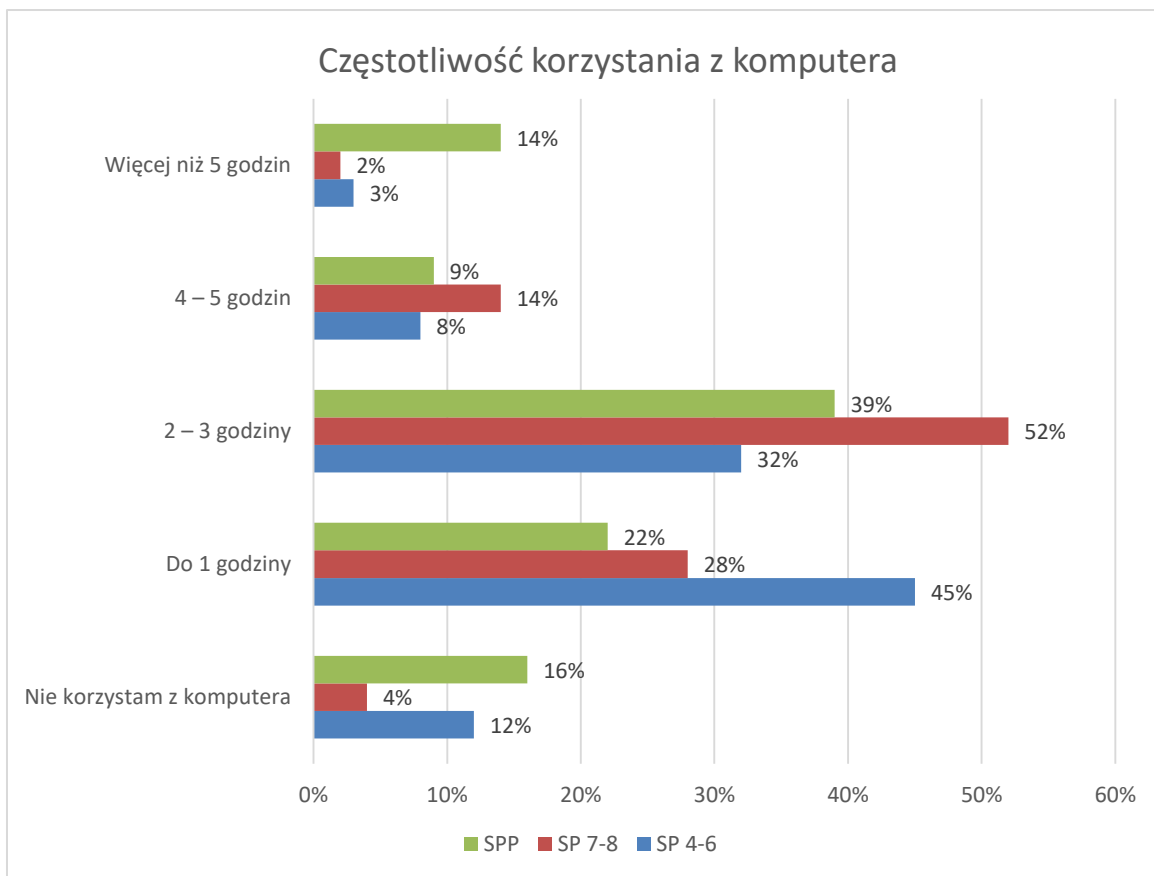

Nadmierne korzystanie z Internetu staje się dziś niezwykle poważnym problemem społecznym. Na ryzyko uzależnienia szczególnie narażone są dzieci i młodzież, dla których Internet jest nieodłącznym elementem ich codziennej aktywności, życia społecznego oraz rozrywki. Badania pokazują, że problem staje się coraz poważniejszy i wymaga szybkiej reakcji rodziców, opiekunów i pedagogów. W Polsce 23% badanych nastolatków (w wieku 11–16 lat) stwierdziło u siebie przynajmniej jeden z badanych symptomów nadużywania Internetu. Najczęściej występujący symptom to surfowanie po Internecie nawet wtedy, kiedy to specjalnie nie jest interesujące (38%) oraz zaniedbywanie rodziny, znajomych i nauki szkolnej (35%)⁹.

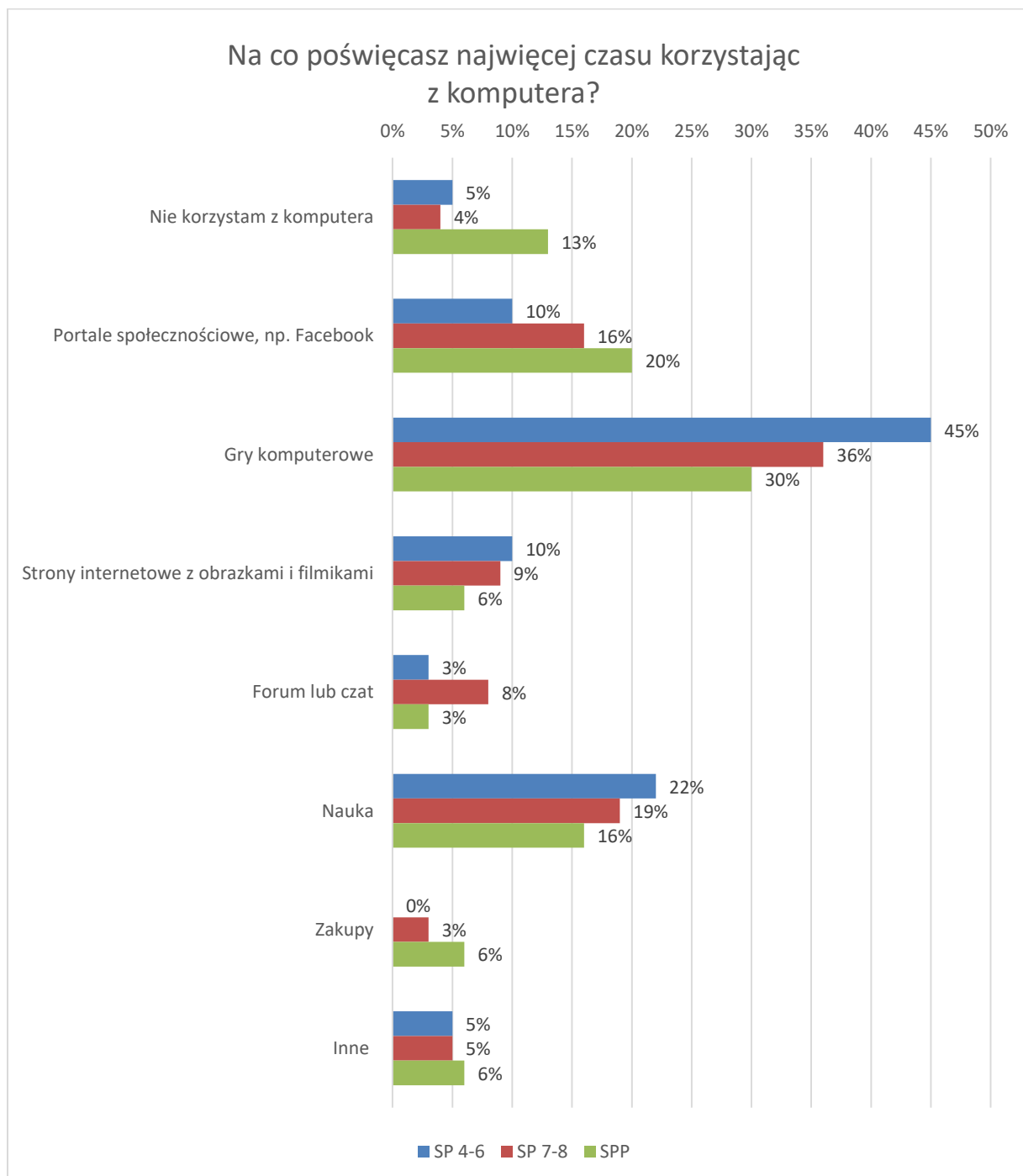
Wraz z wiekiem wzrasta liczba godzin dziennie przeznaczonych na korzystanie z komputera (poza wykorzystaniem komputera do nauki). Większość uczniów spędza przed komputerem od dwóch do trzech godzin dziennie (SP 4-6 - 32%; SP 7-8 - 52%; SPP - 39%). Co niepokojące część uczniów spędza przed komputerem więcej niż 5 godzin dziennie (SP 4-6 - 3%, SP 7-8 - 2% SPP - 14%).

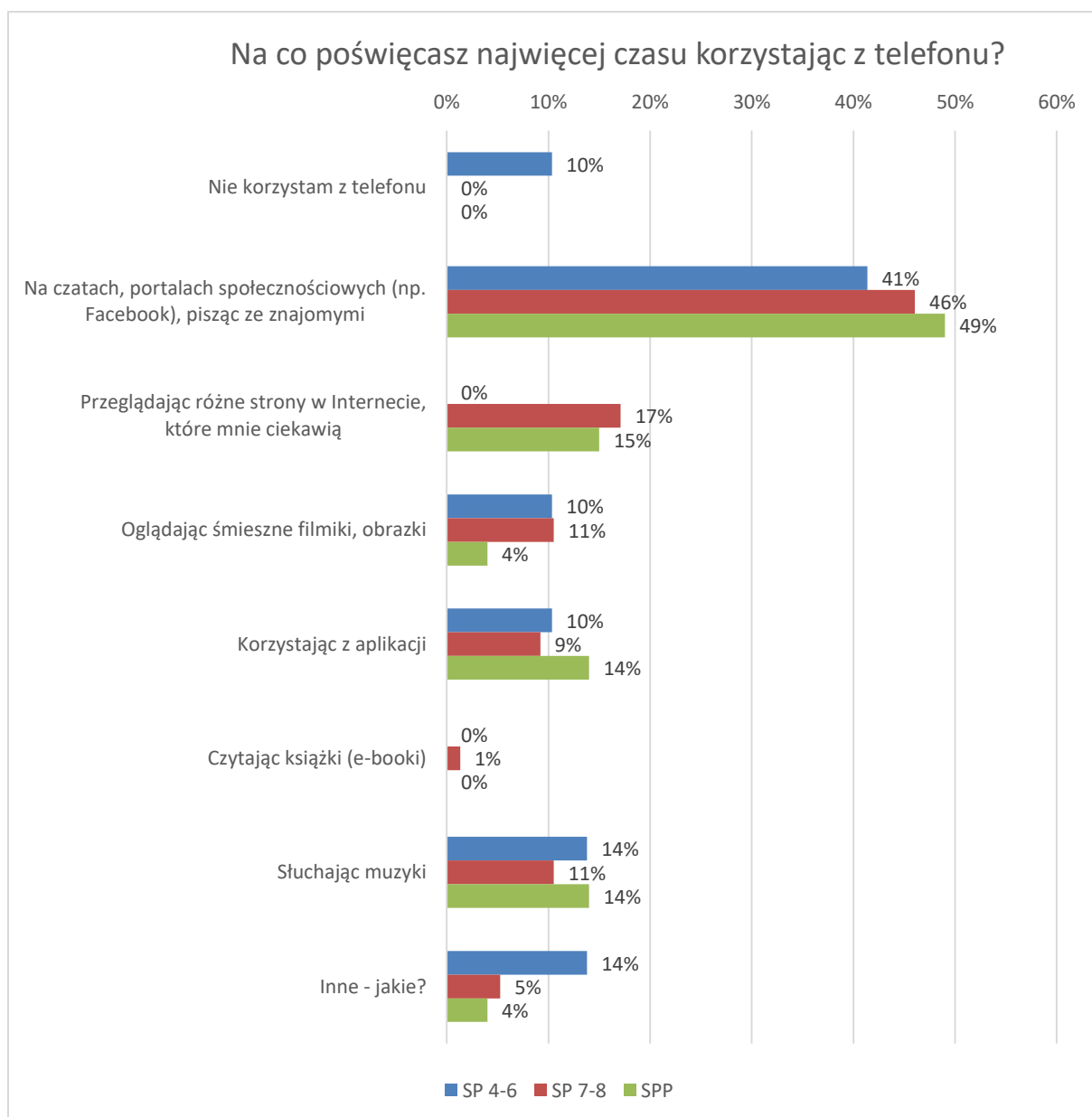
W przypadku korzystania z telefonu uczniowie deklarują czas: 2-3 godziny (SP 4-6 - 41%; SP 7-8 - 61%; SPP - 42%) oraz 4-5 godzin (SP 4-6 - 10%; SP 7-8 - 20%; SPP - 9%). W praktyce może to oznaczać, że po zakończeniu lekcji korzystanie z komputera i telefonu jest dla nich jedyną formą spędzania czasu.

⁹ L. Kirwil L., *Polskie dzieci w Internecie. Zagrożenia i bezpieczeństwo – część 2. Częściowy raport z badań EU Kids Online II*, SWPS, Warszawa 2011.

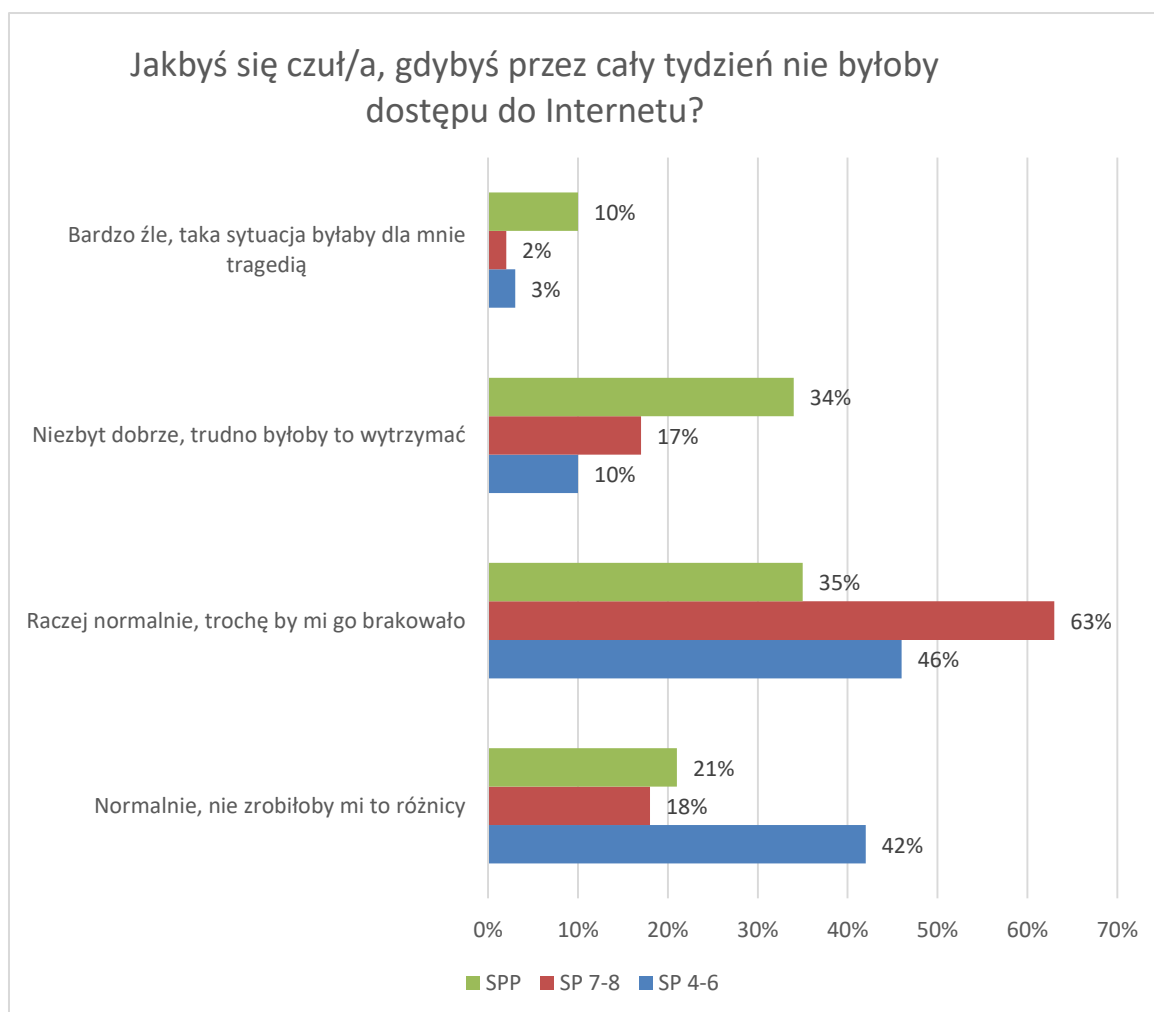
Zapytaliśmy uczniów, w jaki sposób najczęściej wykorzystują komputer i telefon, kiedy spędzają przy nim czas. **Najbardziej popularnymi formami okazują się być gry komputerowe, portale społecznościowe oraz nauka.** Natomiast podczas korzystania z telefonu na pierwszym miejscu znajdują się portale społecznościowe (SP 4-6 - 41%; SP 7-8 - 46%; SPP - 49%).

Łącznie 42% uczniów klas 4-6, 18% uczniów klas 7-8 oraz 21% młodzieży szkół ponadpodstawowych deklaruje, że brak dostępu do Internetu nie miałyby dla nich znaczenia lub też wpływ ten byłby niewielki. Aczkolwiek, spora część uczniów także przyznaje, że odczułaby brak dostępu do Internetu (SP 4-6 – 46%; SP 7-8 – 63%; SPP – 35%). Jednocześnie relatywnie niewielka grupa uczniów młodszych klas SP stwierdziła, że korzystanie z komputera jest dla nich na tyle istotne, że brak takiej możliwości odczułoby negatywnie (SP 4-6–13%; SP 7-8 – 19%; SPP – 44%).

Należy tutaj zaznaczyć, że dzieci i młodzież, tak samo jak dorośli, nie zawsze potrafią dokonać „uczciwej” samooceny swoich negatywnych przyzwyczajzeń czy nawyków, dlatego należy mieć na uwadze, że ten odsetek w rzeczywistości może być jeszcze wyższy.

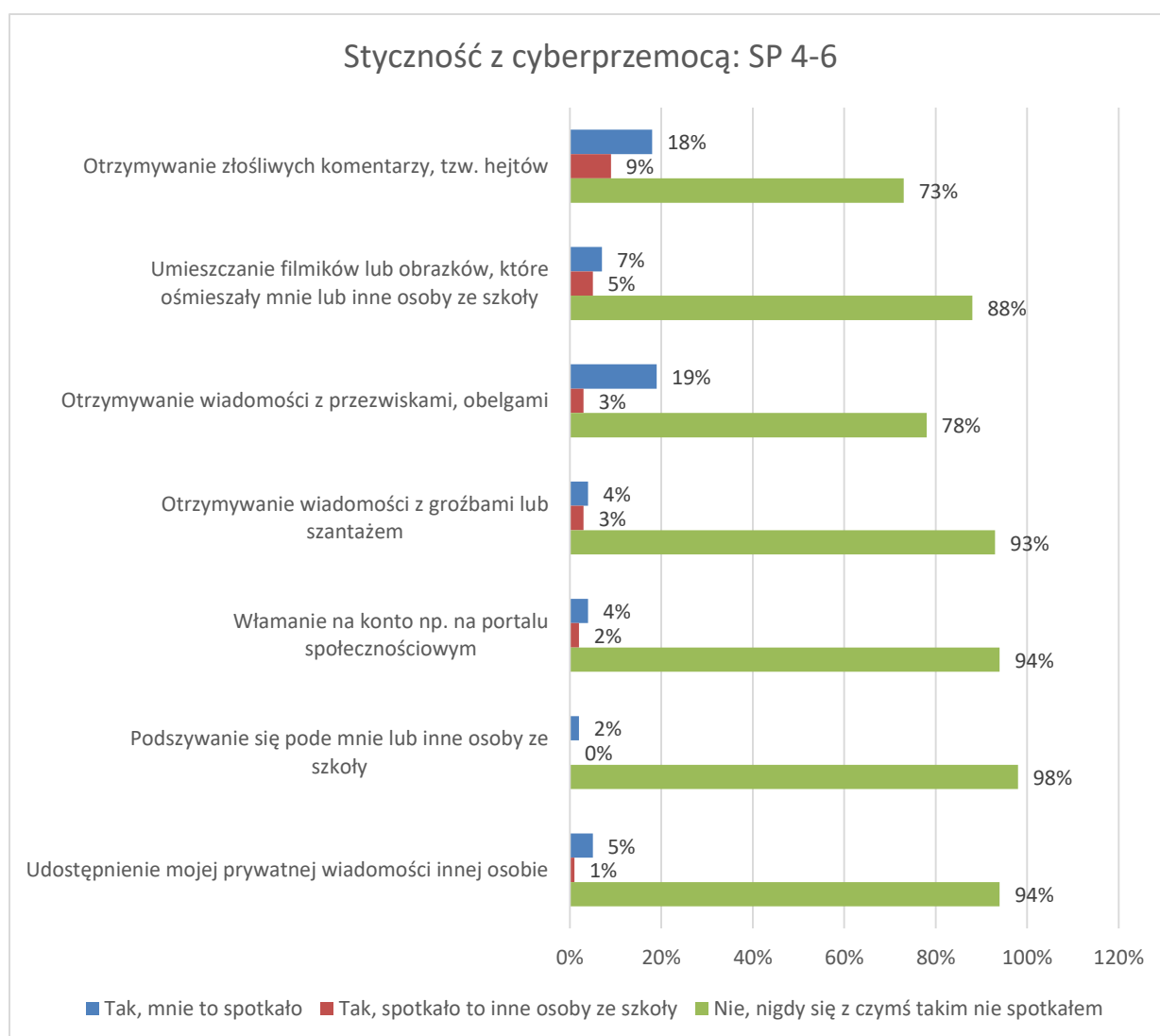
Internet jako nieocenione narzędzie komunikacji, edukacji oraz rozrywki jest atrakcyjnym medium. Należy jednak pamiętać, że korzystanie z Internetu może wiązać się z występowaniem licznych zagrożeń: przestępstw internetowych, cyberbullyingu, stalkingu, sekstingu, szantażu, podszywania się, hatingu. W badaniu postanowiliśmy sprawdzić doświadczenia związane z cyberprzemocą. Wyniki badań wskazują, że uczniom gminy Nowy Żmigród nie są obce wymienione poniżej doświadczenia.

18% uczniów SP 4-6; 23% uczniów klas SP 7-8 oraz 30% uczniów SPP doświadczyło w przestrzeni internetowej zjawiska hatingu, nazywanego potocznie przez uczniów „hejtowaniem”. Polega ono na otrzymywaniu obraźliwych komentarzy atakujących bezpośrednio osobę. Komentarze takie są widoczne publicznie w serwisach społecznościowych i często występują w formie zmasowanej – jeden negatywny komentarz powoduje falę kolejnych. Dla dorastającej młodzieży doświadczenie hatingu może

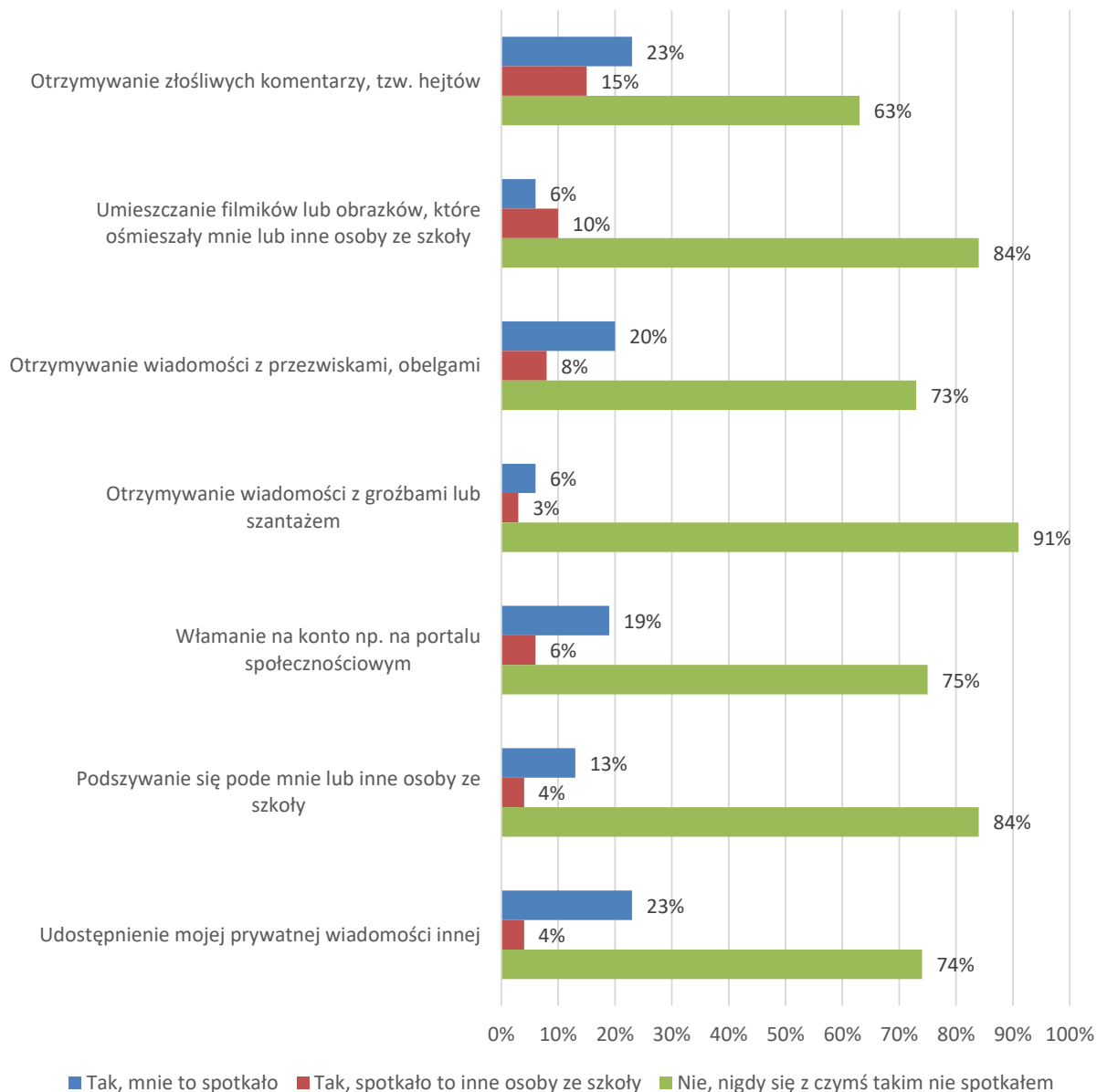
być niezwykle traumatyczne. Okres dojrzewania jest czasem, gdy środowisko rówieśnicze stanowi najmocniejszy punkt odniesienia. Odrzucenie, a wręcz nienawiść ze strony innych młodych osób może stanowić zagrożenie dla poczucia własnej wartości i rozwijającej się tożsamości.

Uczniowie dość często otrzymywali wiadomości z obelgami (SP 4-6 - 19%; SP 7-8- 20%; SPP - 31%) oraz często padali też ofiarami włamania na konto (SP 4-6 - 4%; SP 7-8 - 19%; SPP - 21%).

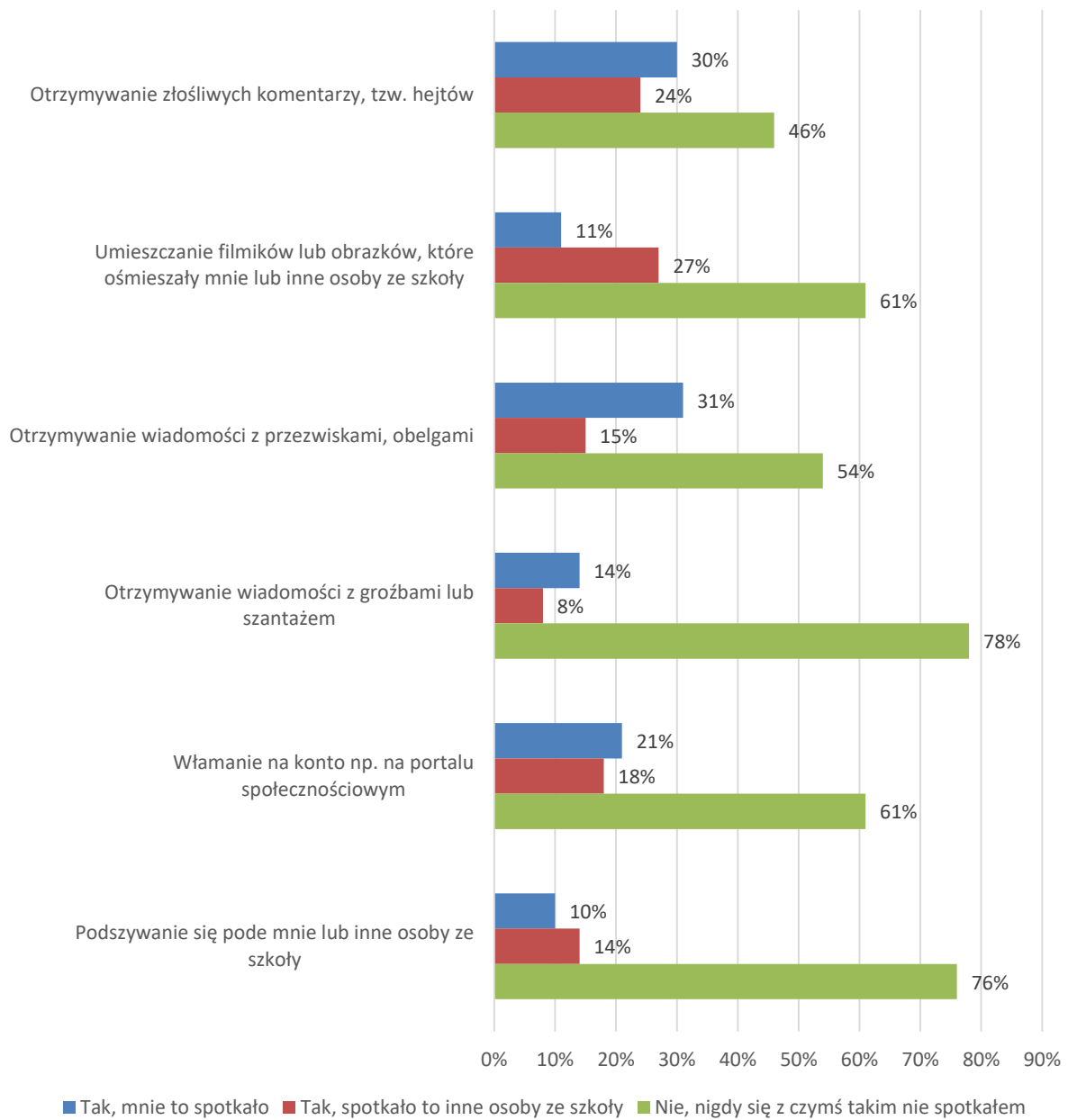
Wskazuje to na konieczność szerokiej edukacji z zakresu bezpiecznego korzystania z Internetu: wspierania świadomości prawnej, umiejętności ochrony przez niebezpiecznymi sytuacjami, wiedzy dotyczącej ochrony własnych danych.

Styczność z cyberprzemocą: SP 7-8

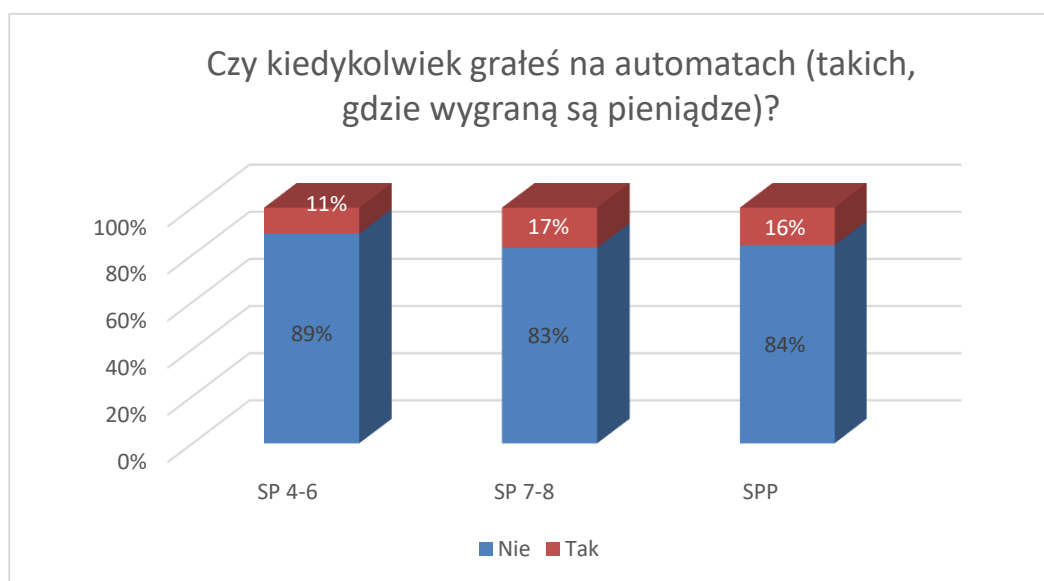
Styczność z cyberprzemocą - SPP

HAZARD

Prawie 5% młodzieży gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej gra na automatach o niskich wygranych stanowi jedną z często praktykowanych form spędzania czasu wolnego (przynajmniej raz na tydzień lub prawie codziennie)¹⁰. Nastolatki w stopniu większym niż osoby dorosłe są podatne na patologiczny hazard, a zwłaszcza na negatywne skutki gier¹¹. Faktem jest, że – szczególnie dla młodzieży – hazard w Internecie jest generalnie dużo łatwiej dostępny niż hazard tradycyjny, ze względu na mniejszą kontrolę wieku oraz możliwość grania o dużo niższe stawki¹².

Poniższe wykresy ilustrują popularność gier hazardowych wśród młodych mieszkańców Gminy Nowy Żmigród. **Większość uczniów nie korzystała nigdy z formy „rozrywki” jaką jest gra na automatach (SP 4-6 - 89%; SP 7-8 - 83%; SPP - 84%).** Aczkolwiek, ogólny odsetek uczniów, którzy mieli kontakt z grą na automatach jest również zauważalny.

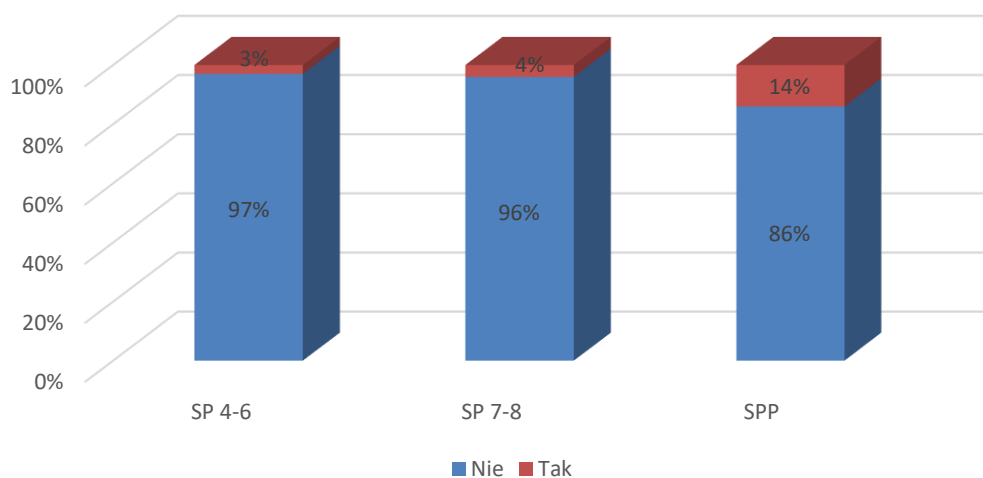
W porównaniu do gier na automatach, internetowe gry „na pieniądze” są mniej popularne wśród dzieci i młodzieży z Nowego Żmigrodu. 97% młodszych i 96% starszych uczniów szkoły podstawowej, a także 86% uczniów szkół ponadpodstawowych nie ma doświadczenia z taką formą rozrywki.

¹⁰ P. Sobierajski, J. Szczepkowski, *Postawy zdrowotne młodzieży gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej*, Wydawnictwo Edukacyjne Akapit, Toruń 2011.

¹¹ M. Griffiths M., *Gry i hazard. Uzależnienia dzieci w okresie dorastania*, GWP, Gdańsk 2004.

¹² M. Griffiths M., *Gambling Addiction on the Internet*, w: Young K. S., Abreu N. de (ed.), *Internet Addiction. A Handbook and Guide to Evaluation and Treatment*, Hoboken: John Wiley and Sons.

Czy kiedykolwiek grałeś w gry internetowe,
w których można wygrać pieniądze (np. poker)

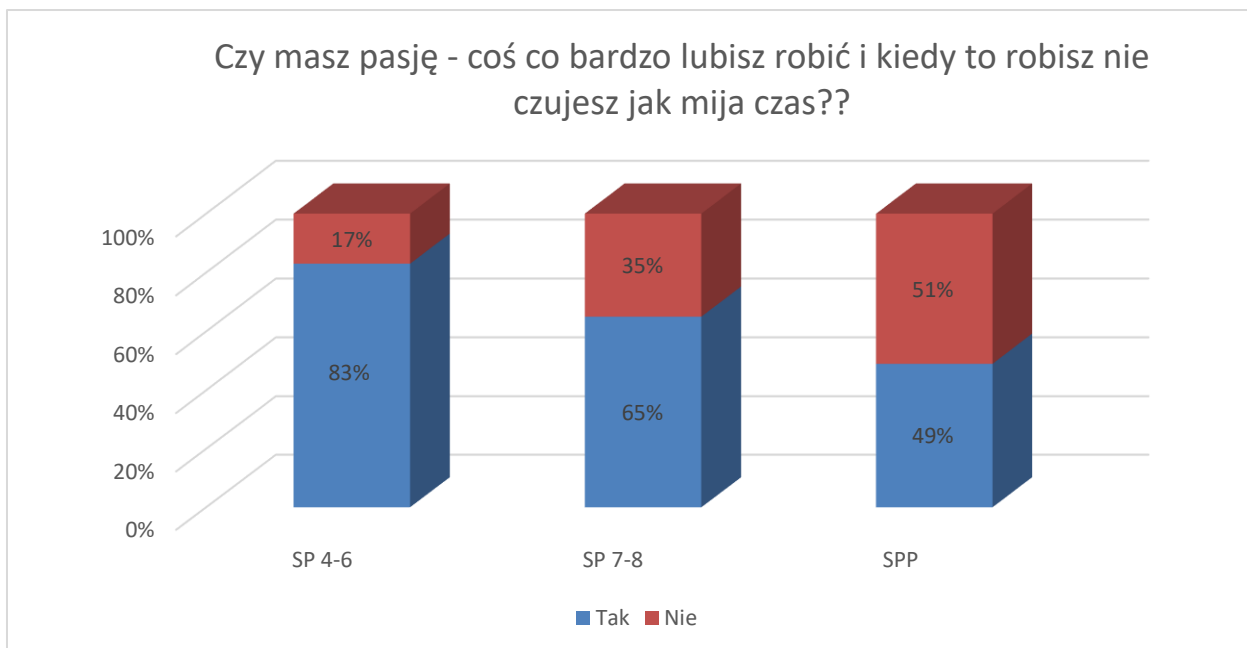
CZAS WOLNY

Wśród ulubionych sposobów spędzania czasu wolnego młodzieży dominują spotkania z przyjaciółmi i znajomymi (86%). Popularną aktywnością towarzyską są też wyjścia do dyskotek i klubów (19%), jednak miłośników tego typu rozrywki po raz kolejny ubyło. Blisko jedna trzecia badanych (31%) najchętniej przeznaczą wolny czas na uprawianie sportu, które jest minimalnie mniej popularne niż dwa lata temu. Po jednej czwartej uczniów lubi spędzać czas grając w gry komputerowe (25%) lub surfując w Internecie (25%), a jedna dziesiąta (10%) – na udzielaniu się w serwisach społecznościowych. Podobne jak przed dwoma laty odsetki uczniów preferują spędzać wolny czas z książką (17%) lub przed telewizorem (18%). Około jednej ósmej (13%) poświęca czas na aktywności artystyczne, a nieco mniej (9%) chodzi na koncerty. „Nic nierobienie” – spanie, leżenie, odpoczywanie – stanowi preferowaną formę spędzania czasu wolnego niemal jednej trzeciej młodzieży (29%), a jej popularność utrzymuje się od dwóch lat na wyższym niż wcześniej poziomie.¹³

Czas wolny to czas, który pozostaje do dyspozycji dziecka po wypełnieniu obowiązków szkolnych i domowych, na odpoczynek, regenerację fizyczną i psychiczną organizmu, ale także na zabawę oraz rozwój zdolności i zainteresowań.

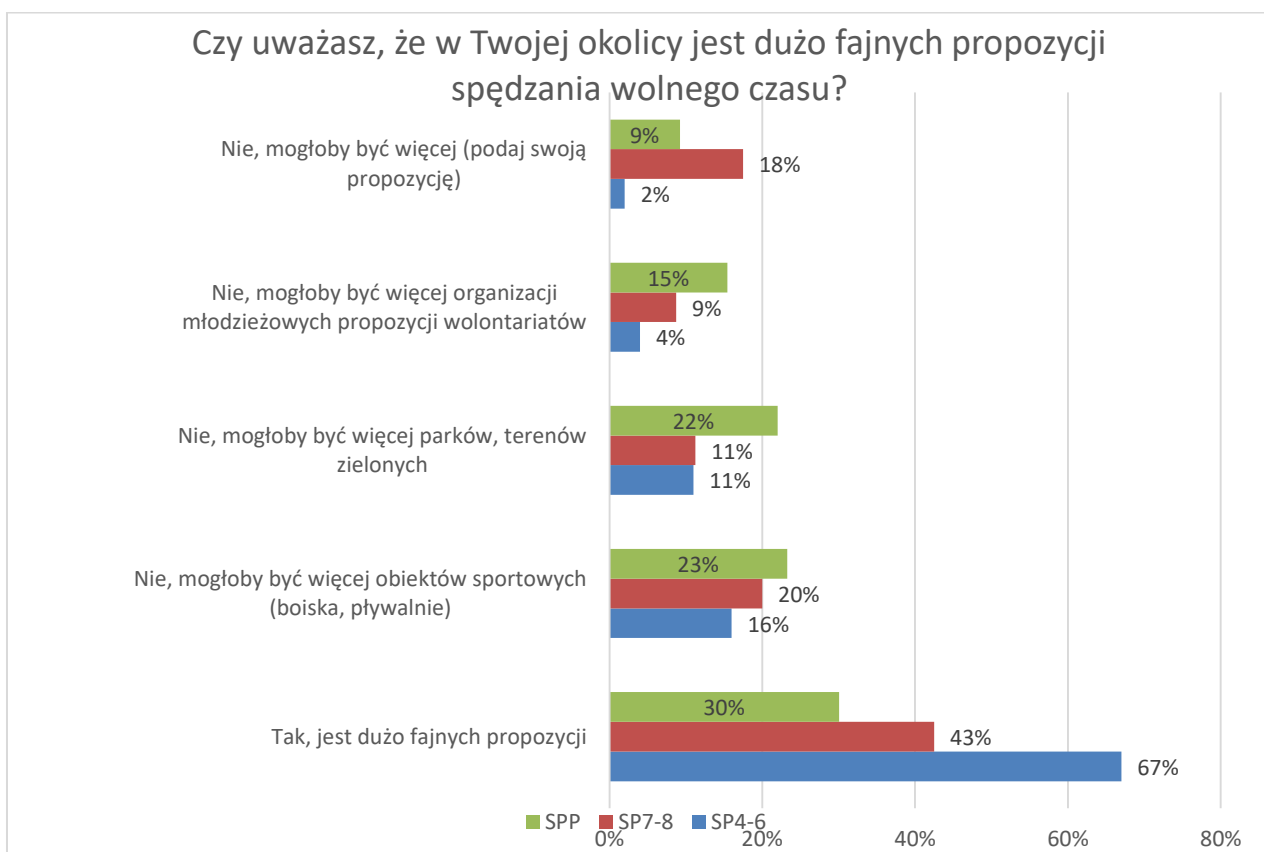
W pytaniu czy uczniowie mają pasję **83% SP 4-6; 65% SP 7-8 oraz 49% SPP** udzieliło odpowiedzi twierdzącej. Uczniowie w tym pytaniu wskazywali na aktywności: m.in. piłkę nożną, taniec, jazda na rowerze czy hulajnodze, treningi, pływanie oraz aktywności artystyczne typu śpiew i rysowanie.

¹³ Centrum Badania Opinii Społecznej, Komunikat z badań: Młodzież 2018, Warszawa 2019 (dostęp: 5.10.2020 r.)

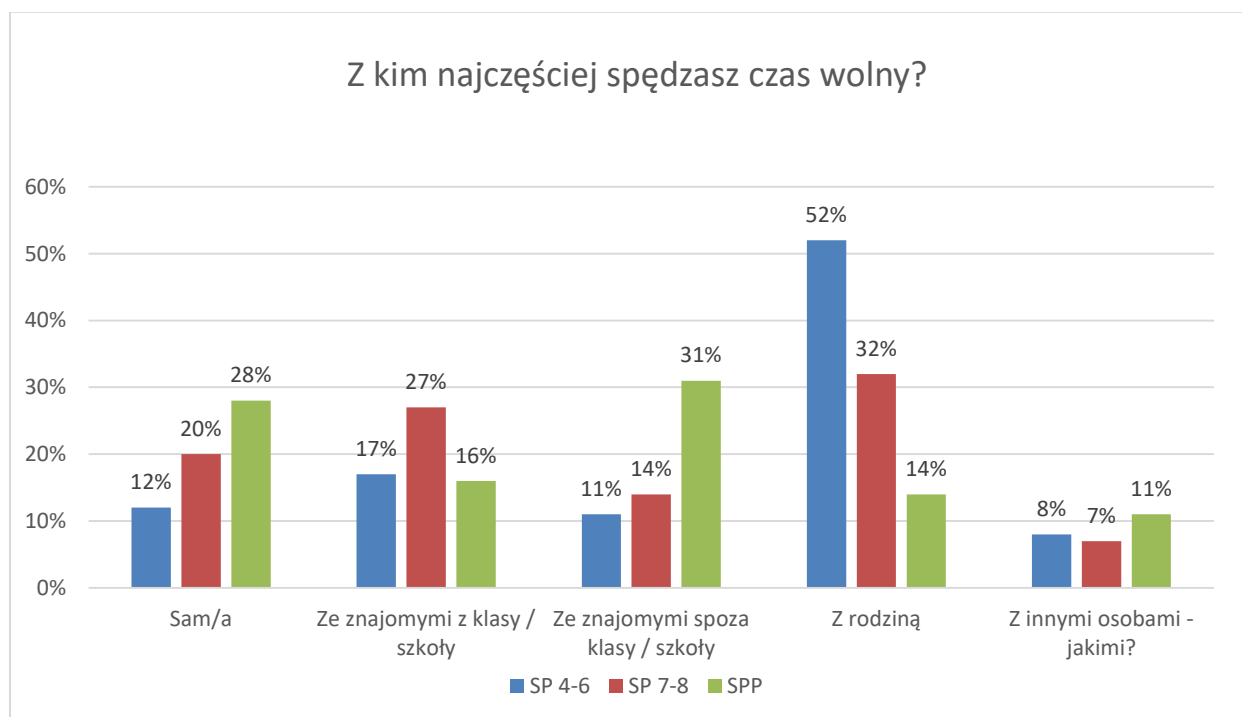
Zdanie uczniów co do miejsca spędzania wolnego czasu są podzielone. Dokładne wyniki przedstawiono poniżej.

Uczniowie uważają również, że w okolicy jest wiele propozycji spędzania wolnego czasu, jednakże mogłoby pojawić się więcej obiektów sportowych (SP 4-6 – 16%; SP 7-8 – 20%, SPP – 23%)

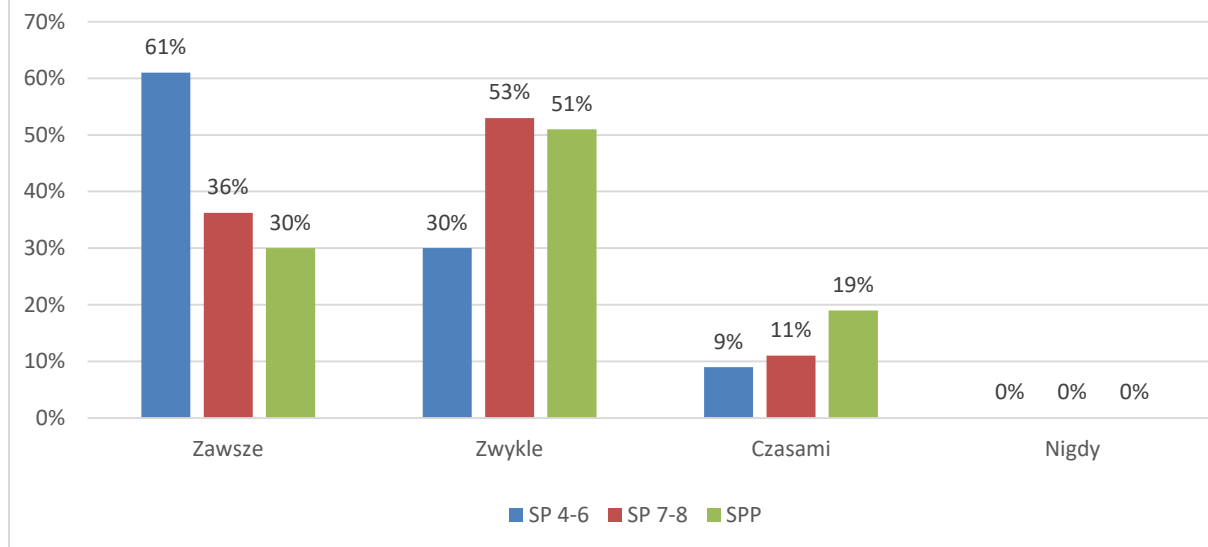
Największy wpływ na sposób organizowania czasu wolnego przez dzieci ma rodzina, a dokładniej wzorce, jakie w niej panują. To na rodzicach więc spoczywa największy obowiązek rozwijania u swoich pociech umiejętności wykorzystywania czasu wolnego. Wspólne spędzanie czasu, gry i zabawy w gronie rodziny, wspólne spacery i rozmowy pozwalają nie tylko na wspaniałe spędzenie popołudnia czy wieczoru, ale też pozwalają dziecku wykształcić nawyk przyjemnego spędzania czasu wolnego. Im młodsze dziecko, tym większy wpływ mają na jego rozwój osoby znaczące oraz wzorce przez nie przekazywane.

Najmłodsi uczniowie najczęściej czasu spędzają z rodziną (SP 4-6: 52%) lub ze znajomymi z klasy (SP 4-6 – 17%). Starsi uczniowie szkoły podstawowej (SP 7-8) z kolei najczęściej wolnego czasu spędzają z kolegami z klasy/szkoły (27%) lub sami (20%). Uczniowie szkół ponadpodstawowych wskazali na znajomych spoza szkoły (31%) oraz na samotne spędzanie czasu (28%).

Na koniec zapytaliśmy, czy według nich rodzice wiedzą, co ich dzieci robią w czasie wolnym. Dokładne odpowiedzi zaprezentowano poniżej.

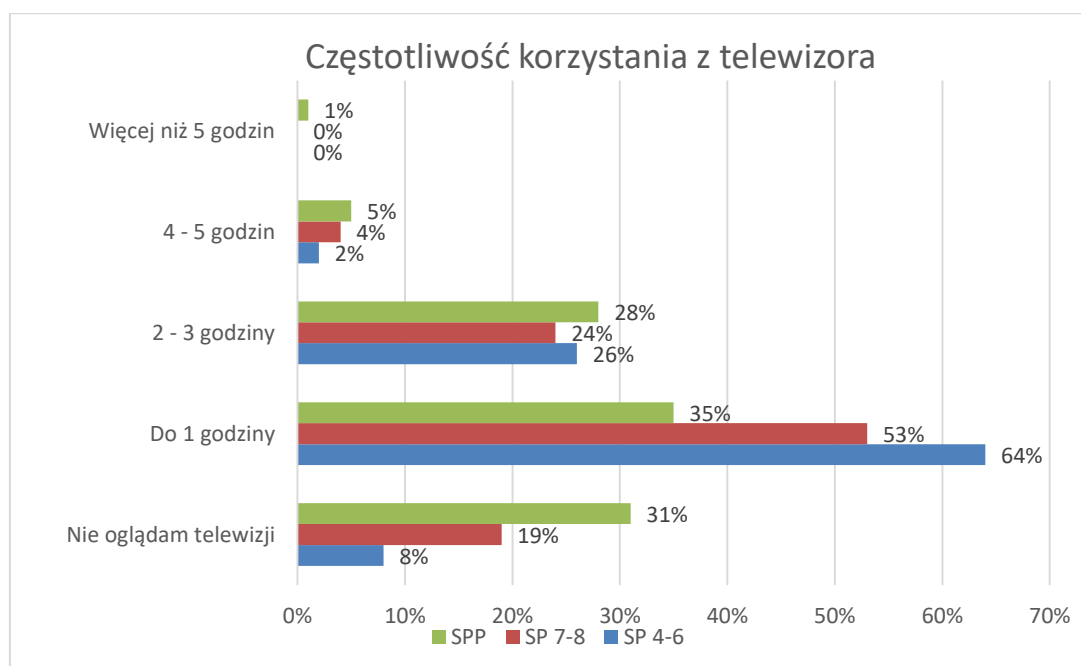
Czy rodzice wiedzą co robisz w czasie wolnym?

TELEWIZJA

We fragmencie opracowania „Telewizja a poziom agresji” przede wszystkim podano liczne przykłady programów telewizyjnych, skutkujące wzrostem poziomu niepokoju, a nawet agresji wśród dzieci i młodzieży. Wynika to stąd, że korzystając z nieskrępowanego dostępu do wielu kanałów, najmłodszy telewidz napotyka na duże trudności z odnalezieniem audycji o miłości, przyjaźni czy bezinteresowności. Z drugiej strony, z łatwością odnajduje programy ukazujące konflikty, bójkę, prostytutkę, rozwody, zdrady, molestowanie seksualne, gwałty, zabójstwa, szantaż itp. Przemoc i agresja są na porządku dziennym i to nie tylko w filmach skierowanych do dorosłych, ale co zaskakujące – również do dzieci. Zwrócono uwagę także na złudny obraz piękna, lansowany przez telewizję. Młodzi telewidzowie za wszelką cenę często starają się upodobnić do postaci „ze szklanego ekranu”, co często wiąże się z konsumpcyjnym stylem życia.¹⁴

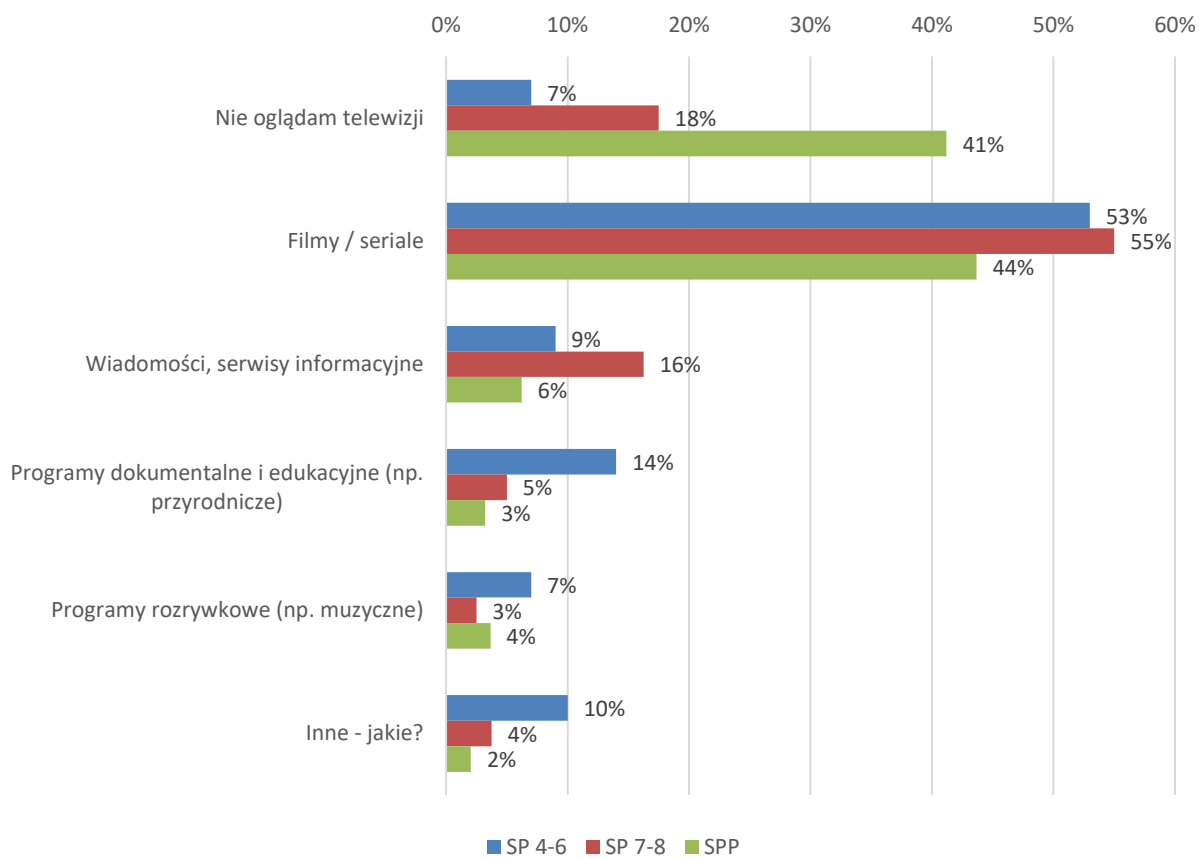
Zapytaliśmy anektowanych uczniów, ile czasu spędzają przed telewizorem. Uczniowie deklaruowali, że najczęściej oglądają telewizję do godziny dziennie.

Zapytaliśmy uczniów, również o to jakie programy najczęściej oglądają – szczegółowe wyniki zaprezentowano na poniższym wykresie.

¹⁴ Rola telewizji w kształtowaniu zachowań zdrowotnych dzieci i młodzieży. Cz. III. Zachowania antyzdrowotne, Hygeia Public Health 2011, źródło: <http://www.h-ph.pl/pdf/hyg-2011/hyg-2011-2-235.pdf> (dostęp: 6.10.2020)

Jakie programy najczęściej oglądasz w telewizji?

PODSUMOWANIE

Dorośli mieszkańcy Gminy Nowy Żmigród

- w opinii mieszkańców gminy, wszystkie z zaproponowanych problemów są równie ważne. Warto wspierać różnego rodzaju akcje promujące rozpowszechnianie wiedzy w poruszanych przez mieszkańców tematach i poszukujące rozwiązań zauważonych problemów. Jednymi z prostszych i najbardziej ekonomicznych metod dotarcia do dużej liczby osób są plakaty oraz ulotki edukacyjne.
- Według opinii wyrażonych w ankiecie na temat spożywania alkoholu wydawałoby się, że mieszkańcy Gminy Nowy Żmigród odzwierciedlają postawy wobec picia alkoholu o niskim poziomie ryzyka. Mieszkańcy Gminy okazjnie spożywają alkohol, wypijając małe ilości.
- Wydaje się konieczne przede wszystkim przeprowadzenie wśród mieszkańców Gminy Nowy Żmigród kampanii informacyjnej, mającej na celu zwrócenie uwagi na negatywne skutki spożywania alkoholu na organizm człowieka oraz konsekwencje społeczne związane z jego nadmiernym spożywaniem. Kształtowanie postaw mieszkańców powinno nie tylko wiązać się z oddziaływaniem na poziom ich wiedzy, ale także koncentrować się na dwóch pozostałych składnikach postaw, czyli przekonaniach oraz emocjach, które mają swoje odzwierciedlenie w motywacjach mieszkańców, sięgających po alkohol. Dlatego, należałoby wziąć pod uwagę możliwość zorganizowania szeregu darmowych spotkań otwartych, mających na celu kształtowanie umiejętności i kompetencji społecznych związanych z asertywnością, radzeniem sobie z negatywnymi emocjami czy identyfikacją podejmowanych przez siebie zachowań ryzykownych oraz źródeł ich występowania.
- Badani respondenci deklarują, że mają w swoim środowisku osoby przyjmujące substancje odurzające tj. narkotyki i dopalacze. Warto zwrócić uwagę, że część respondentów deklaruje, że w swoim otoczeniu ma również osoby uzależnione od leków.
- Według ankietowanych zjawisko przemocy w rodzinie w Nowym Żmigrodzie jest zauważalne. 2% mieszkańców ma w swoim otoczeniu osoby, które doświadczałyby przemocy w rodzinie a 16% nie jest tego pewna, lecz ma podejrzenia, że do tego dochodzi. Warto zauważyć, że zaledwie 45% badanych wie do jakich instytucji może

zgłosić się osoba doświadczająca przemocy w rodzinie. Celem zwiększenia świadomości mieszkańców na temat przemocy w rodzinie, należałoby, na przykład, przeprowadzić na terenie gminy kampanię informacyjną dotyczącą przemocy w rodzinie oraz lokalnych instytucji, które mogą udzielać pomocy.

- W subiektywnej ocenie przebadanych mieszkańców Nowego Żmigrodu zjawisko uzależnienia od hazardu jest zauważalne.
- Warto zwrócić uwagę na problem uzależnienia od Internetu - 98% ankietowanych uważa, że uzależnienie od komputera lub Internetu jest bardzo powszechnym zjawiskiem.

Sprzedawcy napojów alkoholowych

- Rozkład deklaracji sprzedaży alkoholu pozwala sądzić, iż sprzedawcy odpowiedzialnie podchodzą do sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim. W przypadku wątpliwości, co do wieku osoby kupującej alkohol większość badanych deklaruje, że sprawdza dowody potwierdzające wiek. Jednak w przypadku zestawienia tych wyników z opiniami badanych uczniów w szkołach z terenu Gminy Nowy Żmigród, zalecane jest przeprowadzenie kampanii informacyjnej z zakresu odpowiedzialnej sprzedaży napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych. Sporo starszych uczniów oceniło, że raczej i bardzo łatwo jest kupić zarówno alkohol jak i papierosy osobom poniżej 18 roku życia. Kampania informacyjna może zatem obejmować szkolenie dla sprzedawców, akcje z wykorzystaniem techniki Mystery Shopping i dystrybucję materiałów typu plakaty, naklejki do umieszczenia w punktach.

Dzieci i młodzież szkolna

- Biorąc pod uwagę wyniki ankiet należy zwrócić szczególną uwagę na profilaktykę w grupie uczniów klas starszych. W przypadku używania substancji psychoaktywnych bardzo ważne jest prowadzenie regularnych zajęć profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania uzależnieniu od m.in. od leków uspokajających lub nasennych bez przepisu lekarza.
- Planując oddziaływania profilaktyczne kierowane do dzieci i młodzieży warto wykorzystywać proces uczenia się rówieśniczego. Jest to sytuacja, w której dorastający

człowiek czerpie pozytywne poglądy i postawy nie tylko od nauczyciela czy pedagoga, ale głównie od swoich rówieśników. Jeśli podczas warsztatów profilaktycznych zostaną przeprowadzone odpowiednio dobrane ćwiczenia i zabawy, uczniowie sami wyciągną wnioski dotyczące alkoholu i będą mieli okazję podzielić się nimi z grupą.

- W perspektywie wyników na temat funkcjonowania badanych uczniów w Internecie konieczna wydaje się szeroka edukacja z zakresu Cyberprzemocy oraz bezpiecznego korzystania z Internetu, czyli wspieranie świadomości prawnej uczniów, rozwijanie umiejętności ochrony przez niebezpiecznymi sytuacjami, czy poszerzanie wiedzy z zakresu ochrony własnych danych.
- Dodatkowo, należy mieć na uwadze, iż trzeba wspierać wszelkie inicjatywy rozwijające różnorodne pasje uczniów, tak aby były bardziej atrakcyjną formą spędzania czasu po szkole niż surfowanie po stronach internetowych oferujących niewiele wartościowych treści. Samo korzystanie z komputera może być bardzo pożyteczne dla młodych ludzi, ale należy pomóc im w wyborze odpowiednich stron i portali. Istotne jest, aby włączać w te działania rodziców, którzy mają możliwość nadzorowania tego, jak ich dzieci wykorzystują domowe komputery i inne urządzenia z dostępem do Internetu. Także nauczyciele mogą podsuwać uczniom na lekcjach adresy ciekawych stron, związane w jakiś sposób z przedmiotem lekcji.
- Z odpowiedzi udzielonych przez uczniów wynika, że w szkołach problem przemocy rówieśniczej jest jednak widoczny. Dyrektorzy placówek oświatowych powinni zwrócić szczególną uwagę na ten problem. Preferowane byłoby także doskonalenie szkolnych rozwiązań systemowych w zakresie kontroli i profilaktyki zachowań agresywnych. Co więcej, otrzymane wyniki na temat jakości relacji rówieśniczych w badanych klasach mogą posłużyć za zachętę do organizowania szkolnych warsztatów, podczas których dzieci i młodzież będą mieli okazję do wspólnego zastanowienia się nad alternatywnymi sposobami rozładowywania negatywnych emocji i skutecznymi sposobami rozwiązywania konfliktów, bez używania przemocy. Należy także ciągle udoskonalać szkolne systemy przeciwdziałania i reagowania na przemoc, w które włączać trzeba rodziców, od których dzieci młodzież czerpią wzorce w zakresie stosowania przemocy jako rozwiązania codziennych problemów.

ODDZIAŁYWANIA PROFILAKTYCZNE WŚRÓD DZIECI I MŁODZIEŻY – REKOMENDACJE OPARTE NA MODELU PROFILAKTYKI POZYTYWNEJ:

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) podaje, że aż 50% zaburzeń zdrowia psychicznego prowadzących do nadużywania substancji psychoaktywnych, agresji i przemocy, a także innych zachowań antyspołecznych zaczyna się w okresie dojrzewania¹⁵. Dzieci i młodzież są więc grupą wymagającą szczególnie intensywnych oddziaływań profilaktycznych.

Środowisko szkolne wywiera ogromny wpływ na rozwój fizyczny, emocjonalny i społeczny dzieci i młodzieży, stąd jego kształtowanie może sprzyjać zdrowiu psychicznemu¹⁶.

Australijskie badania na zlecenie WHO pozwoliły na wyodrębnienie najistotniejszych czynników chroniących oraz czynników ryzyka¹⁷:

- 1) przemoc rówieśnicza
- 2) odrzucenie przez rówieśników
- 3) słaba więź ze szkołą
- 4) niedostateczne kierowanie własnym zachowaniem (brak kontroli)
- 5) destrukcyjna grupa rówieśnicza
- 6) niepowodzenia szkolne

CZYNNIKI CHRONIĄCE

Przez „czynniki chroniące” należy rozumieć: *wszystkie elementy osłabiające oddziaływanie czynników ryzyka, zwiększające „odporność” jednostki, a więc zmniejszające prawdopodobieństwo wystąpienia zachowań problemowych*¹⁸.

¹⁵ World Health Organization, (2004), *Mental Health Policy, Plans and Programs*, Geneva.

¹⁶ Szymańska, J. (2012) *Ochrona zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży w szkole*, ORE Warszawa

¹⁷ Monograph, (2000) Commonwealth Department of Health and Aged Care 2000. *Promotion, Prevention and Early Intervention for Mental Health*. Mental Health and Special Programs Branch, Canberra

¹⁸ Słownik terminów według Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Źródło: http://www.parpa.pl/download/slownik_terminow.pdf (dostęp: 26.11.2018).

Można je pogrupować w kilka kategorii:

- 1) poczucie przynależności
- 2) pozytywny klimat szkoły
- 3) prospołecznie nastawiona grupa rówieśnicza
- 4) wymaganie od uczniów odpowiedzialności i udzielania sobie wzajemnej pomocy
- 5) okazje do przeżycia sukcesu i rozpoznawania własnych osiągnięć
- 6) zdecydowany brak akceptacji przez szkołę dla przemocy¹⁹.

Wymienione czynniki chroniące mają charakter uniwersalny. Zadaniem warsztatów profilaktycznych jest wzmacnianie czynników chroniących oraz osłabianie czynników ryzyka. Warto pamiętać, że **oddziaływanie w zakresie jednego tematu zajęć, np. dotyczących jedynie przemocy może przynieść pozytywne rezultaty także w profilaktyce innych zachowań ryzykownych.**

Na podstawie zrealizowanych przez Państwową Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych badań pn.: „Czynniki chroniące i czynniki ryzyka związane z zachowaniami problemowymi”, **sformułowano kilka wniosków i rekomendacji o charakterze ogólnym.** Mianowicie:

- nadrzędną rekomendacją wyznaczającą kierunek działań profilaktycznych jest wzmacnianie pozytywnego stosunku do nauczycieli oraz budowanie klimatu współpracy pomiędzy nauczycielami w szkole oraz wspieranie konstruktywnych zainteresowań i zajęć pozalekcyjnych młodzieży;
- do najbardziej uniwersalnych i selektywnych czynników chroniących uczniów przed angażowaniem się w zachowania problemowe należy włączyć: pozytywne nastawienie do nauczycieli; udział w dodatkowych zajęciach pozalekcyjnych; aktywny udział w praktykach i uroczystościach religijnych; dobry kontakt z rodzicami; monitorowanie przez rodziców miejsc, w których gimnazjalista spędza czas wolny.
- efektywna ochrona młodzieży wiąże się z prawidłowym rozumieniem przez nauczycieli procesów rozwojowych właściwych dla okresy adolescencji. Dlatego zaleca się, aby wspierać pedagogów i nauczycieli zarówno na poziomie kształcenia

¹⁹ Rządowy Program na lata 2014-2016, *Bezpieczna i przyjazna szkoła.*

formalnego, jak i nieformalnego, w zdobywaniu wiedzy oraz poszerzaniu umiejętności w zakresie rozpoznawania wyzwań oraz trudności specyficznych dla tego okresu rozwoju;

- wsparcie nauczycieli powinno także objąć działania związane z przeciwdziałaniem wypaleniu zawodowemu: „Dbałość o dobry stan zdrowia psychicznego nauczycieli powinna być częścią szkolnego programu profilaktyki. W tym celu należy wspierać wszelkie inicjatywy służące podnoszeniu kwalifikacji zawodowych nauczycieli, ułatwiać im dostęp do form kształcenia i rozwoju własnych możliwości”²⁰;
- działania profilaktyczne powinny być ukierunkowane na uczenie umiejętności życiowych uczniów związanych m.in. z postawami asertywności, konstruktywnym rozwiązywaniem konfliktów rówieśniczych na drodze negocjacji/mediacji oraz wspieranie ich w kształtowaniu poczucia własnej wartości.

Kolejnym wnioskiem związanym ze skutecznością profilaktyki jest konieczność **planowania cyklicznych działań**. Warunkiem zmiany postawy (a więc nadrzędnego celu oddziaływań profilaktycznych) jest ich regularne utrwalanie, zastępowanie zachowań destruktywnych konstruktywnymi oraz wspieranie uczniów w zdobywaniu wiedzy nie tylko na temat zagrożeń podejmowanych przez nich zachowań, ale także pomoc w gromadzeniu wiedzy na temat alternatywnych postaw, tj. warunkujących poprawę jakości funkcjonowania uczniów w środowisku szkolnych i rodzinnym. Jednym z elementów skutecznej profilaktyki jest także ewaluacja podejmowanych działań. Jej cel wiąże się z oceną skuteczności wprowadzanych zmian i planowaniu następnych.

Wśród postulowanych oddziaływań profilaktycznych należy wyróżnić:

- zwrócenie uwagi nauczycieli i opiekunów na specyficzne potrzeby uczniów, które wiążą się ze specyfiką ich rozwoju psychospołecznego;
- wsparcie rozwoju praktycznych umiejętności uczniów w zakresie rozwiązywania konfliktów, radzenia sobie ze stresem, asertywnością, konstruktywnym wyrażaniem emocji i potrzeb, przyjmowania perspektywy innych oraz empatii;

²⁰K. Ostaszewski, A. Rustecka-Krawczyk, M. Wójcik, *Czynniki chroniące i czynniki ryzyka związane z zachowaniami problemowymi warszawskich gimnazjalistów: klasy I-II*, Instytut Psychiatrii i Neurologii w Warszawie, s. 52.

- wspieranie uczniów w rozwijaniu ich pasji, zainteresowań oraz w kształtowaniu w nich postaw ukierunkowanych na twórczość, kreatywność i motywację odkrywania nowych rzeczy;
- wzmacnianie w uczniach poczucia przynależności, skuteczności i sprawczości;
- kreowanie pozytywnej atmosfery współpracy, umożliwiającej im samodzielne podejmowanie decyzji, branie za nich odpowiedzialności.

Warto również wspomnieć, że obok oddziaływań kierowanych do uczniów warto planować także szkolenia profilaktyczne dla grona pedagogicznego oraz rodziców. Jest to warunkiem **inicjowania zmian systemowych**, a więc nie tylko pracy nad zasobami osobowymi uczniów, ale także kształtowania ich środowiska szkolnego oraz rodzinnego – głównych środowisk, w których funkcjonują.

CZYNNIK RYZYKA	SYTUACJA WŚRÓD UCZNIÓW W GMINIE NOWY ŻMIGRÓD	REKOMENDOWANE DZIAŁANIA
PRZEMOC RÓWIEŚNICZA	<ul style="list-style-type: none"> • W szkole zjawisko przemocy rówieśniczej jest zauważalne, jednakże nie bardzo rozpowszechnione. 	<ul style="list-style-type: none"> • Działania profilaktyczne ukierunkowane na zapobieganie agresji i przemocy, rozwiązywanie konfliktów
ODRZUCENIE PRZEZ RÓWIEŚNIKÓW	<ul style="list-style-type: none"> • Część uczniów doświadczyła w przestrzeni internetowej zjawiska hejtu oraz cyberprzemocy ze strony swoich rówieśników. 	<ul style="list-style-type: none"> • Działania edukacyjne z zakresu bezpiecznego korzystania z Internetu, wspieranie świadomości prawnej uczniów, rozwijanie umiejętności ochrony przed niebezpiecznymi sy-

<p>SŁABA WIĘŹ ZE SZKOŁĄ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zaobserwowano odsetek wagarujących uczniów. • Część uczniów nie lubi swojej klasy i przyznaje, że czuje się w niej na tyle źle, że chcieliby ją zmienić. 	<p>tuacjami, poszerzanie wiedzy z zakresu ochrony własnych danych.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Działania skierowane na zwiększenie poczucia przynależności uczniów do środowiska szkolnego – imprezy integracyjne, wybieżki, wspólne akcje szkolne. • Organizacja warsztatów dla nauczycieli odnośnie zarządzania uwagą uczniów, aktywnych metod uczenia • Działania mające na celu poprawę relacji uczeń – nauczyciel, warsztaty zmierzające do samoakceptacji uczniów i wartości działania grupowego.
<p>NIEDOSTATECZNE KIEROWANIE WŁASNYM ZACHOWANIEM (BRAK KONTROLI)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Duża część uczniów spędza od 2 do 5 (lub nawet więcej) godzin dziennie na korzystaniu z komputera i Internetu. Uczniowie najczęściej grają w gry komputerowe lub korzystają z portali społecznościowych tracąc poczucie upływającego czasu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wspieranie inicjatyw rozwijających różnorodne pasje uczniów (pozalekcyjne zajęcia sportowe, artystyczne, wolontariat, organizacja turniejów i innych eventów wyzwalających zdrową rywalizację)

ANALIZA SWOT SYTUACJI GMINY NOWY ŻMIGRÓD NA PODSTAWIE ZAPREZENTOWANYCH W DIAGNOZIE DANYCH

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none">• regularna organizacja wydarzeń o zakresie profilaktycznym dla dzieci, rodziców i nauczycieli• Funkcjonowanie Konsultacyjno - Terapeutycznego w gminie wraz z dostępnością specjalistów• Wysoki poziom świadomości badanych sprzedawców napojów alkoholowych na temat szkodliwości napojów o potencjalnie niższej zawartości procentowej alkoholu.• 97% badanych sprzedawców alkoholu oceniło jej funkcjonowanie raczej dobrze i bardzo dobrze• Badani mieszkańcy łącznie deklarowali najczęściej, że spożywają jednorazowo 1-2 porcje alkoholu (79%). W związku z powyższym, należy uznać, że mieszkańcy Gminy Nowy Żmigród odzwierciedlają postawy wobec picia alkoholu o niskim poziomie ryzyka. Mieszkańcy gminy piją okazjnie jednorazowo spożywają stosunkowo małe ilości alkoholu.• Łącznie 98% mieszkańców gminy uważa, że kobiety w ciąży nie mogą pić bezpiecznie nawet niewielkich ilości alkoholu. 97% badanych twierdzi, że alkohol nie	<ul style="list-style-type: none">• problem uzależnienia od Internetu i występowania zjawiska cyberprzemocy zarówno wśród dorosłych, jak i dzieci i młodzieży w gminie• problem picia alkoholu i palenia tytoniu wśród dzieci i młodzieży oraz obniżający się wiek inicjacji alkoholowej i nikotynowej• niska świadomość badanych mieszkańców na temat szkodliwości alkoholu w napojach o niższej zawartości % alkoholu• Wśród badanych mieszkańców tylko 45% badanych wie do jakich instytucji może zgłosić się osoba doświadczająca przemocy w rodzinie.

pomaga w trudnych sytuacjach życiowych. 99% badanych mieszkańców nie zgadza się z tym, aby prowadzić samochód po spożyciu nawet niewielkich ilości alkoholu.

- Uczniowie czują się w zdecydowanej większości bardzo dobrze w swojej klasie.
- Spora część uczniów deklaruje, że nie są ofiarami przemocy doświadczanej ze strony innych uczniów (76% 4-6SP; 56% 7-8SP; 70% SPP).
- niska popularność narkotyków i dopalaczy wśród dzieci i młodzieży
- 82% dorosłych mieszkańców deklaruje, że nie ma w swoim otoczeniu osób doświadczających przemocy w rodzinie,

SZANSE

- wzrost świadomości społecznej dotyczącej problemów zdrowotnych i zagrożeń społecznych
- możliwość korzystania z programów z zakresu pomocy społecznej współfinansowanych ze środków rządowych i unijnych
- wzrost znaczenia organizacji pozarządowych w sektorze pomocy społecznej
- wzrost aktywności społecznej wśród mieszkańców,
- rozwój oferty sportowej i kulturalnej dla mieszkańców
- rozwój współpracy pracowników pomocy społecznej z instytucjami sektora publicznego, organizacjami społecznymi oraz lokalną wspólnotą.
- 78% sprzedawców napojów alkoholowych z Gminy Nowy Żmigród deklaruje, że nigdy nie sprzedała alkoholu osobie, która budziła wątpliwości co do pełnoletności.

ZAGROŻENIA

- ujemny przyrost naturalny
- migracja zarobkowa młodych i wykształconych osób do większych miast i za granicę
- starzenie się społeczeństwa
- zagrożenia funkcjonowania rodziny w związku z problemem uzależnień, bezrobocia, długotrwałego ubóstwa i przemocy
- niekorzystne wzorce zachowań (agresja, przemoc, uzależnienia) płynące z nowoczesnych mediów
- wzrost dostępności substancji psychoaktywnych dla dzieci i młodzieży oraz pojawianie się nowych rodzajów uzależnień
- Deklaracje dorosłych mieszkańców gminy wskazują, że 2% ma w swoim otoczeniu osoby, które doświadczałyby przemocy w rodzinie a 16% nie jest tego pewna, lecz ma podejrzenia, że do tego dochodzi.
- Łącznie 98% mieszkańców uważa, że uzależnienie od komputera lub Internetu w lokalnym środowisku jest dość i bardzo powszechne.

- W przypadku wątpliwości, co do wieku, tylko **52%** badanych sprzedawców zawsze sprawdza dowody potwierdzające wiek, a 48% sprzedawców robi to często.
- 76% dorosłych mieszkańców gminy odpowiedziało, że nie pali papierosów.
- 79% badanych mieszkańców Gminy Nowy Żmigród twierdzi, że nie ma w swoim otoczeniu osób przyjmujących substancje odurzające.
- W subiektywnej ocenie łącznie 21% przebadanych mieszkańców zjawisko uzależnienia od hazardu jest bardzo i dość powszechne.
- Wyniki badań wskazują, że uczniowie szkół podstawowych nie przejawiają problemów związanych z próbami przyjmowania narkotyków lub dopalaczy (SP 4-6 - 100%, SP 7-8 - 100%). Część starszych uczniów ma już za sobą inicjację narkotykową (SPP - 4%).
- Inicjację alkoholową ma za sobą: 3% uczniów klas SP 4-6, 11% uczniów klas SP 7-8 oraz 41% uczniów klas szkół ponadpodstawowych.
- Inicjację nikotynową ma za sobą: 2% uczniów klas 4-6 SP, 5% uczniów klas SP 7-8 oraz 40% uczniów klas szkół ponadpodstawowych.